

วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น

ACADEMY JOURNAL OF NORTHERN

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม 2566

ISSN 2651-1509

วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น

Academy Journal of Northern

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม 2566

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการและบทความวิจัยที่มีคุณภาพ
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ด้านวิชาการ และด้านการวิจัย

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไตรรัตน์ ยืนยง อธิการบดีวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์ รองอธิการบดีฝ่ายบริหารวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์	เสรีรังสรรค์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ เสนาะ	ติเยาว์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.อุดม	รัฐอมฤต	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์	พรหมวงศ์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญาณ	กาญจนาทวิกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความ

ศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์	เสรีรังสรรค์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ศาสตราจารย์วิกรณ์	รักษ์ปวงชน	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญาณ	กาญจนาทวิกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญา	ดิษฐ์แก้ว	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก
รองศาสตราจารย์ ดร.อาศิรา	ราชเวียง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.วิชญานัน	รัตนวิบูลย์สม	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา	เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรสา	เตตวิวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชัยรัตน์	หมื่นด้วง	วิทยาลัยพิษณุพนิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา	วัฒนศักดิ์	วิทยาลัยนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมาน	ประวันโต	วิทยาลัยพิษณุพนิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุบัน	พรเวียง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจบ	ขวัญม่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินี	ว่องวิไลรัตน์	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.เด่นศักดิ์	หอมหวาน	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร.สมใจ	มณีนวษ์	โรงเรียนบ้านไผ่ประถมศึกษา
ดร.ศศิธรดา	แพงไทย	วิทยาลัยพิษณุพนิต
ดร.ดิเรก	ถึงฝั่ง	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.ขจรอรุณพน	พงศ์วิริทธิ์ธร	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ฝ่ายจัดการและเลขานุการกองบรรณาธิการ

นางสาววลัยลักษณ์	พันธุ์	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
นางสาวศศิธรณ	ส่งต่าย	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
นางสาวกมลวรรณ	ด้วงนา	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
นางสาวกนกวรรณ	รังสรรค์	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 4 ฉบับ

เจ้าของวารสาร

วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสาร ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ชั้น 1
888 หมู่ 2 ถนนพหลโยธิน (แนวเก่า) ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000
โทรศัพท์ 055-517488 กด 5

พิมพ์ที่

บริษัท พีค การพิมพ์ จำกัด เลขที่ 24/9 ถนนติวานนท์ ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี
จังหวัดปทุมธานี 12000 โทรศัพท์ 0-297-9571-6

สารบัญ

หน้า

การสร้างเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้มรดกวัฒนธรรม โดยเครือข่ายชุมชนคนแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก กรรณิการ์ บุญยัง และคณะ.....	1
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นวพล ยิ้มแย้ม และ ชุตินาวดี ทองจีน.....	18
การบริหารจัดการแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์อย่างมีส่วนร่วม ของตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เชม ปานสมบัติ, วรณวลัย รุ่งฉัตร, สิทธิณี มุ่นพุก, สุพัตรา รุ่งฉัตร และ นันทพันธ์ คคคง.....	26
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พลศักดิ์ นุชประไพ และ นลธวัช ยุทธวงศ์.....	43
ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ธนวัต ทรัพย์อุบลมภ์ และ นลธวัช ยุทธวงศ์.....	59
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง (PROP CON) ฐิชาดา เชียงเห็น และ ชุตินาวดี ทองจีน.....	73
การมีปฏิสัมพันธ์กับการสร้างอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต วันจรัตน์ เดชวิสัย และ นาฏกานต์ ดิลกส์.....	83

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า “กล้วยเบรคแตก” ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มพลังสตรี
ชุมชนที่ 4 อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

เผด็จ ทุกข์สุญ, จักรพันธ์ วงศ์ฤกษ์ดี, สมใจ วงศ์เทียนชัย

และ สุมลมาลย์ อรรถวุฒิชัย..... 100

การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนผ่าน E-Learning ผลการเรียนรู้
ของนักศึกษาที่เรียนด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ ในสถานการณ์การระบาด
ของโรคติดเชื้อโควิด-19 วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ประภาศรี บิดาศักดิ์..... 117

การสร้างเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้มรดกวัฒนธรรม
โดยเครือข่ายชุมชนคนแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก
The Creative Tourism for learning the Intangible Cultural Heritage.
Local Community Network of Mae Ramat District, TAK.

กรรณิการ์ บุญยัง¹ และคณะ
Kannika boonyang and parties

Received: 25 December 2022; Revised: 10 January 2023; Accepted: 23 January 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การสร้างเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้มรดกวัฒนธรรมโดยเครือข่ายชุมชนคนแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก” มีวัตถุประสงค์ 1) สร้างเครือข่ายนักวิจัยชุมชนเพื่อร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้มรดกวัฒนธรรมชุมชนแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก 2) ศึกษา สำรวจ เชื่อมโยง องค์ความรู้มรดกวัฒนธรรมชุมชนที่สำคัญที่มีศักยภาพของชุมชนอำเภอแม่ระมาดที่จะใช้เป็นฐานในการพัฒนาท่องเที่ยวโดยเครือข่ายนักวิจัยชุมชน 3) ออกแบบและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อศึกษาเรียนรู้มรดกวัฒนธรรมชุมชน และ 4) เพื่อพัฒนาและประเมินศักยภาพการบริหารจัดการและให้บริการ ใช้ระเบียบการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมใช้กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้ชุมชนร่วมเรียนรู้ทุกขั้นตอน เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสังเกต แบบสอบถามกึ่งทางการ แบบบันทึกภาคสนาม กล้องถ่ายรูป และเครื่องบันทึกเสียง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มภาคีเครือข่าย กลุ่มแกนนำชุมชน กลุ่มปราชญ์ท้องถิ่น ตำบลชะเนือ ตำบลแม่ระมาด และตำบลพระธาตุ อำเภอ แม่ระมาด จังหวัดตาก และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการพรรณนาโวหาร

ผลการวิจัย พบว่า 1) การสร้างเครือข่ายนักวิจัยชุมชน เป็นการเชื่อมบุคคลและกลุ่มต่างๆ ใช้เวทีประชุมใหญ่และกลุ่มย่อย สร้างความเข้าใจร่วมกัน มีเป้าหมายเดียวกันจนเกิดเป็นเครือข่าย 6 หมู่บ้าน 3 ตำบล ทำงานร่วมกับเครือข่ายภายนอก ใช้กระบวนการ CBR พัฒนา CBT อย่างเป็นขั้นตอน เกิดพลังชุมชนที่อยากมีส่วนร่วมในการสร้างหรือปรับชุมชนเพื่อให้เกิดความประทับใจสำหรับผู้มาเยือน 2) การศึกษา สำรวจ เชื่อมโยง องค์ความรู้มรดกวัฒนธรรมชุมชน มีการค้นพบเชิงลึกถึง

¹ วิทยาลัยชุมชนตาก ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เบอร์โทรศัพท์ 08 6926 9733

ความสัมพันธ์เชื่อมโยง ทั้งทุนทางธรรมชาติ วัฒนธรรม สังคมที่มีความสัมพันธ์กับประเทศไทยน่าน
ประวัติศาสตร์เกี่ยวโยงช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เส้นทางเดินวัวที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจของคนในสมัยก่อน
นำมาเป็นฐานในการคิดกิจกรรมและเส้นทางให้มีเสน่ห์ น่าสนใจ สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว
3) การออกแบบและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อศึกษาเรียนรู้มรดกวัฒนธรรม ชุมชนได้รับการพัฒนา
องค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เปิดแนวคิดใหม่จากการดูงานชุมชนต้นแบบ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นทุนของ
ตนเอง ภายใต้อัตลักษณ์ร่วมที่ว่า “โฮมสเตย์อบอุ่น สมดุลสองแผ่นดิน ถิ่นสุขสงบ” และ 4) ผลการพัฒนา
และประเมินศักยภาพการบริหารจัดการและให้บริการ จัดทำเป็นโปสเตอร์ เสนอไปยังภาคีเครือข่าย
ทั้งภายในและภายนอก ผู้ที่สนใจ ผ่านการเชิญแบบปากต่อปาก สื่อออนไลน์ facebook ทำให้ได้มีโอกาส
ต้อนรับนักท่องเที่ยวมากขึ้น เป็นอาชีพเสริมเกิดการกระจายรายได้ ในเครือข่ายชุมชน มีการพัฒนา
ตนเอง ปรับบุคลิก สร้างสีสันในการเป็นนักร้อง และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

คำสำคัญ : แหล่งท่องเที่ยว มรดกวัฒนธรรม เครือข่ายชุมชน การสร้างเครือข่าย

Abstract

The Creative Tourism for learning the Intangible Cultural Heritage. Local Community Network of Mae Ramat District, TAK. The objectives of this research are 1) to create network of community researchers to develop cultural heritage in community in Mae Ramat district, Tak province 2) to study the linkage between community cultural knowledges to be developed as tourism base by community researcher network, 3) to design and develop tourism route for learning cultural heritage of the community and, 4) to develop and evaluate effectiveness of management and services using mixed method both in qualitative and quantitative data. To emphasize cooperation, community-based research was employed using interview, observation, taking photo and voice recorder. The target groups are network party, head of community, local scholars in Kanejue, Mae ramat and prathat subdistrict, Mae ramat district, Tak province. The statistics used are mean, percentage and standard deviation with descriptive research. The findings shown that 1) Building community research network through seminars and group discussion comprised of 6 villages in subdistricts. The community representatives (head of community, scholars, villagers) worked closely with supporting networks (community development, community administration, agricultural bank, tourist police and Tak

community college). The replacement of personel was done initially. The researcher applied community-based research to trigger the development within the community to impressed the visitors. 2) studying the linkage between cultural heritage of communities; well preserved natural capital and cultural capital, Mynmar social capital , World War 2 historical capital and trade route from Mae ramad to Tak district and Lampun province. These could be foundation to create activities and tourist attraction in Mae ramad. 3) Designing and developing tourism routes to learn cultural heritage of community was acheived by exposing communities representatives with study trip and sharing with expertise. " warm homestay of peaceful two lands" operated by tourism commitee of the networking 6 communities of 3 subdistricts to welcome visitors. 4) Developing and evaluating effdctiveness of torism management was conducted in poster and info graphic presented to internal and external networks. The materials was promoted via word of mouth, facebook page and social media to attract visitors. As a result, the local shops and learning center could sell more products. The local liaisons were trained on effective story-telling technique. More training to bd provided to be professional.

Keywords : tourist attraction cultural heritage community network networking

บทนำ

แม่ระมาดเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดตากทิศเหนือติดกับอำเภอท่าสองยาง อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอบ้านตาก ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอแม่สอด และติดกับชายแดนสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพมาทางด้านทิศตะวันตกซึ่งอยู่ในเขตปกครองชนกลุ่มน้อยรัฐกะเหรี่ยงห่างจากอำเภอแม่สอด 33 กิโลเมตร ประกอบด้วย 6 ตำบล 57 หมู่บ้าน มีลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบมรสุมมี 3 ฤดู ฝนตกชุกในช่วงเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม ปริมาณน้ำฝนมากที่สุดเฉลี่ย 120 มิลลิเมตร/เดือน ส่วนฤดูหนาวช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคมมีอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 10 องศาเซลเซียส ลักษณะภูมิประเทศมีที่ราบน้อย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเขาและภูเขา บางส่วนอยู่ในเขตป่าสงวนและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นพื้นที่ที่มีความชันต่างระดับ ทำให้มีสภาพป่าที่แตกต่างกันหลายประเภท เช่น ป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ป่าดิบเขา ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ประชากรส่วนหนึ่งจึงมีอาชีพหาของป่าเป็นรายได้เสริม ส่วนพื้นที่ที่เหลือสำหรับทำการเกษตรโดยมีลำน้ำสำคัญหลายสาย เช่น

แม่น้ำเมย ซึ่งมีต้นน้ำมาจากเขตอำเภอพบพระไหลผ่านอำเภอแม่ระมาดก่อนจะไหลลงสู่แม่น้ำสาละวินจังหวัดแม่ฮ่องสอน ลำห้วยแม่ระมาดต้นน้ำจากบ้านตู่เบ้ไหลผ่านตำบลชนะเจื้อ ตำบลแม่ระมาด แล้วไหลลงสู่แม่น้ำเมยที่บ้านไหล่ห้วย นอกจากนี้ยังมีลำน้ำชะเนเจื้อ ลำน้ำแม่จะเรอ ลำน้ำแม่ต้น ลำห้วยสบ และลำห้วยแม่ท้อ ซึ่งแหล่งน้ำดังกล่าวเป็นทุนให้ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร และเลี้ยงสัตว์ ประชากรส่วนใหญ่มีเชื้อชาติชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยงประมาณร้อยละ 70 ของประชากรทั้งหมด ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน นอกจากทำการเกษตร เลี้ยงสัตว์ หาของป่า และสมุนไพรแล้ว ยังมีอาชีพรับจ้างทั่วไปในช่วงฤดูแล้ง การทำนาผลผลิตส่วนใหญ่ไว้กินในครัวเรือนโดยใช้พันธุ์พื้นเมือง บางส่วนจะขายให้กับคนในหมู่บ้านสำหรับคนที่ไม่มีที่นาปลูกข้าว ในด้านอุตสาหกรรมมีโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ทำให้คนในชุมชนส่วนหนึ่งมีรายได้จากการเป็นพนักงานในโรงงานดังกล่าว มีปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวตัวอย่าง เช่น ด้านการคมนาคมของอำเภอแม่ระมาดที่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนสามารถเลือกใช้ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศได้อย่างสะดวก

อำเภอแม่ระมาดสันนิษฐานว่า เดิมทีเป็นที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยงมาเป็นเวลาก่อน 100 ปีมาแล้ว ต่อมาเมื่อมีประชาชนในจังหวัดเหนือหลายจังหวัด เช่น ลำพูน เชียงใหม่ ลำปาง แพร่ น่าน โดยเฉพาะชาวลำพูน หนีความแห้งแล้งเมื่อ 130 ปี พวกอพยพพาที่ทำกินโดยอาศัยลำห้วยแม่ระมาดเป็นแนวทางการประกอบอาชีพและตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่อาศัย เมื่อปรากฏว่าเป็นท้องที่อุดมสมบูรณ์ดี ประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ผลดี จึงได้ชักชวนญาติพี่น้องอพยพลงมาตั้งถิ่นฐานเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งเป็นหมู่บ้านใหญ่เรียกกันว่า “บ้านแม่ระมาด” ตามชื่อลำห้วย ต่อมาได้ยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อปี 2501 การที่อำเภอแม่ระมาดมีที่ตั้งที่เป็นแนวชายแดนระหว่างไทยกับเมียนมาร์ยาวถึง 95.7 กิโลเมตร ส่งผลให้แม่ระมาดมีเรื่องราวความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 แผ่นดินที่หลากหลายทั้งในด้านวิถีวัฒนธรรมชุมชน การเมืองการปกครอง การค้าขาย และสังคมหล่อหลอมให้คนในพื้นที่ทั้ง 6 ตำบล มีวิถีความเป็นอยู่การดำรงชีวิตที่มีแบบฉบับที่แตกต่าง จนเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น อาหารการกิน ความเชื่อ พิธีกรรม ภูมิปัญญาถิ่น ศิลปกรรม ภาษา การแต่งกาย ดนตรี จิตวิญญาณและวิถีคิดในการประกอบอาชีพ รวมถึงรูปแบบของการอยู่ร่วมกันอย่างสุขสงบบนความหลากหลายของชาติพันธุ์ นอกจากนี้ยังมีหลักฐานพบว่าในอดีตเป็นเมืองที่มีความสำคัญในทางยุทธศาสตร์ของเส้นทางการค้าสายหลัก เส้นทางเดินทัพการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างคน 2 แผ่นดิน รวมถึงเป็นแหล่งเสียดายที่สำคัญเนื่องจากมีที่กว้างใหญ่และแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ ปรากฏร่องรอยโบราณสถาน โบราณวัตถุ กระจายกระจายถูกปล่อยร้างในบางพื้นที่ บางส่วนถูกบุกรุก และเนื่องจากเป็นพื้นที่ชายแดนที่มีพัฒนาการของการติดต่อสัมพันธ์แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข จึงหล่อหลอมให้เกิดภูมิปัญญา วิธีการดำรงชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ กลายเป็นมรดกวัฒนธรรมที่มีคุณค่าที่น่าสนใจ และสำคัญควรแก่การศึกษาค้นคว้าวิจัย

และเผยแพร่ต่อไป รวมถึงสิ่งอื่นๆ เพื่อจะนำทุนมาเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอแม่ระมาด บนฐานของความตระหนักรู้ รัก ห่วงแหน เห็นคุณค่าของเยาวชนและชาวบ้านในพื้นที่ โดยมีภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน นักวิชาการในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นเข้ามาร่วมพัฒนาเพื่อให้เกิดการใช้ทุนทางมรดกวัฒนธรรม ธรรมชาติของพื้นที่มาขยายผล โดยใช้การท่องเที่ยว โดยชุมชนเป็นสื่อกลางเพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อสาธารณชน เยาวชน และผู้มาเยือนให้ได้รับรู้เรื่องราว ความสำคัญในอดีตของบรรพชนที่ต่อสู้ป้องกันชายแดน และวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนหลากหลายวัฒนธรรมชายแดนที่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขมาช้านาน

การนำทุนทางประวัติศาสตร์และวิถีวัฒนธรรมของชุมชนมาเสริมค่าเพื่อพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับภูมิสังคม นอกจากต้องใช้องค์ความรู้ในการบริหารจัดการแล้วในเบื้องต้นยังต้องหา กลุ่ลข่ายที่จะใช้ทุนดังกล่าวให้สามารถนำมาสร้างความภาคภูมิใจและถักทอความยึดเหนี่ยวทาง สังคมให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น จนเกิดพลังความร่วมมือของคนในพื้นที่ หลังจากนั้นจึงสร้างพันธมิตร เครือข่ายจากหลายฝ่าย เช่น ครู พระ นักวิชาการ ผู้นำชุมชน นักคิด นักพัฒนา ปราชญ์ท้องถิ่นรวมทั้ง นักธุรกิจมาร่วมกันพัฒนาและหาแนวทางให้ชุมชนแม่ระมาดแห่งนี้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เป็นที่ ยอมรับ และมีการใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง

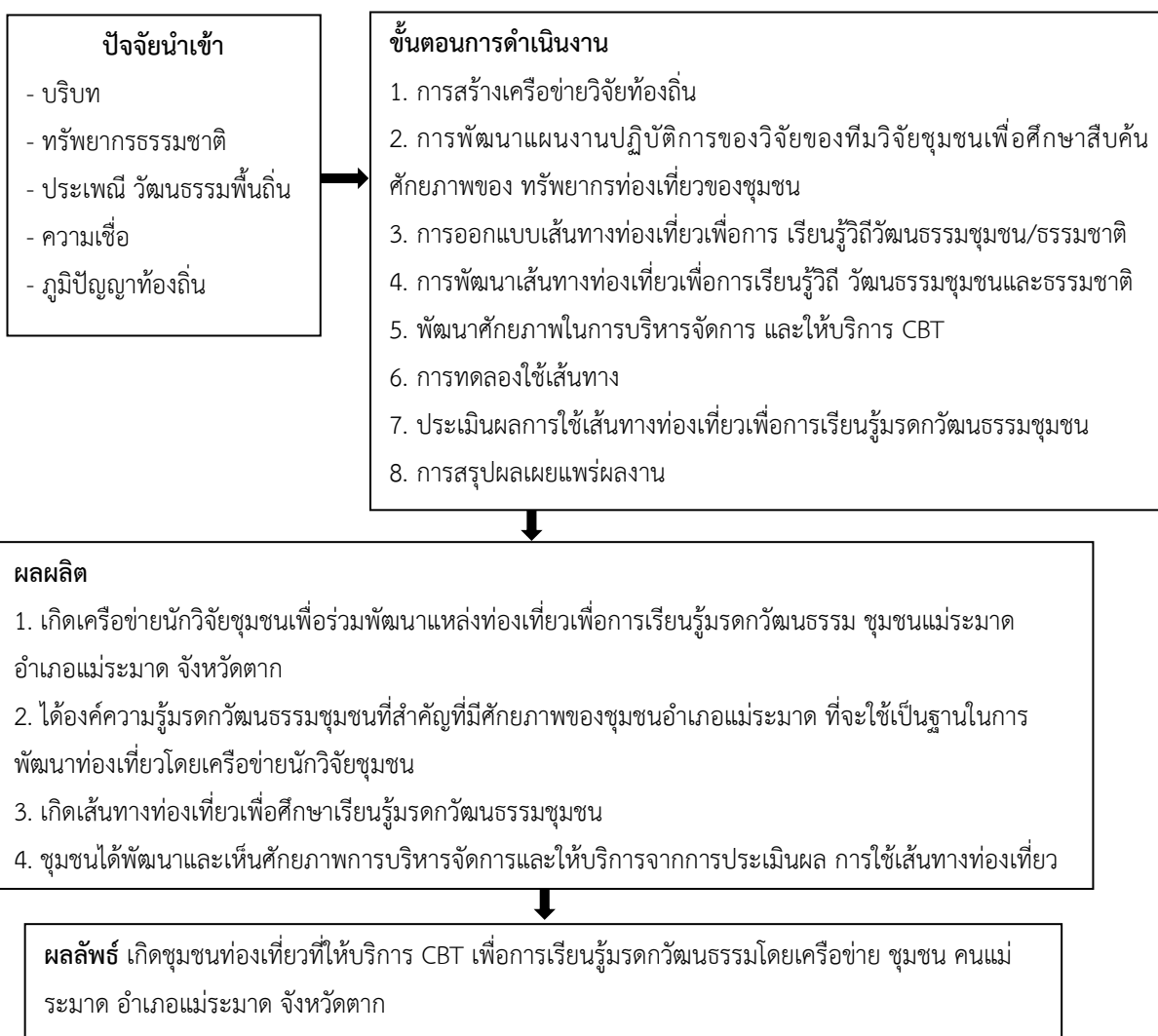
ด้วยเหตุนี้ทีมวิจัยชุมชนและแกนนำชุมชนแม่ระมาด จึงสนใจที่จะร่วมสร้างเครือข่ายแหล่ง ท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้มรดกวัฒนธรรมชุมชนขึ้น โดยมีมุ่งประสานเชื่อมโยงกลุ่มบุคคลต่างๆ ทั้ง ในระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ให้มาร่วมสนับสนุนกิจกรรมการสร้างและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อ การศึกษาเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรมขึ้น ซึ่งผู้วิจัยให้ความสำคัญกับเนื้อหาทางประวัติศาสตร์และวิถี วัฒนธรรมชุมชนที่เน้นให้มีความเชื่อมโยงเนื้อหาทั้งสองด้านนี้ เพื่อหล่อหลอมจิตใจของผู้มาเยือนให้ ไกล่ชิด ดังนั้นหลักการที่จะนำมาใช้ในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ จึงใช้หลักการเรียนรู้แบบ เชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบัน เชื่อมโยงพื้นที่กับพื้นที่เพื่อทำความเข้าใจความเป็นชุมชนท้องถิ่นและมอง ท้องถิ่นเป็นแบบองค์รวม และเหตุผลที่ทีมวิจัยชุมชนเลือกชุมชนพื้นที่อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก เป็น พื้นที่วิจัยเพราะเอกลักษณ์ ความเป็นแม่ระมาดที่มีคุณค่า ทำทนายและสร้างแรงบันดาลใจให้คนในพื้นที่ และทีมวิจัยชุมชนที่ต้องมาร่วมคิดแสวงหาวิธีปฏิบัติ เพื่อขยายผลในทางสร้างสรรค์ต่อวงการท่องเที่ยว ทางประวัติศาสตร์และสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างเครือข่ายนักวิจัยชุมชนเพื่อร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้มรดก วัฒนธรรมชุมชนแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก

2. เพื่อศึกษา สำรวจ เชื่อมโยง องค์ความรู้มรดกวัฒนธรรมชุมชนที่สำคัญที่มีศักยภาพของชุมชนอำเภอ แม่ระมาดที่จะใช้เป็นฐานในการพัฒนาท่องเที่ยวโดยเครือข่ายนักวิจัยชุมชน
3. เพื่อออกแบบและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อศึกษาเรียนรู้มรดกวัฒนธรรมชุมชน
4. เพื่อพัฒนาและประเมินศักยภาพการบริหารจัดการและให้บริการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัยครั้งนี้ เป็นการส่งเสริมให้เกิดรูปแบบของแหล่งศึกษาเรียนรู้ในพื้นที่ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมชุมชนคนชายแดนโดยท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทร่วมในการจัดการโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นสื่อกลางให้เกิดการศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน รวมถึงใช้คุณค่าที่ชุมชนได้รับ

ประโยชน์จากการจัด CBT เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดสำนึกร่วมในคุณค่าของบ้านเกิดที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์และสืบทอดมรดกวัฒนธรรมชุมชนให้ยั่งยืนต่อไปพร้อมกับสร้างให้ชุมชนมีรายได้เสริมจากการจัดการท่องเที่ยว ใช้กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (CBR) ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ประชากรในชุมชน บ้านโธ่ง ตำบลแม่ระมาด บ้านห้วยปลากอง บ้านชะเนงิ้ว และบ้านหม่องวา ตำบลชะเนงิ้ว บ้านตีนธาตุ และบ้านป่าไร่เหนือ ตำบลพระธาตุ ได้แก่ กลุ่มแกนนำชุมชน ปราชญ์ท้องถิ่น คณะกรรมการชุมชน ชาวบ้านในชุมชน กลุ่มต่างๆ ในชุมชน จำนวน 30 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางทั้งที่มาจาก การจัดท่องเที่ยวโดยชุมชนและมาท่องเที่ยวโดยบังเอิญ ในตำบลชะเนงิ้ว ตำบลแม่ระมาด และตำบลพระธาตุ จำนวน 100 ชุด โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย

1. เครื่องมือการศึกษาบริบทชุมชน ประกอบด้วย ประชุมกลุ่ม, Time line, ปฏิทินอาหาร, ปฏิทินประเพณีวัฒนธรรม, ปฏิทินพืชผลทางการเกษตร

2. การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (non-Structured interview) คือการสัมภาษณ์ที่ต้องการข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้ง เป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้าง ไม่จำกัดคำตอบ บางครั้งจึงเรียกว่าการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เนื่องจากเป็นการสัมภาษณ์ที่มีความยืดหยุ่นสูง

3. แบบสอบถามกึ่งทางการ (Questionnaire)

1) แบบสอบถามที่มีคำถามแบบปลายปิด (Close end) เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบเลือกตอบตามตัวเลือกที่กำหนดให้เพียง 1 คำตอบ หรือ หลายคำตอบ

2) แบบสอบถามที่มีคำถามแบบปลายเปิด (Open end) เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบเขียนตอบอย่างอิสระตามเงื่อนไขที่ข้อคำถามได้กำหนดไว้

4. อุปกรณ์สำหรับงานสนาม ประกอบด้วย โทรศัพท์มือถือ ใช้ในการบันทึกการสัมภาษณ์ ถ่ายรูป ถ่ายวิดีโอ, กล้องถ่ายรูป และแบบบันทึกภาคสนาม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด มีขั้นตอนการดำเนินการ 2 วิธี ได้แก่

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยการเลือกแบบเจาะจงในด้านศักยภาพและมีความสนใจเข้าร่วมในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ผลงานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และระบบสืบค้นจากวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท ของมหาวิทยาลัยต่างๆ , นักวิจัยอิสระจากสำนักงาน วช. โดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ต

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุม อภิปราย สัมมนา (Focus group) โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และพรรณนาโวหาร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลสร้างเครือข่ายนักวิจัยชุมชนเพื่อร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้มรดก วัฒนธรรมชุมชนแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก พบว่า การสร้างเครือข่ายนักวิจัยชุมชน เป็นการเชื่อมบุคคลและกลุ่มต่างๆ ใช้เวทีประชุมใหญ่และกลุ่มย่อย ในการสร้างความเข้าใจ มีเป้าหมายเดียวกัน จนเกิดเป็นเครือข่ายใช้กระบวนการ CBR พัฒนา CBT พัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ร่วมคิด สร้าง และแก้ไขปัญหาต่างๆ จนค้นพบเชิงลึกที่มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้มรดกวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นทุนทางธรรมชาติ ทุนทาง วัฒนธรรม ทุนทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ฯลฯ เกิดการทำงานเป็นเครือข่าย ท่องเที่ยวแม่ระมาด 6 หมู่บ้าน 3 ตำบล จัดทำโครงสร้างการบริหารกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทำให้ชุมชนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ เกิดพลังชุมชนที่อยากจะมีส่วนร่วมในการสร้างหรือปรับเปลี่ยน ชุมชนเพื่อให้เกิดความประทับใจสำหรับผู้มาเยือน สร้างความเข้มแข็งให้กับภาคีเครือข่ายชุมชน คน แม่ระมาด

2. ผลศึกษา สสำรวจ เชื่อมโยง องค์ความรู้มรดกวัฒนธรรมชุมชนที่สำคัญที่มีศักยภาพของ ชุมชนอำเภอแม่ระมาดที่จะใช้เป็นฐานในการพัฒนาท่องเที่ยวโดยเครือข่ายนักวิจัยชุมชน พบว่า ทีมวิจัยชุมชนร่วมกันค้นพบ วิถีชีวิตความเชื่อมโยงระหว่างวิถีชาวล้านนา และวิถีชาวปกากะญอ เป็นวิถีชีวิตขอขบชายแดน ต้องมาแบ่งเขตแดนตามประกาศของราชการ กลายเป็นคนไทยและ เมียนมาร์ แต่ก็ยังไปมาหาสู่กันตามจุดผ่อนปรนทางราชการ และจุดผ่อนปรนตามธรรมชาติ นอกจากนี้ ยังมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับครูบาขาวปี ครูบาแก้ว เกจิอาจารย์ที่ธุดงค์ปฏิบัติธรรมในเขตพื้นที่แม่ ระมาด เช่น สร้างเจดีย์ศูนย์รวมจิตใจ การบูชาพระพุทธรูปหินอ่อนมาประดิษฐานไว้ที่แม่ระมาด มีเหตุการณ์น่าอัศจรรย์ทำให้เกิดความเคารพ ศรัทธาทั้งจากชาวไทยและชาวปกากะญอ มีหลักฐาน ปรากฏร่องรอยในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ญี่ปุ่นใช้ถ้ำเก็บอาวุธสงครามในพื้นที่แม่ระมาด ความ

เชื่อมโยงเส้นทางที่ชาวญี่ปุ่นได้ระบุดีเพื่อเปิดเป็นเส้นทางเดินทัพไปสู่รบกับเมียนมาร์ความเชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตของคนในสมัยก่อนที่เป็นเส้นทางวัวต่าง

3. ผลการออกแบบและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อศึกษาเรียนรู้มรดกวัฒนธรรมชุมชน พบว่า ทีมวิจัยชุมชนนำทุนที่ค้นพบมาเป็นฐานในการออกแบบและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อศึกษาเรียนรู้มรดกวัฒนธรรมชุมชน การออกแบบและพัฒนาเส้นทางได้นั้นต้องผ่านการพัฒนารับองค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ และได้เปิดมุมมองใหม่จากการศึกษาชุมชนต้นแบบ ทำให้ชุมชนมีความเชื่อมั่นทุนของตัวเอง นำกลับมาทบทวนอัตลักษณ์ กิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยว มีจำนวน 2 เส้นทาง ดังนี้ เส้นทางที่ 1 เรียนรู้วิถีถิ่น กินข้าวเมือง เชื่อมเรื่องเส้นทางสงครามโลกครั้งที่ 2 และเส้นทางที่ 2 เชื่อมร้อยเส้นทางสงครามโลกครั้งที่ 2 กับการท่องเที่ยววิถีถิ่น ภายใต้อัตลักษณ์ร่วมที่ว่า “โฮมสเตย์อบอุ่น สมดุลสองแผ่นดิน ถิ่นสุขสงบ” ใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ อนุรักษ์ฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรม ดำเนินการผ่านกลุ่มบริหารการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อร่วมกันต้อนรับนักท่องเที่ยว

4. ผลการพัฒนาและประเมินศักยภาพการบริหารจัดการและให้บริการ พบว่า ภาศิเครือข่ายนักวิจัยชุมชนร่วมกันค้นหาศักยภาพของเส้นทาง กิจกรรมมรดกวัฒนธรรม และเส้นทางที่น่าสนใจจัดทำเป็นโปสเตอร์ และ Infographic นำเสนอเส้นทางให้กับภาศิเครือข่าย และประชาชนที่สนใจผ่านการเชิญชวนแบบปากต่อปาก สื่อสังคมออนไลน์ facebook ทำให้การเข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวได้ง่ายยิ่งขึ้น มีโอกาสต้อนรับนักท่องเที่ยวมากขึ้น เป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับคนในชุมชน ร้านค้าข้างทางหรือใกล้แหล่งเรียนรู้ก็มีโอกาสได้ขายสินค้ามากขึ้นซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ดี และมีการพัฒนาตนเองปรับเปลี่ยนบุคลิก น้ำเสียง หาเรื่องราวสนุกสนานเพิ่มสีสันให้กับการเล่าเรื่องราวชุมชน แบ่งหน้าที่บริหารจัดการ การพัฒนานี้เป็นเพียงการพัฒนาขั้นต้น ยังไม่ถึงขั้นเป็นมืออาชีพในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ยังไม่สามารถสร้างรายได้หลักจากการท่องเที่ยวได้ ยังคงต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพชุมชนต่อไป

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัย พบว่า การสร้างเครือข่ายนักวิจัยชุมชน เป็นการเชื่อมบุคคลและกลุ่มต่างๆ เป็นการให้ความสำคัญกับการเชิญชวนเข้าร่วมที่มีเป้าหมายเดียวกัน จนเกิดเป็นเครือข่าย ใช้วิธีการเข้าร่วมประชุม กำนันผู้ใหญ่บ้านประจำเดือนของอำเภอแม่ระมาด ในนามของวิทยาลัยชุมชนตากที่ทำงานวิจัยร่วมกับสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เพื่อให้นายอำเภอและผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานวิจัย มีวิธีการขอข้อมูลจากหน่วยงานราชการเป็นการขอตามระบบโดยการกรอกคำร้องขอข้อมูลข่าวสารของทางราชการ ยังใช้วิธีการติดต่อชุมชนเป็นรายบุคคล

การประชุมกลุ่ม 2-3 คน เพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่มุ่งแสวงหาบุคคลเข้าร่วมกลุ่มดำเนินงานวิจัย ณ หมู่บ้านโฮ้ง ตำบลแม่ระมาด หมู่บ้านชนะเจือ บ้านห้วยปลากอง บ้านหม่องวา ตำบลชนะเจือ และบ้านดินธาตุ บ้านป่าไร่เหนือ ตำบลพระธาตุ มีพื้นที่ในตำบลชนะเจือที่เคยติดต่อวางแผนโครงสร้างร่วมกันมา เมื่อถึงช่วงที่จะต้องทำความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อเพิ่มพลังให้กับเส้นทางท่องเที่ยว บุคคลที่เคยประสานงานไว้มีการผลัดเปลี่ยนเกิดจากปัญหาต่างๆ เช่น สุขภาพ การดูแลพืชผลการเกษตร ภาวะครอบครัว เป็นต้น แต่ยังคงมีผู้นำชุมชนกับทีมบางส่วนที่ยังมุ่งมั่นจะทำการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัวและชุมชน การทำงานครั้งนี้เสมือนว่าต้องรวมทีมใหม่อีกครั้ง ดังที่ศศิวรรณ ทศนเอี่ยม และคณะ (2559) ระบุว่า การมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับภาคีเครือข่าย แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ร่วมคิด ร่วมสร้างและร่วมทำ และระยะที่ 2 การสร้างแกนนำชุมชนและความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อน หลังจากนั้นได้นัดหมายจัดเวทีกลางเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันปรับฐานคิดร่วมกันให้ความสำคัญของการสืบค้นหาข้อมูล ค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง นำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ร่วม ได้มีการฝึกเขียนแผนที่เดินดิน ปฏิทินวัฒนธรรม ประเพณี เป็นต้น พร้อมนำเสนอข้อมูลที่ได้สืบค้นหาเพื่อให้ชุมชนมีกระบวนการคิด เกิดแรงบันดาลใจที่จะนำเสนอทุนของดีชุมชนตนเอง เมื่อเสร็จสิ้นการประชุมได้มีการสร้างช่องทางกลุ่ม line คัดเลือกผู้ประสานหลักในแต่ละพื้นที่ ในที่ประชุมตกลงร่วมกันแบ่งหัวข้อสืบค้นเรื่องราวต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ชุมชน วิถีชีวิต ฯลฯ เพื่อนำมาเป็นทุนในการวางแผนจัดทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยวและจุดเรียนรู้ต่างๆ ดังที่ กราเดช พยัฆวิเชียร (2547 : 6-9) เสนอแนะว่าควรนำการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน ไม่ให้นำเอาวัฒนธรรมไปปรับใช้การท่องเที่ยวดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในการดำเนินการครั้งนี้เป็นเพียงการทดลองสืบค้น ได้นัดหมายพูดคุยประเด็นปัญหาต่างๆ ในระยะแรกเริ่มมีผู้สนใจเข้าร่วมเพิ่มขึ้น และมีบุคคลทยอยออกไปด้วยภารกิจของแต่ละบุคคล แต่ยังคงยินดีที่จะสนับสนุนข้อมูลต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง จนได้ทีมวิจัยชุมชนที่พร้อมจะดำเนินงานวิจัยไปด้วยกัน ดังที่อนุชาติ พวงสำลีและวิบุรณ์ วิจารณ์กุล, (2540 : 4) ระบุว่า ชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจำนวนหนึ่ง มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีอุดมคติร่วมกัน หรือมีความเชื่อร่วมกันในบางเรื่องมีการติดต่อสื่อสารกัน หรือมีการรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีมิตรภาพ มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่าง และมีระบบการจัดการในระดับกลุ่ม ชุมชนตามนัยยะนี้มีได้เกาะกับพื้นที่หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ แต่เป็นเรื่องของการเกาะเกี่ยวกันของกิจกรรม ความคิด อุดมการณ์ และความพร้อมที่จะเรียนรู้ร่วมกัน ต่อมาได้นัดหมายเวทีประชุมกลุ่มย่อยของแต่ละพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันอีกครั้ง ทั้งทีมเดิมและทีมใหม่ที่จะร่วมดำเนินงานวิจัย ในเวทีนี้ได้อบรมการใช้เครื่องมือ CBR เพื่อรวบรวมข้อมูลตามประเด็นต่างๆ รวมถึงการสร้างแนวคิดในการทำเส้นทางเชื่อมโยงของแต่ละหมู่บ้าน ดังที่ แสงเงิน ไกรนรา (2550) ระบุว่าโอกาสที่จะพัฒนาเครือข่ายให้มีความเข้มแข็งมากขึ้นนั้น

ควรพิจารณาผู้นำที่มีความสัมพันธ์กับสมาชิกในฐานะที่เป็นเครือญาติกันก่อน เพราะมีความผูกพันเพื่ออาหารเกื้อกูลและความไว้วางใจกัน ซึ่งระบบความสัมพันธ์ดังกล่าวจะช่วยให้การเริ่มจัดตั้งเครือข่ายเกิดการเรียนรู้ร่วมกันส่งผลให้การดำเนินการสะดวก เกิดการร่วมคิดร่วมทำ เกิดการขยายตัวในรูปแบบกิจกรรมหรือกลุ่มย่อยในพื้นที่ ทำให้ชุมชนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของเกิดพลังชุมชนที่อยากจะมีส่วนร่วมในการสร้างหรือปรับเปลี่ยนชุมชนเพื่อให้เกิดความประทับใจสำหรับผู้มาเยือน

2. ผลการวิจัย พบว่า พื้นที่ตำบลแม่ระมาด ตำบลพระธาตุ และตำบลชะเนือ มีวิถีชาวล้านนา และวิถีชาวปกากะญอ ทำให้การสืบค้นข้อมูลเรื่องราวในอดีต ประวัติศาสตร์ชุมชน ศักยภาพของแต่ละพื้นที่ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และความเชื่อ มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันเนื่องจากเดิมแล้วเป็นพื้นที่ของชาวปกากะญอมาก่อน แต่คนไทยภาคเหนือได้มีการอพยพหนีความแห้งแล้งจากภาคเหนือ เช่น จังหวัดลำพูน เชียงใหม่ ลำปาง โดยอาศัยลำห้วยแม่ระมาดเดินทางล่องเรือชาวปกากะญอผู้ที่รักสงบก็ถอยร่นออกไป ทำให้พื้นที่มีเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องระหว่างวิถีชาวปกากะญอและวิถีชาวล้านนา ส่วนการใช้ชีวิตปัจจุบันก็ได้มีการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น การทอผ้าเป็นวิธีที่หญิงสาวชาวปกากะญอต้องเรียนรู้ มีลวดลายสวยงามแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับพื้นที่ เป็นการบอกต่อสอนจากรุ่นแม่สู่รุ่นลูกเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มสำหรับคนในครอบครัว และในประเพณีวันสำคัญ แต่เรื่องราวการทอผ้าลวดลายสวยงามก็ลดน้อยถอยลงไปด้วยเหตุของการใช้ชีวิตในปัจจุบัน หาซื้อเสื้อผ้าทั่วไปได้ง่ายและราคาไม่แพง อีกทั้งการส่งต่อองค์ความรู้ด้านลวดลายเป็นเพียงการจดจำและปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ ปัจจุบันมักทอผ้าลายพื้นไม่มีลวดลาย ยังมีเหตุผลความไม่สงบต้องคอยอพยพ ทำให้ไม่มีเวลาในการถ่ายทอดการทอผ้าให้กับลูกสาว การทอผ้าลวดลายยังคงมีบางพื้นที่เท่านั้น บางลวดลายก็ปรับเปลี่ยนเป็นลวดลายปัจจุบันที่เกิดการคิดเองถือเป็นนวัตกรรมการทอผ้าที่อยากอนุรักษ์รักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้แต่ไม่มีผู้ที่จะบอกเล่า เป็นทางเลือกเพื่อเกิดหาทางรอดด้านการทอผ้า เรียกชื่อลวดลายตามสิ่งที่อยู่รอบตัว ส่วนเสื้อผ้าที่ทอด้วยลวดลายดั้งเดิมจะเก็บไว้เพื่อให้รุ่นลูกรุ่นหลานได้เป็นมรดกสืบทอดต่อไป ในส่วนของสถานที่สำคัญยังคงอนุรักษ์ ดำเนินกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมเอาไว้ เป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในแต่ละพื้นที่ อีกทั้งบอกต่อเล่าขานเรื่องที่น่าอัศจรรย์ เช่น พระพุทธรูปหินอ่อน ที่วัดดอนแก้ว พระประธานองค์เดียวในประเทศไทยที่แกะสลักขึ้นด้วยฝีมือชาวกะเหรี่ยงเป็นปฏิมากรรมของเมียนมาร์ได้แกะสลักขึ้นพร้อมกัน 3 องค์ องค์ที่ประดิษฐานที่วัดดอนแก้วอัญเชิญมาจากเมืองย่างกุ้งมาทางเรือ พบอุปสรรคการยกพระพุทธรูป ขณะนั้นครูบาขาวปี เกจิอาจารย์ของภาคเหนือพบเหตุการณ์จึงทำพิธีอัญเชิญขึ้นเกวียนอย่างง่ายดาย ข่าวนี้นำไปทั่วเมียนมาร์ ชาวบ้านจึงมากราบไหว้บูชา นอกจากนี้ยังมีสถานที่ที่น่าสนใจ เช่น พระธาตุโฆะเล และพระธาตุชะเนือ เกจิอาจารย์ คือ ครูบาแก้ว ผู้ริเริ่มก่อสร้างโดยอาศัยแรงศรัทธาจากคนในพื้นที่ ทำให้มีเรื่องเล่าว่าสมัยนั้นชาวบ้าน ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ รวมถึงชาวขมุที่

อาศัยบริเวณนั้นช่วยกันขุดดินที่ขึ้นไปกองบริเวณที่จะสร้างองค์พระธาตุแต่ด้วยทางลาดชันเมื่อถึงคราวจะลงก็ใช้วิธีสไลด์ตัวลงมาอย่างสนุกสนาน ระยะเวลาสร้าง 1 ปี ยังมีเรื่องราวความเกี่ยวโยงช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และเส้นทางค้าขายวัวต่าง จากคำบอกเล่าสืบต่อกันมาว่า “ถ้าชาмуไร” ในอดีตถ้าแห่งนี้สมัยช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 กองทัพญี่ปุ่นใช้เป็นคลังอาวุธเก็บในถ้ำและเมื่อแพ้สงครามก่อนที่จะยกทัพกลับประเทศ ได้หาซื้อเกลือมาโรยทำลายอาวุธ พร้อมทำการระเบิดปิดปากถ้ำ และความเชื่อมโยงของเส้นทางถนนสายประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ 2 จากบ้านดินธาตุ ถึงอำเภอเมืองตาก จากคำบอกเล่ากองทัพญี่ปุ่นใช้เดินทัพบุกเข้าโจมตีประเทศเมียนมาร์ส่วนเรื่องเล่าการค้าขายวัวต่าง จากคำบอกเล่า การค้าขายผ่านถนนสายนี้ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จะนำวัวบรรทุกสินค้า (วัวต่าง) ฝูงวัว ประมาณ 30 ตัว เพื่อนำไปขายยังตัวเมืองตาก (เมืองระแหง) มักพักแรมเพื่อรอให้น้ำปิงลดลงเพราะไม่มีสะพาน ต้องขนสินค้าลงเรือข้ามฝั่งไปยังตัวเมืองตาก พ่อค้าต้องนอนรอนแรมทำเพิงกลางป่า (ปาง) บางครั้งถูกโจรตัดปล้น ทำให้ต้องพกปืนลูกซองติดตัว จากคำบอกเล่าว่า นายแก้ว กำพงษ์ และพ่อค้า คนอื่นๆ จะซื้อและขายเกลือ ที่เป็นสินค้าที่ขายดีในสมัยนั้น กับพ่อค้าคนจีนฝั่งตัวเมืองตาก หรือเมืองระแหงชื่อเจ๊กกิ (ในสมัยนั้นชาวบ้านจะเรียกคนจีนว่า “เจ๊ก” ซึ่งเป็นบิดาของนายอุดร ต้นตีสุนทร อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์) สอดคล้องกับบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 292) กล่าวว่าทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการเดินทางท่องเที่ยวชมโบราณศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นต่างๆ เพื่อได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน อีกทั้งได้ศึกษาเรียนรู้ความเชื่อ พิธีกรรมต่างๆ และมีความเข้าใจวัฒนธรรมใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันก็มีจิตสำนึกต่อคุณค่าและการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยให้คนในชุมชนท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว ความเชื่อที่สืบทอดมา เช่น ต้นสะดือ เป็นไม้ยืนต้นที่ชาวปกากะญอ มีความเชื่อในการนำสายสะดือของทารกคลอดใหม่ไปไว้ที่ต้นไม้นี้จะทำให้เด็กแข็งแรงไม่เจ็บป่วยง่าย เป็นการเรียกขวัญ ยังมีประเพณีการผูกข้อมือ (กั๊จ้อลาซุ) ชาวปกากะญอ เรียกว่า "ลาซุ" ปฏิบัติกันปีละครั้ง ชาวบ้านจะมารวมกันเพื่อผูกข้อมือให้ลูกหลาน เป็นการเรียกขวัญและอวยพรให้ดำรงชีวิตอย่างสงบสุขต่อไป ยังมีเรื่องเล่าและเรื่องราวอีกหลายหลายล้วนแต่สร้างความยึดมั่นใจจิตใจที่สอนให้ลูกหลานไม่ให้หลงลืม อยู่อย่างพอเพียง และต้องปฏิบัติเคารพรักษาไว้สืบไป สอดคล้องกับสัญญาพานิชยเวช และคณะ (2560) พบว่า การพัฒนาการเมืองสวรรค์โลกและมรดกวัฒนธรรมชุมชนที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาของเหตุการณ์สำคัญในมิติสังคม เศรษฐกิจ คมนาคมและความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนมาเป็นทุนในการพัฒนาเมืองสวรรค์โลกภายใต้บริบทของการเป็นส่วนหนึ่งของเมืองมรดกโลก สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย

3. ทีมวิจัยชุมชนได้ร่วมกันเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษา สืบค้นของดี เรื่องราวประวัติศาสตร์ รวมถึงทุนทรัพยากรชุมชนในด้านต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่เครือข่ายการท่องเที่ยวของ

อำเภอแม่ระมาดที่กระจายกันอยู่แต่ละหมู่บ้านมีระยะทางที่ไม่ไกลกันมากนัก สอดคล้องกับศิริบุญ จงวุฒิเวศย์และคณะ (2557) กล่าวว่า รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เป็นรูปแบบที่ใช้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ ในเครือข่ายคนแม่ระมาดบางชุมชนได้ เคยได้ทำทดลองการท่องเที่ยวมาบ้างแต่ไม่รู้กระบวนการในการทำงานให้เป็นระบบ อีกทั้งยังขาดการ เชื่อมโยงส่งต่อนักท่องเที่ยว และการกำหนดกิจกรรมในเส้นทาง ยังมีความรู้สึกกังวลในการกำหนด เส้นทางว่าควรเริ่มต้นที่จุดใดให้น่าสนใจ ทีมพี่เลี้ยงนักวิจัยจึงพาไปดูงานรุ่นพี่เหนือล่าง ที่ได้รับทุน งานวิจัยจาก สกว. ผ่านกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเปิดชุมชนเป็นหมู่บ้าน ท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้ทีมวิจัยชุมชนอำเภอแม่ระมาดได้มีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรม กระบวนการ ได้เรียนรู้กิจกรรมจากผู้มีประสบการณ์จริง โดยมีกระบวนการ ดังนี้

3.1 การดูงานรุ่นพี่บ้านธงชัย ทีมวิจัยชุมชนได้เรียนรู้ ดังนี้ การบรรยายของไกด์หลัก รู้สึกประทับใจ มีวิธีการพูดด้วยน้ำเสียงชวนฟัง การกล่าวภาพรวมก่อนนำเที่ยวได้ชัดเจน การแบ่ง หน้าที่การเรียนรู้ตามฐานในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชุมชน การเรียนรู้กิจกรรมฐานปักผ้า นำของดีในชุมชนมาเป็นกิจกรรมตามฐานเรียนรู้ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้แง่คิดต่างๆ รับรู้ปัญหา อุปสรรค ในรูปแบบต่างๆ กับคนในชุมชนและหน่วยงานที่เคยเข้ามาพัฒนา แต่ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทราบถึงวิธีการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อให้การบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชน โดยชุมชนดำเนินต่อไป

3.2 พัฒนาทักษะความสามารถของชุมชนเรียนรู้การสร้างกิจกรรมและเส้นทาง การท่องเที่ยวโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ทำให้ชุมชนได้รู้จักประกอบ การกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว ได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นสร้างอัตลักษณ์ร่วมกัน ดังนี้ “มาวันเดียวเที่ยวสองแผ่นดิน ชมวิถีถิ่นล้านนา ปกาเกอะญอ” “โฮมสเตย์อบอุ่น สมดุลสองแผ่นดิน เยือนวิถีถิ่น ปกาเกอะญอ” และ “จิบชาควายหาว ฟังเรื่องเล่าปกาเกอะญอ” ได้ทดลองนำอัตลักษณ์ กำหนดเส้นทาง พร้อมนำเสนอ และรับฟังคำแนะนำจากวิทยากร ให้เพิ่มหรือตัดกิจกรรมเพื่อให้ เส้นทางกระชับ และน่าสนใจ ทีมวิจัยชุมชนจึงได้กำหนด จำนวน 5 เส้นทาง นัดหมายทดลองเส้นทาง โดยภาคีเครือข่ายเพื่อค้นหาศักยภาพของเส้นทาง มีเหตุต้องตัดบางเส้นทางที่มีศักยภาพ ไม่ได้ทำการ ทดลองเส้นทางด้วยเหตุผล ดังนี้ 1. เส้นทางมีความสัมพันธ์กับฝั่งประเทศเมียนมาร์ที่มีเหตุความไม่ สงบชายแดน 2. สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 และ 3. กิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ไม่ได้อยู่ในช่วง ฤดูกาลผลิต เช่น กล้วยอบน้ำผึ้ง โดยพบว่าจำนวน 2 เส้นทางที่สามารถนำไปเสนอให้กับ นักท่องเที่ยวได้ ดังนี้

เส้นทางที่ 1 เรียนรู้วิถีถิ่น กินข้าวเมือง เชื่อมเรื่องเส้นทางสงครามโลกครั้งที่ 2

เส้นทางที่ 2 เชื่อมร้อยเส้นทางสงครามโลกครั้งที่ 2 กับการลงเรียนรู้วิถีถิ่น

การตั้งชื่อเส้นทางที่น่าสนใจสอดคล้องกับพินิจ จงตระกูล และคณะ (2561) กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญในการตั้งชื่อภาพยนตร์เพื่อให้เกิดการสื่อความหมายหรือเข้าใจความหมายที่ต้องการ เมื่อใช้ปัจจัยทั้งหลายเหล่านี้จะทำให้สามารถบ่งบอกลักษณะของภาพยนตร์หรือบ่งบอกสิ่งสำคัญในภาพยนตร์

3.3 การทดลองเส้นทาง สรุปได้ว่าชุมชนมีความกระตือรือร้น จัดเตรียมอาหารพื้นถิ่น และที่พักได้สะอาด ปลอดภัย แต่นักเล่าเรื่องชุมชนมีเพียงผู้นำชุมชนคนเดียว ไม่สามารถควบคุมเวลาได้ ตลอดการเดินทางไม่มีผู้ดูแลนักท่องเที่ยว จากผลข้างต้นเพื่อให้ชุมชนได้พัฒนาทักษะและเปิดมุมมอง เพิ่มขึ้นได้นำชุมชนไปจัดงานชุมชนต้นแบบที่มีประสบการณ์ต้อนรับนักท่องเที่ยวอีกครั้ง สอดคล้องกับ ชุรินทร์ จันทรเชื้อ และคณะ (2557) กล่าวว่า การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยว โดยชุมชนเพื่อการเรียนรู้มรดกวัฒนธรรม พบว่า ทักษะความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชน จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่องและประสบผลสำเร็จ

3.4 การจัดงานชุมชนต้นแบบ ชุมชนได้เรียนรู้ ดังนี้ การบริหารจัดการและให้บริการ CBT การทบทวนบทบาทของตนเองในการให้บริการ บุคลิกการแต่งกายที่สร้างความเชื่อมั่น การมีจิตบริการ การรักษาความปลอดภัย การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การฝึกนำเสนอเป็นนักสื่อความหมายรายบุคคล การจัดงานจากรุ่นพี่ที่ผ่านการต่อสู้กับธุรกิจรอบข้างเพื่อผลประโยชน์ร่วมของชุมชน ทักษะการเป็นนักสื่อความหมายที่ดีจากเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า สอดคล้องกับ วรณพร ตูลยาพร (2554) กล่าวว่า นักศึกษากลุ่มนาร่อง หลังจากได้เข้าสู่กระบวนการพัฒนามัคคุเทศก์อาชีพศึกษา ศักยภาพ มัคคุเทศก์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ชุมชนได้นำประสบการณ์ที่ได้พบเห็นมุมมองแนวคิดใหม่ๆ นำมาปรับอัตลักษณ์ร่วมอีกครั้งว่า “โฮมสเตย์อบอุ่น สมดุลสองแผ่นดิน ถิ่นสุขสงบ” และร่วมกัน กำหนดโครงสร้างการบริหารกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้เกิดการทำงานอย่างเป็นระบบ

4. จากการที่ภาคีเครือข่าย นักวิจัยชุมชนร่วมกันทดลองเส้นทางเพื่อค้นหาศักยภาพของ เส้นทางจนสร้างกิจกรรมมรดกวัฒนธรรม และเส้นทางที่น่าสนใจ จัดทำเป็นโปสเตอร์ และ Infographic นำเสนอเส้นทางให้กับภาคีเครือข่าย และผู้ที่สนใจ ผ่านการเชิญชวน แบบปากต่อปาก สื่อสังคมออนไลน์ facebook ทำให้ข้อมูลท่องเที่ยวเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเกิดโอกาสต้อนรับ นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับจิราณัฐ โสภา และคณะ (2561) กล่าวว่า การจัดทำเอกสารและสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของบ้านนาต้นจันทน์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และควรทำการตลาดออนไลน์เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มตลาดเป้าหมายได้ จากการร่วมสังเกตการณ์ครั้งแรกชุมชนมีนักเล่า

เรื่องที่เป็นผู้นำชุมชนเพียงคนเดียว และน้ำเสียงไม่ค่อยดัง ส่งผลให้ทุกกิจกรรมไม่มีเสน่ห์ ขาดความต่อเนื่อง และไม่สามารถดูแลนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง ภายหลังได้ปรับเปลี่ยนโดยการนำชุดข้อมูลต่างๆ ไปเล่าให้กับคนในชุมชนได้รู้และเข้าใจจนสามารถนำเสนอพอที่จะเป็นนักเล่าเรื่องตามฐานเรียนรู้ต่างๆ และได้แบ่งหน้าที่ชัดเจน วางตัวไกด์ประจำแต่ละกลุ่มของนักท่องเที่ยว ทำให้มีการมีความคล่องตัว และดูแลนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกสนุก ตื่นเต้น ด้วยลีลาท่าทางของนักเล่าเรื่องแต่ละคนมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปแต่ยังคงมีการเล่าเรื่องที่กระชับและน่าสนใจเช่นเดิม ชุมชนยังได้จำหน่ายสินค้าชุมชนตามฐานกิจกรรมและเส้นทางที่กำหนดไว้ รายได้จากการท่องเที่ยวถือเป็นรายได้เสริมจากอาชีพหลักของชุมชนนับเป็นรายได้ทางตรง นอกจากนี้ยังมีรายได้ทางอ้อมที่พ่อค้าแม่ค้ารู้ว่าจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในหมู่บ้านก็ได้นำสินค้าต่างๆ เข้ามาเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเลือกจับจ่าย ร้านค้าที่อยู่บริเวณใกล้ฐานเรียนรู้ก็ได้การจำหน่ายสินค้ามากขึ้น ทำให้ชุมชนตื่นตัว กระตือรือร้นที่จะมีโอกาสต้อนรับนักท่องเที่ยวได้ทำแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในช่วงระยะเวลางานวิจัย เพื่อนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเครือข่ายชุมชนคนแม่ระมาด

ข้อเสนอแนะ

1. ชุมชนควรหมั่นเดิมเดิมองค์ความรู้ต่างๆ เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับตนเอง และสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ร่วมผู้ดูแลเพจ facebook สร้างความเคลื่อนไหวข่าวสารที่เพจ facebook รองรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมค้นหาข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว
2. ควรมีการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายตามความต้องการของตลาด และผู้ประกอบการ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และมีราคาที่เหมาะสม เช่น ของที่ระลึก เป็นต้น
3. ควรให้หน่วยที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ อบต.ชะเนงจือ อบต.พระธาตุ อบต.แม่ระมาด และ ทต.แม่ระมาด บรรจุแผนการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ
4. ผู้นำชุมชน ควรนำคนรุ่นใหม่ ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความตระหนักรักหวงแหน ร่วมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมพื้นถิ่น ร่วมกันแสดงออกถึงการเป็นเจ้าบ้านที่ดี ร่วมการพัฒนาเป็นนักสื่อความหมาย นักเล่าเรื่องชุมชน เพื่อเพิ่มสีสันให้กับเส้นทางท่องเที่ยว
5. ภาศึเครือข่ายภายในชุมชนต้องมีความเข้มแข็ง สร้างความเชื่อมั่นให้กับภาศึภายนอกชุมชนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น อบต.ชะเนงจือ อบต.พระธาตุ อบต.แม่ระมาด ทต.แม่ระมาด อพท. ททท.ตาก วัฒนธรรมจังหวัด พัฒนาชุมชน บริษัททัวร์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว หอการค้า

จังหวัดตาก สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดตาก เพื่อจะได้หยิบยื่นโอกาสและทำงานเชื่อมโยงกันในมิติต่างๆ ให้กับชุมชน

6. เครือข่ายภาครัฐที่มีพันธกิจสอดคล้องกับการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรนำผลงานวิจัยนี้ไปทำแผนพัฒนาศักยภาพชุมชนในอนาคตร่วมกัน อาจทำความร่วมมือ (MOU) เพื่อร่วมกันพัฒนาศักยภาพชุมชน กำหนดกิจกรรมร่วมกัน จะไม่เกิดความทับซ้อนในกิจกรรมต่างๆ และชุมชนก็จะไม่รู้สึกเบียดเบียนกับการโดนเชิญร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพชุมชน

7. ชุมชนควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยกกระตือรือร้นการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำเป็นจะต้องมีการศึกษาและพัฒนาโดยใช้กระบวนการงานวิจัยเข้าไปช่วยขับเคลื่อนนำไปสู่การบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีอาชีพในประเด็นภูมิประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบเครือข่ายชุมชน

เอกสารอ้างอิง

ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และคณะ. (2557). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแบบมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จิราบุษ โสภาก และคณะ. (2561). การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับ ภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่นในกลุ่มเมืองมรดกโลกทางวัฒนธรรม (สุโขทัย ศรีสัชนาลัยและกำแพงเพชร, พระนครศรีอยุธยา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

ชลธิรัตน์ จันทรเชื้อ และคณะ. (2557). การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการเรียนรู้มรดกวัฒนธรรม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : เพรสแอนด์ ดีไซน์.

ภราเดช พยัฆวิเชียร. (2547). รายงานประเมินผลโครงการพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดย ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา.

วรรณพร ตุลยาพร. (2554). การพัฒนามัคคุเทศก์อาชีพศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ.

ศศิวรรณ ทศนเอี่ยม และคณะ. (2559). กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับโดยการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับภาคีเครือข่ายในเขตบ้านนาอ่างและบ้านอ่างคำ

ตำบลนาตาล อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

แสงเงิน ไกรนรา. (2550). กระบวนการทุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายทอผ้า :
กรณีศึกษา เครือข่ายทอผ้า ตำบลสัมป่อย อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สัญญา พานิชยเวช และคณะ. (2560). การศึกษาพัฒนาการเมืองสวรรคโลกและมรดกวัฒนธรรม
ชุมชนสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยเครือข่ายชุมชนคนสวรรคโลก จังหวัด
สุโขทัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิสารทสกุล. (2541). ประชาสังคม : คำ ความคิด และความหมาย.
กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
Factors affecting the Consumer Goods Index Sector in the Stock
Exchange of Thailand

นาวพล ยิ้มแย้ม¹ และ ชุติมาวดี ทองจีน²

Nawaphol Yimyam and Chutimavadee Thongjeen

Received: 27 December 2022; Revised: 9 January 2023; Accepted: 24 January 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตัวแปรต้นที่ใช้ศึกษา คือ ดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดัชนีราคาผู้บริโภค ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภค ดัชนีมูลค่าค้าปลีกทั่วประเทศ อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย และอัตราแลกเปลี่ยน ตัวแปรตามคือดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือข้อมูลทุดิถีภูมิซึ่งเก็บรวบรวมมาจากแหล่งข้อมูลเชิงปริมาณตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2559 ถึงสิ้นเดือนธันวาคม พ.ศ.2564 ระยะเวลารวม 72 เดือน เป็นการใช้ข้อมูลแบบอนุกรมเวลา ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยรายเดือน สถิติที่ใช้ในการวิจัยวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) โดยผลของการวิจัยพบว่าตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ดัชนีมูลค่าค้าปลีกทั่วประเทศ โดยที่ค่า R-Squared แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาสามารถอธิบายความผันผวนของดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค ได้ร้อยละ 25.04

คำสำคัญ: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, สินค้าอุปโภคบริโภค, ดัชนี

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ อีเมลล์ nawaphol.yimy@bumail.net

² อาจารย์ภาควิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ อีเมลล์ chutimavadee.t@bu.ac.th

Abstract

The purpose of this research was to study the factors affecting the stock prices of consumer goods index sector in the Stock Exchange of Thailand. The independent variables used in this study were Stock Exchange of Thailand Index, Consumer Price Index, Consumer Confidence Index, Country Retail Sales Index, Inflation Index, Interest Rate Index, Exchange Rate Index, and the stock prices of consumer goods index sector in the Stock Exchange of Thailand. The samples used in the research were secondary data, which were collected from quantitative data sources, were sampled from January 2016 to the end of December 2021 for a total period of 72 months using time series data (Time Series), which is the monthly average. The statistics used in the research analyzed were the multiple linear regression equations. The results of the analysis found that the independent variable influencing the stock prices of consumer goods index sector in the Stock Exchange of Thailand at the statistical significant level of 0.05 was Country Retail Sales Index. The R-Squared values showed that the independent variables used in the study were able to explain 25.04% of the volatility of the stock prices of consumer goods index sector in the Stock Exchange of Thailand.

Keywords: Stock Exchange of Thailand, Consumer Goods, Index

บทนำ

การเล่นหุ้นหรือการลงทุนในหุ้น คือการซื้อหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งการซื้อหุ้นมีอยู่ด้วยกันสองตลาด คือ ตลาดแรกและตลาดรอง การซื้อขายในตลาดแรกหรือการซื้อหุ้น ซึ่งหุ้น IPO (Initial Public Offering) เกิดจากการที่บริษัทต้องการระดมทุนจากนักลงทุนเพื่อขยายกิจการ โดยราคาหุ้นจะถูกกำหนดไว้ให้นักลงทุนมาจอง ในการซื้อหุ้น IPO นั้นจะต้องจองซื้อผ่านผู้จัดจำหน่ายเท่านั้น เช่น บริษัทหลักทรัพย์ หรือตัวแทนจำหน่ายหลักทรัพย์ของบริษัทหลักทรัพย์ แต่งตั้ง ส่วนการซื้อขายหุ้นหลังจากนั้นจะเป็นการซื้อขายหุ้นในตลาดรอง ซึ่งเป็นการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ที่เราได้ยินกันบ่อย ๆ ราคาของหุ้นในตลาดหลักทรัพย์จะเปลี่ยนแปลงตามผลการดำเนินงานของบริษัทและสถานะตลาดตามหลักของอุปสงค์และอุปทาน (Demand/Supply) ซึ่งผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นนั้นโดยหลัก ๆ แล้วมี 2 ประการ อันดับแรกคือ Capital Gain หรือกำไรจากส่วนต่างของราคาหุ้นที่เราซื้อมากับราคาที่เรายขายไป ส่วนที่สองคือ เงินปันผล (Dividend)

หรือเงินส่วนแบ่งผลกำไรจากการดำเนินงานของบริษัทในระหว่างปีที่น่ามาจัดสรรให้กับผู้ถือหุ้น (Krungsri Guru, 2564)

โดยหลักทรัพย์กลุ่มอุตสาหกรรมบริการหมวดธุรกิจพาณิชย์นั้น ถือว่าเป็นหลักทรัพย์กลุ่มหนึ่งที่น่าสนใจลงทุน เนื่องจากการเติบโตของผลประกอบการ รวมทั้งการขยายกิจการด้วยการเข้าไปซื้อกิจการหรือการรวมตัวกันของบริษัทในกลุ่มหลักทรัพย์ในกลุ่มนี้ จึงได้รับความสนใจจากนักลงทุนเป็นอย่างมาก อีกทั้งกิจการค้าแบบร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) ได้ขยายตัวสู่ต่างจังหวัดเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากพฤติกรรมการใช้จ่ายและรายได้ที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วของประชาชนในต่างจังหวัดนอกเหนือจากกรุงเทพฯ และปริมณฑล

เนื่องด้วยความเสี่ยงจากการลงทุนในหุ้นหรือการซื้อขายหุ้นอาจมองได้เป็น 2 ส่วนเช่นกันคือ ความเสี่ยงจากปัจจัยภายในและความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอก ความเสี่ยงจากปัจจัยภายใน เกิดจากตัวบริษัทเอง เช่น การดำเนินการของบริษัทหรือคณะผู้บริหาร ส่วนความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกนั้นมีได้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรม อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา กรณีเป็นบริษัทที่มีธุรกรรมกับต่างประเทศ หรือปัจจัยอื่นที่มีผลต่อธุรกิจซึ่งล้วนแล้วแต่มีผลต่อราคาหุ้น ดังนั้นผู้ทวิวิจัยจึงทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางให้กับนักลงทุนหรือผู้ที่สนใจทั่วไป นำไปประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจลงทุนซื้อขายหลักทรัพย์หุ้นกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีอิทธิพลต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยดัชนีราคาผู้บริโภค มีอิทธิพลต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภค มีอิทธิพลต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

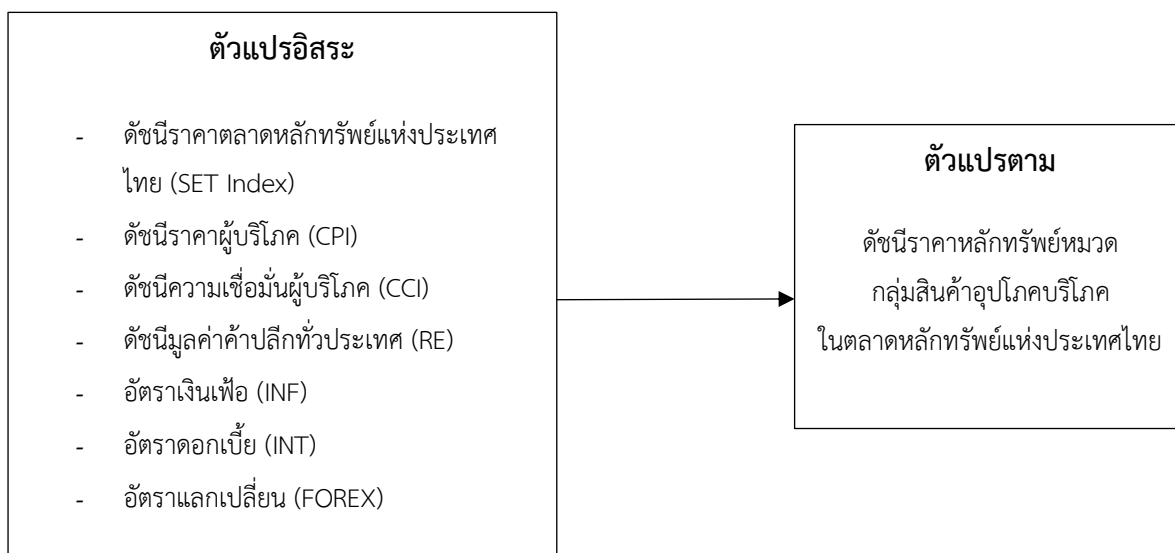
สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยดัชนีมูลค่าค้าปลีกทั่วประเทศ มีอิทธิพลต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยอัตราเงินเฟ้อ มีอิทธิพลต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานที่ 6 ปัจจัยอัตราดอกเบี้ย มีอิทธิพลต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานที่ 7 ปัจจัยอัตราแลกเปลี่ยน มีอิทธิพลต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งเก็บรวบรวมมาจากแหล่งข้อมูลเชิงปริมาณโดยกลุ่มตัวอย่างเป็นข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2559 ถึงสิ้นเดือนธันวาคม พ.ศ.2564 ระยะเวลารวม 72 เดือน ซึ่งเป็นการใช้ข้อมูลแบบอนุกรม

เวลา (Time Series) โดยเก็บข้อมูลจากสถิติจากหน่วยงานราชการต่างๆ จะใช้วิธีการโดยการสร้างวิธีสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regressions) ด้วยกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square) แบบจำลอง ดังนี้

$$\text{CONSUMP}_t = C + \beta_1 \text{SET}_t + \beta_2 \text{CPI}_t + \beta_3 \text{CCI}_t + \beta_4 \text{RE}_t + \beta_5 \text{INF}_t + \beta_6 \text{INT}_t + \beta_7 \text{EX}_t + \varepsilon$$

โดยที่ (Y)	CONSUMP	หมายถึง ดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
	C	หมายถึง ค่าคงที่
	β	หมายถึง ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร X_1, X_2, X_3, X_4
	SET	หมายถึง ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET Index)
	CPI	หมายถึง ดัชนีราคาผู้บริโภค
	CCI	หมายถึง ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภค
	RE	หมายถึง ดัชนีมูลค่าค้าปลีกทั่วประเทศ
	INF	หมายถึง อัตราเงินเฟ้อ
	INT	หมายถึง อัตราดอกเบี้ย
	EX	หมายถึง อัตราแลกเปลี่ยนนโยบาย
	ε	หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อน

สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งเก็บรวบรวมมาจากแหล่งข้อมูลเชิงปริมาณโดยกลุ่มตัวอย่างเป็นข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2559 ถึงสิ้นเดือนธันวาคม พ.ศ.2564 ระยะเวลา รวม 72 เดือน เป็นการใช้อยู่ข้อมูลแบบอนุกรมเวลา (Time Series) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยรายเดือน และถูกนำมาใช้ในแบบจำลอง ดังต่อไปนี้

ตัวแปรตาม (Y_1) ได้แก่ ดัชนีดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค (COMSUMP)

ตัวแปรอิสระ (X_1) ได้แก่ ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET Index)

ตัวแปรอิสระ (X_2) ได้แก่ ดัชนีราคาผู้บริโภค

ตัวแปรอิสระ (X_3) ได้แก่ ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภค

ตัวแปรอิสระ (X_4) ได้แก่ ดัชนีมูลค่าค้าปลีกทั่วประเทศ

ตัวแปรอิสระ (X_5) ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ

ตัวแปรอิสระ (X_6) ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยนโยบาย

ตัวแปรอิสระ (X_7) ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์สมการถดถอย โดยการปรับแบบจำลอง

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าความคลาดเคลื่อน	t-Statistic	ค่าความน่าจะเป็น	VIF
ค่าคงที่	221.7455	29.1605	7.6043	0.0000*	-
D(SET)	0.0286	0.0438	0.6545	0.5152	1.2240
D(CPI)	5.7008	5.5758	1.0224	0.3106	1.1103
D(CCI)	16.9457	11.7338	1.4442	0.1537	137.4617
RE	-0.4218	0.1187	-3.5525	0.0007*	1.1164
INF	-691.6190	453.8600	-1.5239	0.1326	137.7492
D(D(INT))	-2820.6210	3039.2620	-0.9281	0.3570	1.1464
D(EX)	-9.2300	6.9289	-1.3321	0.1877	1.2799
R-squared	0.2504	Adjusted R-squared		0.1657	
F-statistic	2.9584	Durbin-Watson stat		0.3907	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีเพียงตัวแปรเดียว ได้แก่ ดัชนีมูลค่าค้าปลีกทั่วประเทศเท่านั้น ซึ่งมีค่า Sig. อยู่ที่ 0.0007* และมีค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ -0.4218 โดยที่ค่า R-Squared แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาสามารถอธิบายความผันผวนของดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค ได้ร้อยละ 25.04

อภิปรายผล

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลของดัชนีราคาผู้บริโภค ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศธร จันทรประทัก (2563) มานิตา คำแป้น (2562) และกันต์สุตา อินทสุวรรณ์ (2564) ซึ่งสัมพันธ์กันในทิศทางที่ไม่เหมือนกัน กล่าวคือ มานิตา คำแป้น (2562) ระบุถึงดัชนีราคาผู้บริโภคที่มี

ความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับราคาหลักทรัพย์หมวดธุรกิจสื่อและสิ่งพิมพ์ พงศธร จันทรประทัก (2563) กล่าวถึงดัชนีราคาผู้บริโภค (CPI) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับราคาหลักทรัพย์หมวดขนส่งและโลจิสติกส์ และกันต์สุตา อินทสุวรรณ์ (2564) กล่าวถึงดัชนีราคาผู้บริโภค มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับราคาหลักทรัพย์หมวดขนส่งและโลจิสติกส์ โดยผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าดัชนีราคาผู้บริโภค ไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่เป็นไปในทิศทางตรงข้าม เช่นเดียวกับ กันต์สุตา อินทสุวรรณ์ (2564)

ผลการศึกษาของดัชนีค่าปลีกสอดคล้องกับ กันต์สุตา อินทสุวรรณ์ (2564) กล่าวว่า ดัชนีมูลค่าค้าปลีกทั่วประเทศ (RE) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับดัชนีราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ และสำหรับอัตราเงินเฟ้อนั้น ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับ มานิตา คำแป้น (2562) พบว่าอัตราเงินเฟ้อ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับราคาหลักทรัพย์หมวดธุรกิจสื่อและสิ่งพิมพ์ สุพิชชา ติรพัทธ์ และเจียมจิตร ขวากร (2555) พบว่าอัตราเงินเฟ้อมีผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค เช่นเดียวกัน แต่สอดคล้องกับ กรรณิการ์ จะกอ (2552) ที่ไม่พบผลของอัตราเงินเฟ้อต่อการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โดยผลการศึกษาของอัตราแลกเปลี่ยน พบว่าไม่ความสอดคล้องกับ พงศธร จันทรประทัก (2563) ที่พบว่าอัตราการแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา (EXR) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับราคาหลักทรัพย์หมวดขนส่งและโลจิสติกส์ เช่นเดียวกับ สุพิชชา ติรพัทธ์ และเจียมจิตร ขวากร (2555) โดยที่ทศพร ศรีสมโพธิ (2552) พบว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับราคาหลักทรัพย์กลุ่มค้าปลีก ต่างจากผลการศึกษาในครั้งนี้ที่ไม่พบว่ามีสัมพันธ์กันแต่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กันต์สุตา อินทสุวรรณ์ (2564) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยน กับดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดขนส่งและโลจิสติกส์

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ได้จากงานวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพของงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. ในการพัฒนาประสิทธิภาพแบบจำลอง แบบจำลองทางสถิติที่ใช้ในการศึกษามีมากมาย การตรวจสอบการพยากรณ์หาแบบจำลองที่มีความเหมาะสมที่สุด จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการพยากรณ์ข้อมูลด้วยเช่นกัน

2. การศึกษาวิธีการปรับแต่งแบบจำลองหรือค่าพารามิเตอร์ต่างๆ (Parameter Tuning) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ (Optimization) ในการจำแนกการ ตรวจสอบ หรือแม้แต่การพยากรณ์ สามารถช่วยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. งานวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์หมวดกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นไปโดยภาพรวม ความแม่นยำของแบบจำลองอาจต้องคำนึงถึงระยะเวลาที่ใช้ในการประมวลผลสร้างแบบจำลอง ความถี่ของข้อมูลเช่นกัน สำหรับการนำไปประยุกต์ อาจใช้ข้อมูลจากการค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ได้เพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ จะกอ. (2552). **ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคา หุ่นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกรณีศึกษาดัชนีราคาหุ่นกลุ่มธนาคาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**
- กันต์สุตา อินทสุวรรณ์ (2564). **ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์ หมวดขนส่งและโลจิสติกส์. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**
- ทศพร ศรีสมโพธิ (2553). **ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มค้าปลีก. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.**
- พงศธร จันทรประทัก (2563). **อิทธิพลทางเศรษฐกิจต่อดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษาหลักทรัพย์หมวดขนส่งและโลจิสติกส์. คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น.**
- มานิตา คำแป้น (2562). **ปัจจัยที่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์หมวดธุรกิจสื่อและสิ่งพิมพ์ ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย.**
- สุพิชชา ตีรพัฒน์ และเจียมจิตร ขวากร. (2555). **ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวของดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2555). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.scribd.com/doc/123611404/>.**
- Krungsri Guru. (2564). **เปิดตำราการเทรดหุ้น วิธีการเล่นหุ้นสำหรับมือใหม่. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.krungsri.com/th/plearn-plearn/rookie-learn-open-account-stock>.**

การบริหารจัดการแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมของตำบลไผ่ขอดอน
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

Participatory management of historical data sources in Phai Kho Don
Subdistrict, Mueang District, Phitsanulok Province

เขม ปานสมบัติ¹, วรณวลัย รุ่งฉัตร², สิทธิณี มุ่นพุก³, สุพัตรา รุ่งฉัตร⁴, นันทพันธ์ คคคง⁵

Khem Pansombat¹, Wanwalai Rungchat², Sittinee Munpuk³, Supattra Rungchat⁴, Nanthaphan Kodkong⁵

Received: 18 December 2022; Revised: 11 January 2023; Accepted: 1 February 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการบริหารจัดการแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ ตำบลไผ่ขอดอน 2) รวบรวมจัดทำเป็นข้อมูลเส้นทางความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ ตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษากระบวนการบริหารจัดการแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ ตำบลไผ่ขอดอน พบว่า การบริหารจัดการแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์แบบมีส่วนร่วมของตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 7 ด้าน โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือด้านการรายงาน อยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านการจัดการองค์การ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหาร อยู่ในระดับปานกลาง

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อีเมล Khem.p@psru.ac.th เบอร์โทร 091-8390010

² นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อีเมล Wanwalai.r@psru.ac.th เบอร์โทร 085-0382005

³ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อีเมล Sittinee.m@psru.ac.th เบอร์โทร 061-8913825

⁴ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อีเมล Supattra.ru@psru.ac.th เบอร์โทร 095-3430878

⁵ อาจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อีเมล Nanthaphan.k@psru.ac.th เบอร์โทร 062-6625591

ด้านการวางแผน มีอยู่ในระดับน้อย ด้านการประสานงาน อยู่ในระดับน้อย และด้านสุดท้าย คือ ด้านการอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับน้อย

2. รวบรวมจัดทำเป็นข้อมูลเส้นทางความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ตำบลไผ่ขดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก คณะผู้วิจัยได้ทำแผนที่เปรียบเทียบเส้นทางระหว่างอดีตกับปัจจุบัน

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, แหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์, มีส่วนร่วม

Abstract

The objectives of this research were: 1.) to study the management level of historical data sources in Phai Kho Don sub-district, 2.) to compile and compile information on the link between historical data sources in Phai Kho Don sub-district, and, Mueang District, Phitsanulok Province It is a quantitative and qualitative research. The sample group consisted of 400 people. The devices used for data collection were questionnaires and interview forms. Data were analyzed using descriptive statistics. frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and content analysis The results showed that

1.) A study on the management of historical data sources in Phai Kho Don sub-district, found that the participative management of historical data sources of Phai Kho Don sub-district, Mueang district, Phitsanulok province were all 7 aspects. Overall, it was found that it was at a moderate level. when considering each aspect The highest average was on the budget side, at a moderate level. followed by reporting moderate organization management moderate Administration moderate planning exist at a low level coordination at a low level and the last aspect is the administration at a low level

2.) Collected and prepared information on the route linking between historical sources of Phai Kho Don Subdistrict, Mueang District, Phitsanulok Province. The researchers created a comparative map of the path between the past and the present.

Keywords : Management, Historical Resources, Participation

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในโลกที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม ประกอบไปด้วยประชากรที่มาอาศัยอยู่ร่วมกัน ซึ่งทำให้แต่ละกลุ่มมีการดำรงชีวิตแตกต่างกันมาตั้งแต่สมัยอดีต จนถึงปัจจุบันยังแสดงให้เห็นชัดเรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนา ถึงแม้จะมีเทคโนโลยีความทันสมัยเข้ามา แต่ในส่วนนี้ยังแตกต่างกันอย่างชัดเจนอย่างเห็นได้ชัด คือภูมิปัญญาชาวบ้านของแต่ละที่ยังคงยึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา และนำมาสู่เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการแหล่งข้อมูลในพื้นที่นั้นที่จะดำรงรักษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในอดีตให้มีการสืบทอดต่อกันมา และประเทศไทยยังเป็นประเทศที่มีแหล่งประวัติศาสตร์มากมายให้ศึกษา มีความสวยงามและน่าสนใจ มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถานที่สำคัญที่เป็นประวัติศาสตร์อยู่มากมาย และมีอยู่ทุกจังหวัดของประเทศไทย ซึ่งประวัติความเป็นมาของแต่ละพื้นที่แต่ละจังหวัดจะมีความเป็นมาแตกต่างกันออกไป ทำให้มีคนสนใจทั้งคนในประเทศและต่างประเทศมีความสนใจเรื่องราวประวัติศาสตร์ ซึ่งมีโบราณสถาน โบราณวัตถุ และเรื่องราวแต่ละสมัย และการมีส่วนร่วมของประชาชน การเป็นอยู่ของประชาชนในสถานที่ประวัติศาสตร์นั้นๆ เพราะฉะนั้นคณะผู้วิจัยจึงศึกษาการบริหารจัดการแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์อย่างมีส่วนร่วม ที่มีความสำคัญต่อมนุษยชาติ เป็นการเรียนรู้ถึงสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นภายในอดีต ทำให้ได้รู้ถึงความเป็นมาของพื้นที่เข้าใจสภาพแวดล้อมต่างๆที่เกิดขึ้นในพื้นที่นั้น และทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เพื่อนำมาปรับตัวแก้ไขและอยู่ร่วมกันได้อย่างมีแบบแผน รวมไปถึงประเพณีศิลปะและวัฒนธรรมต่างๆเพื่อทราบถึงความสำคัญของประเพณีนั้นๆ การเรียนรู้ประวัติศาสตร์จึงช่วยพัฒนากระบวนการคิดและทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เพราะเป็นการศึกษาเรื่องราวของสังคมมนุษย์ในอดีตตามมิติเวลาจากร่องรอยแหล่งข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์

จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทยที่มีแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญมากมายให้ศึกษาค้นคว้าและมีโบราณสถานต่างๆที่สำคัญ ที่รวบรวมความเป็นวิถีชีวิตเมื่อครั้งอดีต และยังมีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก และภายในพื้นที่ตำบลอื่นๆของจังหวัดพิษณุโลกที่ยังมีความน่าสนใจและมีประวัติความเป็นมาในอดีตก่อนจะก่อตั้งเป็นตำบลอยู่เช่นกัน คือตำบลไผ่ยอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาของตำบลที่น่าสนใจมาก ถือเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญอีกพื้นที่หนึ่งของจังหวัดพิษณุโลกที่มีประวัติความเป็นมาและยังมีอนุสรณ์ที่ยังคงหลงเหลืออยู่อีกด้วย แต่ในปัจจุบันเยาวชนคนรุ่นใหม่ละเลยและไม่ทราบถึงประวัติความเป็นมา ไม่รู้ว่ามีพัฒนาการมาอย่างไร คนกลุ่มแรกที่มาตั้งรกรากเป็นใคร มาจากไหน มาด้วยเหตุผลใด คณะผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และรู้จักวิถีชีวิตของคนในสมัยอดีต ความเชื่อ ความศรัทธา ความสัมพันธ์ ประชาชนในตำบลไผ่ยอดอนจึงขาดการมีส่วนร่วมในการบริหาร

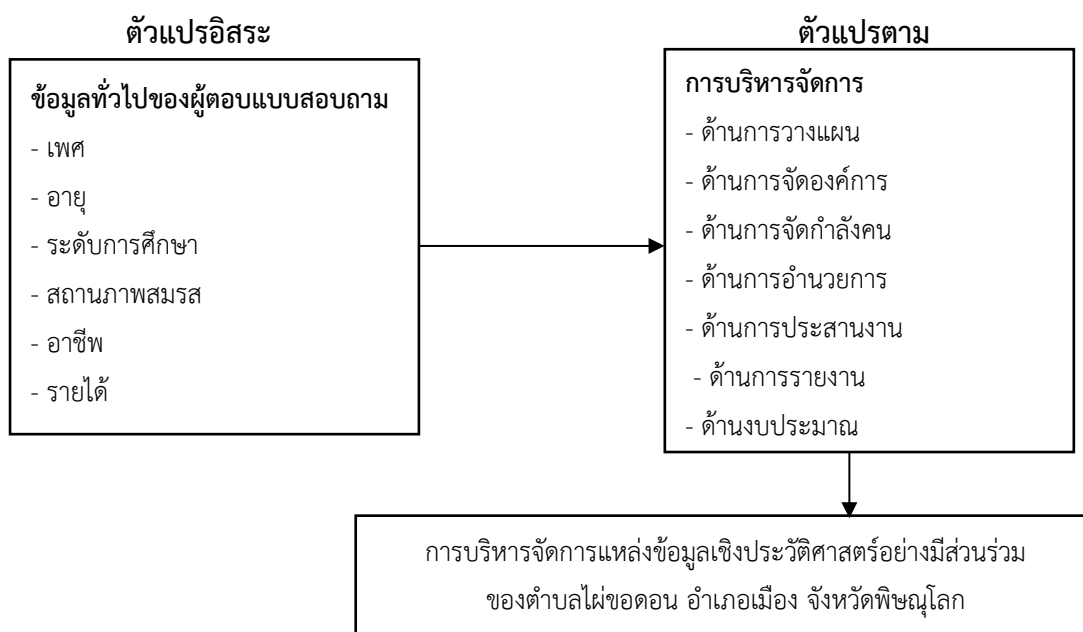
จัดการแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ที่เป็นการย้อนระลึกเพื่อย้อนกลับไปซึ่งเป็นที่มาของความเป็นอยู่
ในปัจจุบันให้ประชาชนในพื้นที่อื่นรู้จัก จึงกล่าวได้ว่าการบริหารจัดการแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์
อย่างมีส่วนร่วมของตำบลไผ่ชวดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งถือว่ามีความสนใจและน่าศึกษา
เป็นอย่างยิ่งมีแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจอยู่ภายในพื้นที่ แต่ในปัจจุบันพื้นที่ตำบลไผ่ชวดอน
ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา มีการสร้างบ้านเรือนมากขึ้น มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามา
มีสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้คนก็เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมและยุคสมัย เพราะฉะนั้น
เรื่องประเพณีวัฒนธรรมในสมัยก่อนและปัจจุบันก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย

จากบริบทข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงศึกษาและเผยแพร่ข้อมูลการบริหารจัดการแหล่งข้อมูล
เชิงประวัติศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมของตำบลไผ่ชวดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทาง
และรับทราบและคุณค่าทางประวัติศาสตร์สถานที่ในอดีต รวมถึง ได้ความรู้และมีความเข้าใจต่อ
ความเป็นมาของตำบลไผ่ชวดอน เส้นทางแม่น้ำสายเก่าในพื้นที่ตำบลไผ่ชวดอนและโบราณสถาน
ต่างๆในอดีตจนถึงปัจจุบันและเผยแพร่ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของตำบลสู่สาธารณะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ ตำบลไผ่ชวดอน อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อรวบรวมจัดทำเป็นข้อมูลเส้นทางความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์
ตำบลไผ่ชวดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในตำบลไผ่ยอดอนทั้งหมด จำนวน 4,134 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลไผ่ยอดอนอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ที่ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูป ของ Taro Yamane (Taro Yamane: 1990) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และที่ระดับความคาดเคลื่อน $\pm 5\%$ โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 365 คน (แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการเก็บข้อมูล สะดวกในการคำนวณ และสะดวกในการแทนค่า)

ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ ที่จะศึกษาทั้งหมด 6 หมู่ และกำหนดจำนวนตัวอย่างด้วยสูตรการคำนวณของ Taro Yamane

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้มีการดำเนินการสร้างแบบสอบถามจากการศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี จากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมของตำบลไผ่ยอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยคณะผู้วิจัยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ เป็นแบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบ (Checklists)

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์แบบมีส่วนร่วมของตำบลไผ่ยอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยแบ่งจำนวนคำถามออกเป็นทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการวางแผน
2. ด้านการจัดองค์กร
3. ด้านการจัดกำลังคน
4. ด้านการอำนวยความสะดวก
5. ด้านการประสานงาน
6. ด้านการรายงาน

7. ด้านงบประมาณ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ ในการศึกษาการบริหารจัดการแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมของตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก คณะผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยสัมภาษณ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขอดอน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 6 คน โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ เรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมของตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้ คือ

1. หลักการ แนวคิด ทฤษฎี บทความ จากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมของตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ
2. วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามปลายเปิดให้ครอบคลุมในเรื่องการบริหารจัดการแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมของตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกทั้ง 7 ด้าน
3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยและนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ
4. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้วไปหาคุณภาพด้วยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาความถูกต้องและสมบูรณ์ของเครื่องมือโดยนำเครื่องมือฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรีหญิงยุวดี พ่วงรอด อาจารย์และอาจารย์ระพีพงศ์ อินตะสืบ
5. นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้
 - 5.1 เครื่องมือที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วมีการให้เกณฑ์การพิจารณาคะแนนแต่ละข้อคำถาม
 - 5.2 นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective congruence)
 - 5.3 ปรับปรุงเครื่องมือให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
6. ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามสูตรของของครอนบาค (Cronbach, 1990:204) แล้วนำมาทดลองใช้ (Try Out)

กับประชากรในตำบลไผ่ซอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในจำนวน 30 คน ขึ้นไป หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งแสดงว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อถือได้ ได้ค่าเท่ากับ 0.86 สำหรับสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตามกระบวนการต่าง ๆ ดังนี้

แบบสอบถาม

1. ขอลงชื่อรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากสำนักงานประสานจัดการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
3. ทำการจัดส่งแบบสอบถามและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองทั้งหมดจำนวน 400 ชุด
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม
5. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วไปวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสัมภาษณ์

1. คณะผู้วิจัยลงพื้นที่แจกแบบสัมภาษณ์โดยสัมภาษณ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ซอดอน 1 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ซอดอน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 6 คน
2. มีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมโดยคณะผู้วิจัยเป็นผู้เข้าร่วมด้วยตนเองอย่างใกล้ชิดในกิจกรรมและเรื่องราวต่างๆ จนกระทั่งเข้าใจและสามารถอธิบายสรุปได้
3. การสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วยการซักถามพูดคุยถึงเรื่องราวต่างๆ รวมทั้งด้านบริหารจัดการในการจัดการในเรื่องความร่วมมือ งบประมาณ และผู้ดูแล ที่มีความจำเป็นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและจำเป็นซึ่งต้องใช้เทคนิคการสัมภาษณ์พูดคุยด้วยความระมัดระวังและเป็นกันเอง
4. การจดบันทึกภาคสนาม (Field note) ผู้วิจัยได้ทำการจดรวบรวมข้อมูลและมีการบันทึกเทปถอดเทปจากการสังเกตการสัมภาษณ์เพื่อมิให้ลืมข้อมูลและทำการสรุปข้อมูลที่ได้ทุกวันที่ได้สังเกตและสัมภาษณ์ภาคสนามและเพื่อได้บททวนให้ทราบได้ว่าได้ข้อมูลเพียงพอหรือไม่

5. ได้ทำการค้นหาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ รวมถึงการสืบค้นหาข้อมูลจากระบบสารสนเทศ (IT) เช่นข้อมูลด้านบริบทของชุมชนประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ภูมิปัญญาและการสืบทอด เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ทำการวิเคราะห์ทางเนื้อหา (Content Analysis) จากแบบสัมภาษณ์ ประกอบกับแนวคิด ทฤษฎี

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติอนุมานหรือสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) รวมถึงใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแปรอิสระ ด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ โดยคณะผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ (Percentage)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์แบบมีส่วนร่วมของตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 7 ด้าน

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์แบบมีส่วนร่วม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านการวางแผน	2.90	1.01	น้อย
ด้านการอำนวยความสะดวก	2.80	0.98	น้อย
ด้านการจัดการองค์การ	3.12	0.91	ปานกลาง
ด้านการบริหารบุคลากร	3.10	1.10	ปานกลาง
ด้านการประสานงาน	2.87	1.00	น้อย
ด้านการรายงาน	3.24	0.90	ปานกลาง
ด้านงบประมาณ	3.26	0.90	ปานกลาง
รวม	3.04	0.97	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารจัดการแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์แบบมีส่วนร่วมของตำบลไผ่ซอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกทั้งหมด 7 ด้าน โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านงบประมาณ รองลงมาคือด้านการรายงาน ด้านการจัดการองค์การ ด้านการบริหารบุคลากร ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการอำนวยความสะดวก สรุปผลจากการการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์แบบมีส่วนร่วมของตำบลไผ่ซอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีดังนี้

การวางแผน

อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมาท่านมีส่วนร่วมในการบอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ความเป็นมาในอดีตของตำบลให้กับบุคคลภายนอกตำบลได้ รับทราบ อยู่ในระดับน้อย ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของตำบลตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบันเพื่อจัดการแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับน้อย ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมของตำบลเพื่อให้ทราบถึงโอกาสและอุปสรรคในการจัดการแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับน้อยท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น กับองค์การบริหารส่วนตำบลในการกำหนด แนวทางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับน้อย

ด้านการอำนวยความสะดวก

อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หน้าที่ร่วมกับองค์การอย่างเต็มความสามารถ รองลงมาท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของ แหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ ท่านมีความเต็มใจที่จะร่วมมือกับองค์การในการส่งเสริมประวัติศาสตร์ ของตำบล ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การในการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีบทบาทในการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของตำบล ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำสื่ออุปกรณ์ในการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูล อยู่ในระดับน้อย

ด้านการจัดการองค์การ

อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านและบุคลากรในองค์การ เห็นถึงความสำคัญของแหล่งประวัติศาสตร์ของตำบล รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบลเปิด โอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการ จัดการฝึกอบรมเพื่อให้ทราบถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ค่าเฉลี่ยน้อย คือ ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีการจัดทำเส้นทางศึกษาแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์เพื่อให้ความรู้แก่

ประชาชนอย่างจริงจัง ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์

ด้านการบริหารบุคลากร

อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรในตำบลมีส่วนร่วมในการเข้ามาดูแลรักษา สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของตำบล รองลงมา มีบุคลากรประจำสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของตำบลและประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูล บุคลากรในตำบลมีการให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของตำบลเพิ่มเติมให้กับประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง มีบุคลากรที่มีความรู้ทางประวัติศาสตร์ช่วยในการปฏิบัติงานอย่างมีความสะดวกและรวดเร็ว อยู่ในระดับปานกลาง ท่านมีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับน้อย

ด้านการประสานงาน

อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไปทราบ รองลงมาตามลำดับ ท่านมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่สำคัญภายในพื้นที่ของตำบล ท่านมีส่วนร่วมในการติดต่อให้ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์กับส่วนราชการ ท่านมีส่วนร่วมในการประสานงานและการสื่อสารวิธีการที่ใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของตำบล และท่านมีส่วนร่วมในการแนะนำสถานที่เชิงประวัติศาสตร์ภายใน พื้นที่ของตำบลให้กับประชาชนทั่วไป

ด้านการรายงาน

อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้ท่านทราบถึงแหล่งประวัติศาสตร์เพื่อให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับรู้ รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลมีการแบบประเมินการปฏิบัติงานตาม แผนงาน/โครงการต่างๆ โดยให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นและรับทราบ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการรายงานความคืบหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข่าวสารต่างๆของข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบ ค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องราวต่างๆ ที่มีความจำเป็นในการจัดการแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของตำบล ท่านมีส่วนร่วมกำหนดแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในการเผยแพร่แหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์

ด้านงบประมาณ

อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีงบประมาณที่จะส่งเสริมทางด้านอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ รองลงมาตามลำดับ ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพย์สินเพื่อส่งเสริมอนุรักษ์แหล่งประวัติศาสตร์ของตำบล ท่านมีส่วนร่วมในการบริจาค

ทรัพย์สินเพื่อทำนุบำรุงศาสนาของตำบล ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจเกี่ยวกับ การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อทำนุบำรุงสถานที่ประวัติศาสตร์ของ ตำบลค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ถึง รายรับ-รายจ่ายในด้านการทำนุบำรุงศาสนาของตำบล

ผลการสัมภาษณ์

ด้านการวางแผน พบว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีการวางแผนดำเนินการสอบถามผู้สูงอายุในตำบลถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เส้นทางคมนาคมในสมัยอดีต ที่มาของชื่อตำบล สถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อจะวางแผนบันทึกเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ว่ามีความเป็นมาอย่างไรและเกี่ยวข้องกับอะไร ผู้นำวางแผนด้วยความละเอียด รอบคอบ เพื่อจะทำการพัฒนาหมู่บ้านให้ดียิ่งขึ้น และมีการประเมินผล

ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดประชุมและประสานแจ้งข้อมูลให้ผู้นำทุกหมู่บ้านได้ทราบว่าประวัติศาสตร์ของตำบลเริ่มมาอย่างไร ทางองค์การบริหารส่วนตำบลก็จะมีประวัติบันทึกไว้ให้คนในประชาชนในชุมชนได้รับทราบ และสั่งการให้ทุกคนช่วยกันสอดส่องดูแลสถานที่ประวัติศาสตร์ของตำบล ผู้นำจะคอยควบคุมการปฏิบัติงานและการประเมินผล ซึ่งต้องทำกันอย่างต่อเนื่อง

ด้านการจัดการ พบว่า ในองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ขาดตอนจะมีสำนักปลัด จะแยกเป็นฝ่าย ซึ่งในเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของตำบลหรือสถานที่สำคัญทางศาสนาของตำบล ผู้นำต้องประสานให้ทางกองการศึกษาต้องเข้ามามีบทบาทในการดูแลส่วนนี้ในเรื่องของงานส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม และมีบุคลากรเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งผู้นำมีการติดตามผลงานและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ด้านบริหารบุคลากร พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดการเกี่ยวกับตัวบุคคล ซึ่งในองค์การองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ขาดตอนคิดที่จะมีการวางแผนทำพิธีพืชมงคลประวัติศาสตร์ของตำบลแต่ติดในเรื่องของโรคระบาดโควิด-19 เลยต้องโดนระงับไปก่อน แต่ในขณะเดียวกันองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีการจัดให้มีบุคลากรประจำสถานที่ประวัติศาสตร์เพราะตำบลไม่ขาดตอนไม่ค่อยมีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มากนัก

ด้านการประสานงาน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดประชุมกันในเรื่องต่างๆ ภายในตำบล เป็นการประสานงาน ประสานกิจกรรมให้ส่วนต่างๆขององค์กรของกระบวนการทำงานมีความต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือเพื่อการดำเนินงานนำไปสู่วัตถุประสงค์ และรายละเอียดของงานจน สามารถปฏิบัติหน้าที่ งานที่ได้รับมอบหมาย และดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยเสร็จสิ้น

ด้านการรายงาน องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมหรือเรียกกันว่า ประชาคม ซึ่งการประชามนี้ปีจะมีแค่1ครั้ง ฝ่ายที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ

และต้องมีการรายงานความคืบหน้า ปัญหา และอุปสรรคของโครงการให้ผู้นำตำบลได้รับทราบอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ด้านงบประมาณ พบว่า สำหรับด้านประวัติศาสตร์ของตำบล เช่น งานประเพณีวัฒนธรรม ทางศาสนา ชาวบ้านก็จะมีการช่วยกันพัฒนา จะมีการบริจาคทรัพย์สินบ้างถือว่าเป็นการทำบุญเพื่อช่วยกันทำนุบำรุงศาสนาของตำบล ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นในเรื่องของการจัดงบประมาณช่วยสนับสนุนมากกว่า

อภิปรายผล

ด้านการวางแผน อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการบอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ความเป็นมาในอดีตของตำบลให้กับบุคคลภายนอกตำบลได้รับทราบ อยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีการวางแผนดำเนินการสอบถามผู้สูงอายุในตำบลถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เพื่อจะวางแผนบันทึกเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาแต่บางส่วนสอบถามมาได้แต่ยังไม่สมบูรณ์เท่าไร และทางองค์การบริหารส่วนตำบลพยายามหาแหล่งข้อมูลให้มากขึ้นเพื่อนำมาเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบ ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภสินธุ์ เรือนนาค สุเทพ สุสาสนี (2559 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของชุมชนกับศิลปกรรมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา พบว่า มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีมานานแล้ว โดยการศึกษาจากการบอกเล่าความทรงจำของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์หนึ่งๆ หรือจากผู้ที่เคยได้ยินได้ฟังมาจากผู้อื่นอีกทอดหนึ่ง และจึงนำข้อมูลจากการบอกเล่านั้นมาเป็นหลักฐาน

ด้านการอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีความเต็มใจที่จะร่วมมือกับองค์การในการส่งเสริมประวัติศาสตร์ของตำบล อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดประชุมและประสานแจ้งข้อมูลให้ผู้นำทุกหมู่บ้าน และผู้นำจะมีการสร้างมนุษยสัมพันธ์ การจัดระบบสื่อสารและการสร้างเครือข่าย การส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมต่างๆของตำบลให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ซึ่งผลการวิจัยมีการสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาริกา โพธิ์รุทซ์ (2563 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม: ศึกษากรณีชุมชนบ้านเขว ตำบลเขว อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม วิจัยเรื่องนี้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ประชาชนในพื้นที่ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนบ้านเขว ตำบลเขว อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม ในการอนุรักษ์มรดกทาง

วัฒนธรรม อยู่ในระดับที่ต่ำ และการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมส่วนมากเป็นเรื่องของรัฐและผู้นำชุมชนเท่านั้น ประชาชนในพื้นที่เป็นเพียงผู้ร่วมงานตามที่ทางหน่วยงานของรัฐหรือผู้นำชุมชนเป็นผู้จัดขึ้นเท่านั้น

ด้านการจัดการองค์การ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมกับการบริหารส่วนตำบลในการจัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ในองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขอดตอนผู้นำต้องประสานให้ทางฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการดูแลเรื่องประวัติศาสตร์ ส่วนในเรื่องของการทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์นั้นเมื่อก่อนทางตำบลเคยมีการจัดทำป้ายสื่อแต่ในปัจจุบันยังไม่โครงการที่จะทำชาวบ้านเลยยังไม่มีส่วนร่วมในเรื่องนี้ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุ หยกจินดา (2557 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบลทับไทร อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร โดยปัจจุบันด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านทุ่งกว้างยังอยู่ใน ระดับที่ต่ำ สังเกตได้จากการจัดประชุมประชาคมประจำเดือนในแต่ละเดือนซึ่งเป็นเปิดโอกาส ให้ประชาชนในหมู่บ้านได้เสนอปัญหาหรือข้อมูลในทุกๆด้านของหมู่บ้าน จำนวนผู้ที่มีส่วนร่วมในการเข้าประชุมประชาคมประจำเดือนมีเพียงแค่ 10 กว่าเปอร์เซ็นต์

ด้านการบริหารบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรในตำบลมีส่วนร่วมในการเข้ามาดูแลรักษาสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของตำบล อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีการจัดให้มีบุคลากรประจำสถานที่ประวัติศาสตร์เพราะตำบลไผ่ขอดตอนไม่ค่อยมีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มากนัก จะมีก็แต่สถานที่ศาสนาของตำบล ที่มีบุคลากรคอยดูแลในส่วนนี้อยู่บ้าง แต่ในเรื่องของวัฒนธรรม ประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาทางผู้นำจะมอบหมายให้บุคลากรคอยดูแล ส่งเสริม ในการทำกิจกรรมต่างๆของตำบล ซึ่งผลการวิจัยมีการสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทธานิช คุภกิจโกศล นางกาหลง กลิ่นจันทร์ นาวันธณี สุตศิริ นายสาระ มีผลกิจ ผศ.ดร.บุรพร กาบุญ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลก โดยการสนทนากลุ่มย่อย ประกอบด้วย ประชาชนในชุมชน ผู้แทนจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนภาครัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ภาคเอกชน และ ทุกภาคส่วนเข้า มาเป็นตัวแทนในรูปคณะกรรมการ เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

ด้านการประสานงาน อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูล

เชิงประวัติศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไปทราบ ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดประชุมกันในเรื่องต่างๆภายในตำบล ในการประสานงาน ประสานกิจกรรมให้ส่วนต่างๆขององค์กรของกระบวนการทำงานมีความต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือเพื่อการดำเนินงานนำไปสู่วัตถุประสงค์ และผู้นำตำบลประสานงานกิจกรรม ของตำบล ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปัญญา เทพสิงห์ และเกตุฉวา (2558: บทคัดย่อ) การจัดการแหล่งวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย พบว่า การประสานงาน มีปัญหาหากนัก ใช้วิธีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยจะประสานงานดึงคนให้มาเข้าร่วมกิจกรรม การประสานงานเป็นหน้าที่ของแต่ละกลุ่มสร้างเครือข่ายกันเอง ผ่านไลน์หรือมือถือ

ด้านการรายงาน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้ท่านทราบถึงแหล่งประวัติศาสตร์เพื่อให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับรู้ และองค์การบริหารส่วนตำบลมีการรายงานความคืบหน้าปัญหา อุปสรรคตลอดจนข่าวสารต่างๆของข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบ ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมในการรับรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ได้ โดยจะมีการรายงานจัดทำสื่อหรือเพจเฟซบุ๊ก ที่มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของตำบล และมีการจัดประชุมหรือเรียกกันว่า ประชาคม และจึงจะมอบหมายให้แต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ และต้องมีการรายงานความคืบหน้า ปัญหา และอุปสรรคของโครงการให้ผู้นำตำบลได้รับทราบอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ จริญญา จันท์ทรง (2555 : บทคัดย่อ) งานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงใหญ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง และมีความสม่ำเสมอ ประกาศข่าวทางวิทยุกระจายเสียง

ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อส่งเสริมอนุรักษ์แหล่งประวัติศาสตร์ของตำบล ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า พบว่า สำหรับด้านประวัติศาสตร์ของตำบล เช่น งานประเพณีวัฒนธรรมทางศาสนา ชาวบ้านก็จะมีการช่วยกันพัฒนา จะมีการบริจาคทรัพยากรสิ่งอื่นเป็นการทำบุญเพื่อช่วยกันทำนุบำรุงศาสนาของตำบล ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นในเรื่องของการจัดงบประมาณช่วยสนับสนุนมากกว่า ซึ่งผลวิจัยมีการสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองคำ ดวงขันเพชร (2562 : บทคัดย่อ) การบริหารจัดการแหล่งประวัติศาสตร์: กรณีศึกษาเมืองเวียงคุก อำเภอเมืองจังหวัดหนองคาย สรุปได้ว่า แหล่งโบราณสถานที่อยู่วัด ผู้ดูแลจะเป็นพระสงฆ์และชุมชนใกล้เคียง ส่วนราชการไม่ว่าจะเป็นระดับจังหวัด หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะให้ความสำคัญน้อยมาก

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง วัดและชุมชน แต่ละแห่งก็มีศักยภาพในการบริหารจัดการแตกต่างกันไป ส่วนแหล่งโบราณสถานที่อยู่นอกวัด หน้าที่การดูแลจึงตกอยู่ที่ชุมชนให้ความศรัทธา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ด้านการวางแผน องค์การบริหารส่วนตำบลควรวางแผนการดำเนินการสอบถามผู้สูงอายุในตำบลถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ให้เพิ่มมากขึ้น และควรวางแผนทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นให้หลากหลายแนวทาง เพื่อที่ประชาชนในตำบลและนอกตำบลได้รู้ถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และสนใจที่จะเข้ามารับรู้ในเรื่องต่างๆ ของตำบล และผู้นำควรวางแผนด้วยความละเอียด รอบคอบ เพื่อจะทำการพัฒนาหมู่บ้านให้ดียิ่งขึ้น
2. ด้านการอำนวยการ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดระบบสื่อสารและการสร้างเครือข่าย การส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของตำบล โดยการประสานงานให้ผู้นำแต่ละหมู่บ้านนำไปกระจายข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบ และในการกระจายข่าวสารนี้ควรมีเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงและสม่ำเสมอ เพื่อประชาชนจะได้รับรู้ข่าวสารโดยทั่วกัน
3. ด้านการจัดองค์กร องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดการเกี่ยวกับตัวบุคคลในองค์การฝ่ายและการทำงานอย่างชัดเจน ปฏิบัติงาน การดำเนินงานเน้นที่ผลสำเร็จของงานเป็นหลัก เพื่อให้ภารกิจบรรลุตามวัตถุประสงค์ของงาน
4. ด้านบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีบุคลากรประจำสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อย่างเพียงพอ เช่น วัด ควรมีบุคลากรช่วยเหลืองานของวัดและสอดส่องดูแลอย่างเพียงพอ เพื่อเป็นการช่วยกันรักษาทรัพย์สินหรือของสำคัญต่างๆ ภายในวัดไว้
5. ด้านการประสานงาน องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดประชุมและประสานงานกันในเรื่องเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ให้จริงจัง เพื่อเป็นการอนุรักษ์รักษาและสืบสานประเพณีที่สำคัญไว้และทำให้ประชาชนได้รับทราบเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ได้เพิ่มมากขึ้น และทำให้ประชาชนเล็งเห็นถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์ของตำบลได้มากขึ้น และทางส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องทำตามนโยบายทางผู้นำจะต้องมีการจัดประชุม เพื่อที่จะเตรียมการ วิเคราะห์วางแผน ให้ดียิ่งขึ้น
6. ด้านการรายงาน องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการรายงานความคืบหน้าของการหาเรื่องราวประวัติศาสตร์ของตำบลให้ประชาชนได้รับทราบ ไม่ว่าจะช่องทางไหนก็ตาม ควรมีรายงานความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอ ว่าความคืบหน้า ปัญหา และอุปสรรคในการค้นคว้านั้นมีความคืบหน้า

เป็นอย่างไบบ้าง และมีปัญหาอย่างไรบ้าง และควรนำเสนออย่างไรก็ได้ให้ประชาชนเข้ามาสนใจในเรื่องประวัติศาสตร์ของตำบลตนเองให้เพิ่มมากขึ้น

7. ด้านงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดทำงบประมาณให้เพียงพอของกิจกรรมนั้นๆในตำบล และควรมีการจัดทำแผนงบประมาณให้มีความชัดเจน ชัดตรง และตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดทำวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นช่องทางในการที่จะอนุรักษ์ สืบสานประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านไผ่ขอดอน

2. ควรมีการจัดทำวิจัยในเรื่องของการส่งเสริม การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบอีกด้วย

3. ควรจัดทำวิจัยในเรื่องของการพัฒนาตำบลจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นการเรียนรู้ถึงแหล่งที่มาของของตำบลและสืบสานโบราณสถานไว้เพื่อให้มีความเป็นเอกลักษณ์ของตำบล

เอกสารอ้างอิง

จริยญา จันทรทรง. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงใหญ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ดาริกา โพธิ์รุก. (2563). รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านเขลา ตำบลเขลา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. เข้าได้ถึงจาก : http://journal.msu.ac.th/upload/articles/article2643_22644.pdf?fbclid=IwAR3NGW0RcGF471Jwpym0zKsb6_j1kQ9GA_o_rX9AX24f1DkVxt1y8g0OyjQ. (วันที่สืบค้นข้อมูล : 3 พฤศจิกายน 2564).

ทองคำ ดวงจันทร์เพชร. (2562). การบริหารจัดการแหล่งประวัติศาสตร์: กรณีศึกษาเมืองเวียงคุก อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย . เข้าถึงได้จาก http://www.thaijo.org/%2Findex.php%2FJMND%2Farticle%2Fdownload%2F215690%2F162304%2F%3Ffbclid%3DIwAR19E2W_MDMIPxKCWNaoNdb2oPuRRrhLHWw0y0D_o7ejKSi3wtkJUzvUOtw&h=AT1NcrBxr390UJBipmzG7wCbjd5mYWrVovt98Uonoz7li6BzF2eqRgg1aU__40EcJM9CYoSgnsULkvANQZ7AZuvGB3o0ISwhWt_mv4oDDchVyDIqGKpxthBOFdmtMCI5w1NYg. (วันที่สืบค้นข้อมูล : 3 พฤศจิกายน 2564)

- นภสินธุ์ เรือนนาค. (2558). การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของชุมชนกับ
ศิลปกรรมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา. พิมพ์ครั้งที่ 2. จันทบุรี : คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- ปัญญา เทพสิงห์ และเก็ดถาวา. (2558). การจัดการแหล่งวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยวชายแดนไทย-
มาเลเซีย. เข้าถึงได้จาก : <https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/11261/1/413319.pdf?fbclid=IwAR1A>. (วันที่สืบค้นข้อมูล : 3 พฤศจิกายน 2564).
- ภัทรานิษฐ์ ศุภกิจโกศล,ภาหลง กลิ่นจันทร์,วันฉวี สุดศิริ,สาระ มีผลกิจ,บุรพร กำบุญ. (2554). ภายใต้
แผนงานวิจัย เรื่อง ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกกรณีศึกษา : อุทยาน
ประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา-สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร. เข้าได้ถึงจาก
http://www.tourismlibrary.tat.or.th/medias/SDU0002/SDU0002_fulltext.pdf?fbclid=IwAR1yMLXG73v-NKeY0vDEjz1FeVmJpboEhW8uQ1U0fO9WGoJS5jX9CxfFjp0.
(วันที่สืบค้นข้อมูล : 3 พฤศจิกายน 2564).
- วิชญ์ หยกจินดา. (2557). รายงานการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน
หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. เข้าถึงได้จาก :
http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/55930171.pdf?fbclid=IwAR2YxHaSfri59wmQvM3Ye3TgigsWP7y1EJaEWXsXh3GkbBXRVGJMdJFnHdc. (วันที่ สืบค้น
ข้อมูล : 3 พฤศจิกายน 2564).
- Best, J.W. (1981). **Research in Education**. New Jersey: Prentice – Hall.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing (5th ed)**. New York :
Harper Collins Publishers.(pp.202-204)
- Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rdEd. New York.Harper
and Row Publications.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

Transformational Leadership of School Administrators of Jaturamitr

School Group under Tak Primary Educational Service Area Office 1

พลศักดิ์ นุชประไพ¹ และ นลธวัช ยุทธวงศ์²

Pholsak Nuchprapai and Nontawat Yuttawong

Received: 10 February 2023; Revised: 25 February 2023; Accepted: 8 March 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 และ 2) เพื่อหาแนวทางภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ประชากรและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้น จำนวน 164 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมและรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก
2. แนวทางภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สรุปได้ดังนี้ 2.1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารโรงเรียนควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี นำเคารพ ยกย่อง นับถือ ไว้วางใจทำให้ผู้ตามเกิดความเลื่อมใสศรัทธา และประพฤติปฏิบัติตาม 2.2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจภายใน เกิดความเชื่อมั่น เป็นพลังขับเคลื่อนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ และเกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน 2.3) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ผู้บริหารโรงเรียนควรกระตุ้นบุคลากรให้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยร่วมกันหา

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Email : pungpon.nooch2536@gmail.com² อาจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Email : nontawat192498@gmail.com

แนวทางใหม่ ๆ มาช่วยแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์นำไปสู่การพัฒนาให้ดีขึ้น และ 2.4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารโรงเรียนควรดูแลเอาใจใส่บุคลากรเป็นรายบุคคล ทำให้บุคลากรรู้สึกว่ามีคุณค่าและมีความสำคัญ ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำ เปิดโอกาส และส่งเสริมให้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ สำหรับพัฒนางานของตนเองให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารสถานศึกษา, กลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร

ABSTRACT

The purposes of the research were to 1) investigate the conditions of transformational leadership of school administrators of Jaturamitr School Group under Tak Primary Educational Service Area Office 1, and 2) explore the approaches to transformational leadership of school administrators of Jaturamitr School Group under Tak Primary Educational Service Area Office 1. The research population and the data source were 164 teachers, school administrators, and experts of academic year 2022. The research instruments used to collect data were questionnaires and interviews. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The findings of the research indicated that ;

The transformational leadership practices of school administrators of Jaturamitr School Group under Tak Primary Educational Service Area Office 1; as a whole and each aspect, were at the high level. In terms of the approaches to transformational leadership of school administrators of Jaturamitr School Group under Tak Primary Educational Service Area Office 1, they were as follows; 1) for idealized influence, the school administrators should being a good role model, respectful of authority to establish credibility and develop faithfulness in them to encourage them to behave accordingly. 2) In terms of inspiration, the school administrators should encourage the personnel to enhance intrinsic motivation, improve the creative process, and increase enthusiasm at work. 3) For intellectual stimulation, the school administrators should encourage the personnel to understand the problems and find new ways of solving problems to solve them together systematically that lead to development at work. 4) In terms of individualized consideration, the school administrators should take care of

the personnel individually, encourage them to improve their self-esteem, give them advice, and give them the opportunity to learn new things to develop their tasks at work.

Keywords : Transformational Leadership, School Administrators, Jaturamitr School Group

บทนำ

การพัฒนาประเทศในยุคการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจสังคม การเมือง วัฒนธรรม ค่านิยม ข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยี และอื่น ๆ ทำให้ประเทศไทย ต้องสร้างความแข็งแกร่งของระบบและโครงสร้างต่าง ๆ ภายในประเทศให้สามารถพึ่งตนเองให้มากขึ้น จากผลการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกอย่างต่อเนื่องนี้เอง ทุกสิ่งทุกอย่างจึงต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมโลกภายใต้เงื่อนไขการปรับเปลี่ยนการแข่งขัน เพื่อสร้างข้อได้เปรียบและความมุ่งมั่นของสังคมที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว และมีความหลากหลายนั้นต่างก็ส่งผลกระทบต่อวงการวิชาชีพโดยเฉพาะด้านการศึกษา จากการปฏิรูปการศึกษาของไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อจะพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดีมีความสามารถและอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ที่มุ่งหวังจะพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกกลุ่มวัยให้มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีจิตสำนึก วัฒนธรรมที่ดีงามและรู้คุณค่าของความเป็นไทย มีโอกาสและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นพลังทางสังคมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (ฤทธิชัย บัลลังค์, 2559 : 1)

ประกอบกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาคและของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีด

ความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวอีกว่า การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาด้านความรู้และคุณธรรมจึงมีความสำคัญ เพราะเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชนของชาติ เข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรมรักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทย และพลโลกได้อย่างแท้จริง ซึ่งในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะในส่วน of สถานศึกษา ผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนสถานศึกษาไปได้ คือ ผู้บริหาร ปัจจุบันในการบริหารการศึกษานั้น ภาวะผู้นำ (Leadership) มีความสำคัญ มากกว่าการจัดการ (Management) สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำมากกว่าการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมกับวิวัฒนาการของโลก เพื่อสามารถนำองค์ความรู้สู่การเปลี่ยนแปลงและสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อสามารถปฏิบัติพันธกิจในการปฏิรูปการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (อรรวรรณ ภัทรดำเนินสุข, 2564 : 1-3)

การจะพัฒนาการศึกษาให้ดีและก้าวหน้าโลกได้นั้น โรงเรียนหรือสถาบันทางการศึกษาย่อมมีหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ก้าวไกล หากกล่าวถึงปัจจัยหรือสิ่งที่ทำให้องค์การประสบความสำเร็จ ดูเหมือนว่านักวิชาการบุคลากรที่อยู่ในองค์กรทั้งภาครัฐเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชนทั่วไปจะให้ความสำคัญกับคำว่า ผู้นำในระดับต้น ๆ ซึ่งความสำคัญของผู้นำในแง่ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญหรือเสื่อมขององค์กรนั้นเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น และพิสูจน์มาตลอดว่าเป็นความจริง แม้จะมีทฤษฎีหรือแนวคิดเกี่ยวกับการทดแทนภาวะผู้นำหรือการลดความสำคัญของผู้นำซึ่งบางแนวคิดกล่าวว่า องค์กรบางแห่งอาจไม่จำเป็นต้องมีผู้นำเลยก็ได้ ซึ่งก็เป็นเพียงความคิดและอุดมคติเท่านั้น หมายความว่า ผู้นำยังคงมีความสำคัญต่อความเจริญและความเสื่อมขององค์กรทั้งหลายอยู่ดี ดังนั้นในระบบการศึกษา ผู้นำยังคงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสภาพแวดล้อมขององค์กรทั้งภายในและภายนอกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีทั้งชนิดฉับพลันมีลักษณะรุนแรงและค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งยากแก่การคาดการณ์ ดังนั้นองค์กรทางธุรกิจและองค์กรการศึกษาจึงจะต้องมีผู้นำที่มีความสามารถเพื่อนำองค์กร ให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ อย่างมีประสิทธิภาพ มิฉะนั้นองค์กรจะสูญเสียความสามารถในการแข่งขันและเกิดความเสียหายได้ (พิชาภพ พันธุ์แพ, 2554 : 2-4; อ้างถึงใน อรรวรรณ ภัทรดำเนินสุข, 2564 : 3-4) จึงสรุปได้ว่า ผู้บริหารในสถานศึกษาจึงมีความสำคัญที่ต้องมีภาวะผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำการ

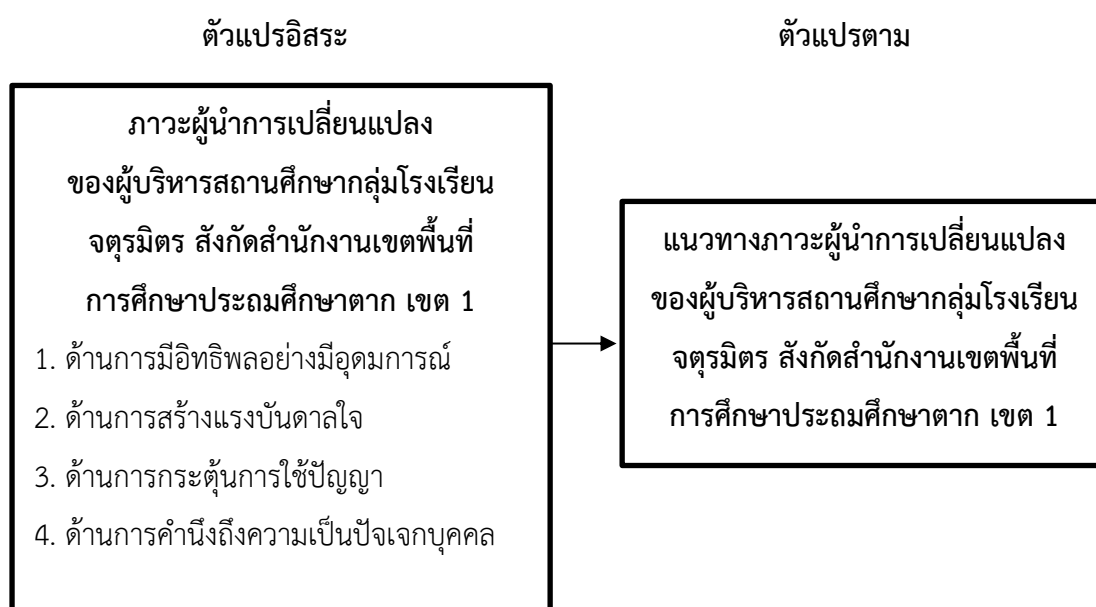
เปลี่ยนแปลงที่เหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และตอบสนองเป้าหมายของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
2. เพื่อหาแนวทางภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ในปี การศึกษา 2565 จำนวน 9 โรงเรียน รวมจำนวน 155 คน (ไม่รวมผู้วิจัย) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ ข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียน จตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ได้มาโดยการ เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมและรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านที่ 4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.03$) รองลงมาคือ ด้านที่ 3 ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.01$) ด้านที่ 1 ด้านการมี อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.98$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านที่ 2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.98$)

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ โดยรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 1 ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบที่ดี อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.21$) รองลงมา คือ ข้อที่ 2 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และมองการณ์ไกล อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.17$) ข้อที่ 10 ผู้บริหารมี ความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.15$) ตามลำดับ และข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 8 ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ร่วมงาน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.75$)

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 7 ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรแสดงความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.12$) รองลงมาคือ ข้อที่ 9 ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนให้เกียรติซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.04$) ข้อที่ 4 ผู้บริหารกล่าวถึงอนาคตอย่างคนมองโลกในแง่ดี อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.03$) และข้อที่ 6 ผู้บริหารให้กำลังใจบุคลากรทุกคนในการทำงานอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.03$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 10 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.66$)

1.3 ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา โดยรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 7 ผู้บริหารปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.25$) รองลงมาคือ ข้อที่ 8 ผู้บริหารแสดงให้เห็นว่ามีวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.06$) ข้อที่ 2 ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรทุกคนเกิดความคิดใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.05$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 3 ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.83$)

1.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 2 ผู้บริหารสนใจ เอาใจใส่ และให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกคน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.23$) รองลงมาคือ ข้อที่ 9 ผู้บริหารตั้งใจรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรทุกคน อย่างเป็นกลาง อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.15$) ข้อที่ 3 ผู้บริหารยอมรับและให้เกียรติบุคลากรทุกคน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.14$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 6 ผู้บริหารมอบหมายงานให้กับบุคลากรทุกคนอย่างทั่วถึง อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.92$) และข้อที่ 8 ผู้บริหารแสดงความชื่นชมในความสามารถของบุคลากรทุกคนที่ปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.92$)

2. แนวทางภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทาง สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารโรงเรียนควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี นำเคารพ ยกย่อง นับถือ ไว้วางใจ ทำให้ผู้ตามเกิดความเลื่อมใสศรัทธา และประพฤติปฏิบัติตาม

2.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจภายใน เกิดความเชื่อมั่น เป็นพลังขับเคลื่อนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ และเกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน

2.3 ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ผู้บริหารโรงเรียนควรกระตุ้นบุคลากรให้ตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยร่วมกันหาแนวทางใหม่ ๆ มาช่วยแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์นำไปสู่การพัฒนางานให้ดีขึ้น

2.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารโรงเรียนควรดูแลเอาใจใส่บุคลากรเป็นรายบุคคล ทำให้บุคลากรรู้สึกว่ามีคุณค่าและมีความสำคัญ ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำ เปิดโอกาส และส่งเสริมให้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ สำหรับพัฒนางานของตนเองให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมและรายด้าน มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดี ใช้หลักคุณธรรมในการปฏิบัติงาน กระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้มีความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รับฟัง ชื่นชม ให้เกียรติทุกคนด้วยความจริงใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทุมพร จันทรสิงห์ (2561 : 108-112) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 2) เพื่อศึกษาการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมี

อุดมการณ์ โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก 1.2 ด้านการคำนึงถึงเอกตละบุคคล โดยรวมและรายข้อ อยู่ใน ระดับมาก 1.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับ มาก 1.4 ด้านการ สร้างแรงบันดาลใจ โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก 2) การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ยังไปสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ฤทธิชัย บัลลังค์ (2559 : 74-76) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มี วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่ม โรงเรียนอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ และ ขนาดของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้ 1.1) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก ยกเว้นด้านการกระตุ้นทาง ปัญญา อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการ กระตุ้นทางปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมี อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ เมื่อวิเคราะห์ในแต่ละด้าน พบว่า 1.1.1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมาก ไปน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรมไม่เอาเปรียบผู้อื่น ผู้บริหารสามารถระดม กำลังคน เพื่อการปฏิบัติการกิจให้บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ ส่วนรวม 1.1.2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสามารถอธิบายความสำคัญ ของวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เพื่อบรรลุผลการปฏิบัติงานให้มีความเข้าใจอย่างชัดเจน ผู้บริหารให้ กำลังใจในการทำงานอย่างต่อเนื่อง และผู้บริหารวางแผนในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นระบบตาม หลักการบริหารองค์การร่วมกัน 1.1.3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหาร

แสวงหานวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้บริหารนำความรู้และวิธีการใหม่ ๆ มานำเสนอหรือเผยแพร่ ผู้บริหารติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ 1.1.4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อผู้ร่วมงานเป็นเอกัตบุคคลมากกว่าในฐานะที่ผู้ร่วมงานเป็นสมาชิกของกลุ่มคนหนึ่งเท่านั้น ผู้บริหารให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของผู้ร่วมงาน ผู้บริหารรับฟังเรื่องของผู้ร่วมงานอย่างตั้งใจ

1.2) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก เมื่อเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารแบบตามสบาย ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ ด้านการบริหารแบบวางเฉยเชิงรับ ด้านการบริหารแบบวางเฉยเชิงรุก 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า 3.1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3.2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ ด้านการบริหารแบบวางเฉยเชิงรุก ด้านการบริหารแบบวางเฉยเชิงรับ และด้านการบริหารแบบตามสบาย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ พันธ์กร พงาม (2558 : 78-79) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหมอ “พัฒนานุกุล” วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อทราบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหมอ “พัฒนานุกุล” 2) เพื่อทราบแนวทางภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหมอ “พัฒนานุกุล” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยเรียง ค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปน้อย คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การสร้างแรงบันดาลใจ และการกระตุ้นการใช้ปัญญา แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 1.1) เสริมสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นใจในการทำงาน โดยใช้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ

ของงานที่ได้รับมอบหมาย 1.2) รับฟังปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของบุคลากร โดยเปิดโอกาสให้มีการเสนอปัญหาที่แต่ละคนเผชิญ และหาพื้นที่ให้แต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นออกมา อาจจะเป็นการเขียน บรรยาย ทั้งนี้เราจะไม่จำกัดความคิดของแต่ละบุคคล 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 2.1) สร้างเจตคติที่ดีในการทำงานโดยการสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกคนนั้น รู้ถึงบทบาทหน้าที่และความสำคัญในหน้าที่ที่รับผิดชอบ 2.2 สร้างแรงจูงใจในการทำงาน ใช้วิธีการสร้างความสัมพันธ์หรือให้คำชมเชยเพื่อเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรอย่างเต็มความสามารถ 3) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา 3.1 ดูแลเอาใจใส่บุคลากรอย่างทั่วถึงโดยศึกษาบุคลากรเป็นรายบุคคล 3.2 มอบหมายงานให้บุคลากรได้รับผิดชอบตรงตามความสามารถและให้ได้รับผิดชอบงานในตำแหน่งที่สูงขึ้น 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 4.1 ส่งเสริมให้บุคลากรแต่ละคนได้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เช่น ให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น 4.2 หาแนวทางให้บุคลากรแต่ละคนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ เช่น ให้เข้ารับการอบรมหรือการศึกษาดูงาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ โดยรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารประพฤติปฏิบัติตนน่าเคารพ เลื่อมใส ศรัทธา มีความมั่นใจในตนเอง และมีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วีรศักดิ์ ประจง (2556 : 68-70) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมิตรภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านที่ 1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารเน้นย้ำให้ผู้ร่วมงานเกิดจิตสำนึกในการทุ่มเทต่อการปฏิบัติภารกิจร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารพูดและแสดงให้ผู้ร่วมงานเห็นว่าความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สามารถสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานได้และผู้ร่วมงานรู้สึกว่าคุณบริหารมีพลังอำนาจและมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสร้างเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน ให้กำลังใจ กระตุ้นบุคลากรทุกคนให้เกิดการกระตือรือร้นในการทำงานเป็นทีมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พันธ์กร พงาม (2558 : 78-79) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหมอ “พัฒนานุกุล” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยเรียง ค่าเฉลี่ยผลคะแนนจากมากไปน้อย คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การสร้างแรงบันดาลใจ และการกระตุ้นการใช้ปัญญา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ อยู่ในระดับ มาก 1) สร้างเจตคติที่ดีในการทำงานโดยการสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกคนนั้น รู้ถึงบทบาทหน้าที่และความสำคัญในหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ 2) สร้างแรงจูงใจในการทำงาน ใช้วิธีการสร้างความเป็นมิตรหรือให้คำชมเชยเพื่อเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรอย่างเต็มความสามารถ

1.3 ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา โดยรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจกระตุ้นให้บุคลากรทุกคนเกิดความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน เมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงานส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนระบุดูหาบนพื้นฐานของข้อมูลและหลักฐาน โดย ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ฤทธิชัย บัลลังค์ (2559 : 74-76) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอกง่างาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการกระตุ้นทางปัญญา โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารแสวงหานวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้บริหารนำความรู้และวิธีการใหม่ ๆ มานำเสนอหรือเผยแพร่ ผู้บริหารติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

1.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสนใจ เอาใจใส่ ให้ความสำคัญ และเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จะมอบหมายงานตรงกับความรู้ความสามารถของแต่ละคน โดยกระตุ้นส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนได้ใช้ความสามารถพิเศษในการปฏิบัติงาน ตลอดจนสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อุทุมพร จันทรสิงห์ (2561 : 108-112) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาด้านการคำนึงถึงเอกตละบุคคล โดยรวมและรายข้อ อยู่ใน ระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนได้ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่ในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนได้เข้ารับการพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูให้สูงขึ้น และผู้บริหารสถานศึกษายอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. แนวทางภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านสามารถนำแนวทางมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารโรงเรียนควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี นำเคารพ ยกย่อง นับถือ ไว้วางใจ ทำให้ผู้ตามเกิดความเลื่อมใสศรัทธา และประพฤติปฏิบัติตามสอดคล้องกับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของ แบสและอวอลิโอ (Bass & Avolio, 1990) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมที่ผู้นำเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากผู้ตามด้วยความเต็มใจหรือมีบาร์มี ผู้ตามจึงยอมรับแบบอย่างจากผู้ตามอย่างจริงใจ ดังที่กล่าวกันว่าแบบอย่างที่ดีมีค่ามากกว่าคำสอนและมีผลต่อการปฏิบัติตนของผู้ตาม การใช้อิทธิพลเชิงอุดมการณ์นี้เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพแสดงออกด้วยแบบตัวอย่างอันดีงามในการปฏิบัติตน การมีบทบาทที่เข้มแข็งในการปฏิบัติงานให้ผู้ตามเห็นอย่างสม่ำเสมอ เมื่อผู้ตามรับรู้และยอมรับพฤติกรรมดังกล่าวของผู้นำจะเกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรมขึ้น ซึ่งปกติผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพจะมีการประพฤติปฏิบัติที่มีมาตรฐานทางศีลธรรมและจริยธรรมสูง จนเกิดการยอมรับเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม และสอดคล้องกับแนวคิดของ วันเพ็ญ รัตนันต์ (2555 : 29) ที่กล่าวว่า การที่ผู้นำประพฤติดีเป็นแบบอย่างหรือเป็นโมเดลสำหรับผู้ตาม ผู้นำจะเป็นที่ยกย่องเคารพ นับถือ ศรัทธา ไว้วางใจ และทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงานกัน ผู้ตามจะพยายามประพฤติปฏิบัติเหมือนกับผู้นำและต้องเลียนแบบผู้นำของเขา

2.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจภายใน เกิดความเชื่อมั่น เป็นพลังขับเคลื่อนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ และเกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ แบส (Bass, 1985, p. 66) ที่กล่าวว่า ผู้นำต้องมีพฤติกรรมในการสร้างแรงบันดาลใจ ดังนี้ 1) การเน้นการปฏิบัติ (Action orientation) ได้แก่ 1.1) กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทดลองโครงการใหม่ ๆ หรือทำงานที่ท้าทายความสามารถ 1.2) ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาอาสาสมัครทำงาน การได้อาสาทำงานเป็นโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความสามารถและความรับผิดชอบ เมื่อปฏิบัติงานเสร็จจะเกิดความภาคภูมิใจและเชื่อมั่นในตนเอง 1.3) การมีนโยบายส่งเสริมการทดลองและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาของหน่วยงาน 1.4) สร้างบรรยากาศการติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผยและเชื่อถือไว้วางใจซึ่งกันและกันภายในหน่วยงาน 1.5) ใช้ระบบบันทึกสั้น ๆ แทนที่รายงานหรือบันทึกแบบยาว 2) การสร้างความเชื่อมั่น (Confidence building) ความเชื่อมั่นเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ของความเข้มแข็งทางอารมณ์ เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาเผชิญกับความเครียด ความยุ่งยากหรือการเสี่ยงอันตรายต่อการปฏิบัติงาน ผู้นำต้องสร้างความเชื่อมั่นกับผู้ใต้บังคับบัญชา เช่น การเชื่อมั่นในตัวผู้นำ เชื่อมั่นทีมงาน ตลอดจนการเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชรัตน์ จินขาวขำ (2547 : 33; อ้างถึงใน ฤทธิชัย บัลลังค์, 2559 : 30) ที่กล่าวว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้คำพูดและการกระทำที่ปลุกปลอบใจให้กำลังใจเร่งเร้า และกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดความกระตือรือร้นเกิดแรงบันดาลใจอยากอุทิศตนและทุ่มเทความพยายามมากเป็นพิเศษ และการพูด

การกระทำที่ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจว่าพวกเขาสามารถปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ ตลอดจนการให้ผู้ร่วมงานอาสาสมัครทำงานและทดลองโครงการใหม่ ๆ

2.3 ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ผู้บริหารโรงเรียนควรกระตุ้นบุคลากรให้ตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยร่วมกันหาแนวทางใหม่ ๆ มาช่วยแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์นำไปสู่การพัฒนางานให้ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ เบส (Bass, 1985) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกด้วยการกระตุ้นให้ผู้ตามมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ หรือวิธีการทำงานใหม่ ๆ มีความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรม โดยวิธีการฝึกคิดทวนกระแสความเชื่อและค่านิยมเดิมของตนของผู้นำหรือขององค์การที่เรียกกันว่า กระบวนการคิดสิ่งใหม่ หรือคิดใหม่ทำใหม่ ผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพจะกระตุ้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้ตาม โดยสร้างความรู้สึกลึกซึ้งที่ทำให้เกิดขึ้นแก่ผู้ตาม และจะให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวกแก่ผู้ตาม หากผู้ตามต้องการทดลองวิธีการใหม่ ๆ ของตน หรือต้องการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่เกี่ยวกับงานขององค์การ ส่งเสริมให้ผู้ตามแสวงหาทางออกและวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชรัตน์ จินขาวขำ (2547 : 31; อ้างถึงใน ฤทธิชัย บัลลังค์, 2559 : 33) ที่กล่าวว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ผู้ร่วมงานตระหนักถึงปัญหา และส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้ร่วมงาน กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดความสงสัยใคร่รู้มากขึ้น และพยายามหาข้อสรุปใหม่ที่ดีกว่าเดิมในปัญหาเก่าที่เกิดขึ้นและบอกให้ผู้ร่วมงานรู้ว่าปัญหาที่ทางโรงเรียนกำลังเผชิญอยู่คืออะไร บอกถึงจุดอ่อนที่ไม่สามารถพัฒนาและพัฒนาสถานศึกษา บอกแนวคิดหลักการและกระบวนการในการพัฒนาสถานศึกษาพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

2.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารโรงเรียนควรดูแลเอาใจใส่บุคลากรเป็นรายบุคคล ทำให้บุคลากรรู้สึกว่ามีคุณค่าและมีความสำคัญ ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำ เปิดโอกาสและส่งเสริมให้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ สำหรับพัฒนางานของตนเองให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ เบส (Bass, 1985) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของผู้นำที่มุ่งการส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานที่ดี ด้วยการให้ความสนใจ ใส่ใจรับรู้ และพยายามตอบสนองความต้องการเป็นรายบุคคลของผู้ตาม การสร้างความสัมพันธ์เป็นรายบุคคลจะช่วยให้ผู้นำสามารถเข้าใจผู้ตามทั้งสภาพความต้องการระดับแรงจูงใจของผู้ตามแต่ละคนได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากธรรมชาติของมนุษย์มีความแตกต่างกันอยู่แล้ว โดยผู้นำจะกำหนดตำแหน่งของตนให้เป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน หรือกลุ่มบุคคลอยู่ในระดับที่ใกล้ชิดหรือมีระดับเดียวกับทุกคนในทีม ไม่ใช่อยู่ในลักษณะของเจ้านาย (Bass) แสดงบทบาทเป็นพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษา (Mentor) ให้คำแนะนำให้การช่วยเหลือผู้ตามได้พัฒนาระดับความต้องการของตนสู่ระดับสูงยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2534 : 11; อ้างถึงใน ฤทธิชัย

บัลลังค์, 2559 : 33) ที่กล่าวว่า การคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลไม่ใช่เพียงการยอมรับความต้องการของผู้ตามเท่านั้น แต่ยังช่วยปลูกเร้า กระตุ้นสนับสนุนและยกระดับความต้องการเหล่านั้นให้สูงขึ้น ผู้นำยังมีความพยายามที่พัฒนาประสบการณ์ของผู้ตามให้ไปไกลกว่าเดิม เช่น มอบหมายงานที่ท้าทายให้เพิ่มความรับผิดชอบ ช่วยสร้างความมั่นใจในสิ่งที่ผู้ตามจะทำนอกเหนือจากที่คาดหวังเพื่อให้ผู้ตามมีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด ให้มีภาวะผู้นำในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนเอง เพื่อนำไปสู่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ครูผู้สอนสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองด้านภาวะผู้นำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือหน่วยงานการศึกษาอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อื่น ๆ

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือหน่วยงานการศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545). กรุงเทพฯ : พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.

ชรินทร์ จินขาว. (2547). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). ฉบับปรับปรุงใหม่ กรุงเทพฯ : บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.

- พนัชกร พองาม. (2558). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านหมอ “พัฒนานุกุล”**. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิชาภพ พันธุ์แพ. (2554). **ผู้นำกับการจัดการการเปลี่ยนแปลง**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บริษัท แอคทีฟพริ้นท์ จำกัด.
- วีรศักดิ์ ประจง. (2556). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียน มิตรภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1**. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วันเพ็ญ รัตนอนันต์. (2555). **การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต เขต 2**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). **แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ฉบับสรุป**. กรุงเทพฯ : พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ : พรินทวาทกราฟฟิค.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2560). **ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) และแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)**. กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- อรรวรรณ ภัทรดำเนินสุข. (2564). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฤทธิชัย บัลลังค์. (2559). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียน อำเภอกำแพงแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1**. งาน นิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bass, B. M. (1985). **Leadership and performance beyond expectations**. London : Collier Mcmillan.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1990). **Developing transformational leadership: 1992 and beyond**. *Journal of European Industrial Training*, 5(10), 21-27.

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

Ethical Leadership of School Administrators of Jaturamitr School

Group under Tak Primary Educational Service Area Office 1

ธนวัต ทรัพย์อุปถัมภ์¹ และ นลธวัช ยุทธวงศ์²

Thanawat Sapuppatham and Nontawat Yuttawong

Received: 10 February 2023; Revised: 27 February 2023; Accepted: 8 March 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 และ 2) เพื่อหาแนวทางภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ประชากรและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้น จำนวน 164 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก และแนวทางภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่า 1) ด้านหลักพรหมวิหาร 4 ผู้บริหารควรมีความรักปรารถนาดี มีความจริงใจ ยินดีช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ มีใจเป็นกลางโดยไม่เลือกปฏิบัติ และยึดหลักความเสมอภาค ยุติธรรมต่อทุกคน 2) ด้านหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารควรมีใจรักในสิ่งที่ทำ มีความตั้งใจมุ่งมั่นทุ่มเท มีความรับผิดชอบ และไตร่ตรองรอบคอบในการปฏิบัติงานเสมอ 3) ด้านหลักขรรยาวาสนธรรม 4 ผู้บริหารควรมีความจริงใจ พูดจริงทำจริง มีความอดทน ไม่หวั่นไหวท้อถอย และมีความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีสติควบคุมอารมณ์ได้ และ 4) ด้านหลักสังคหวัตถุ 4 ผู้บริหารควรมีความเต็มใจยินดีช่วยเหลือผู้อื่น ใช้คำพูดที่สุภาพให้กำลังใจ ถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์และปฏิบัติตนวางตัวเหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา, กลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Email : thanawat5519@gmail.com

² อาจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Email : nontawat192498@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of the research were to 1) investigate the conditions of ethical leadership of school administrators of Jaturamitr School Group under Tak Primary Educational Service Area Office 1, and 2) explore the approaches to ethical leadership of school administrators of Jaturamitr School Group under Tak Primary Educational Service Area Office 1. The research population and the data source were 164 teachers, school administrators, and experts of academic year 2022. The research instruments used to collect data were questionnaires and interviews. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The findings of the research indicated that; the ethical leadership practices of school administrators of Jaturamitr School Group under Tak Primary Educational Service Area Office 1; as a whole and each aspect, were at the high level. In terms of the approaches to ethical leadership of school administrators of Jaturamitr School Group under Tak Primary Educational Service Area Office 1, they were as follows; 1) for the four sublime states of mind or the four principles virtuous existence–Brahmavihara 4, the school administrators should show love and goodwill, be sincere and willing to help each other, and neutral, including focusing on non-discrimination. 2) In terms of the four foundations for accomplishment–Iddhipada 4, the school administrators should love what they do, be determined and dedicated, responsible, and careful at work constantly. 3) For the four virtues for a good household life–Gharavasa-Dhamma 4, the school administrators should be sincere, speak seriously, be patient and not be discouraged, sacrifice, be generous, and also control their emotions. 4) In terms of the four Sangahavatthus – Sangakahavatthu 4, the school administrators should be willing to help others and polite, encourage each other, completely pass on knowledge, and behave appropriately, including being consistent people.

Keywords: Transformational Leadership, School Administrators, Jaturamitr School Group

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมไทยก้าวเข้าสู่โลกยุคดิจิทัลอย่างเต็มตัว ทำให้กิจกรรมทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ดำเนินไปอย่างรวดเร็วมีการแข่งขันสูง การเข้าถึงแหล่งข้อมูลปริมาณมหาศาล ผ่านโลกออนไลน์มากขึ้น ส่งผลให้คุณลักษณะเด็กเปลี่ยนไป ประกอบกับรัฐบาลได้ประกาศนโยบาย ไทยแลนด์ 4.0 มีเป้าหมายให้ประเทศไทยก้าวออกจากกับดักรายได้ปานกลาง และก้าวไปสู่ประเทศ รายได้สูง โดยใช้นวัตกรรมทางเศรษฐกิจสังคมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสูงเพื่อการ ขับเคลื่อนประเทศ (ไกรยส ภัทราวาท, 2559 : 1) การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับ คุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ เพื่อเตรียมกำลังคนให้พร้อมในการเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมไทยสู่เวทีเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ (อภิสิทธิ์ ทนคำดี, 2560 : 1) การปฏิรูปการศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งให้เกิดคุณภาพทั้งในด้านผลผลิต กระบวนการจัดการและ ปัจจัยต่าง ๆ โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษา พัฒนาทั้งระบบบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเพราะต้องเป็นผู้นำและผู้ประสานความ ร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีความสามารถ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียนการสอนและการ เรียนรู้ รวมทั้งประสานสัมพันธ์ ระดมและจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อารีรัตน์ อินราย, 2560 : 1)

จะเห็นว่าปัจจุบันสภาพปัญหาด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่าง รวดเร็ว รุนแรง ซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของคนไทย โดยตรง ทำให้คนไทยทุกคนต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของตนเองและครอบครัว หันไปพึ่งวัตถุเพื่อใช้ เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้แก่ตนเองจนเกิดเป็นความเคยชิน คิดว่าวัตถุ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ เหล่านี้ คือ สิ่งจำเป็นของการดำรงชีวิต โดยลืมนึกถึงศักยภาพของร่างกายและจิตใจของตนเอง ซึ่งมี พลังและศักยภาพมากกว่าวัตถุหลาย ๆ ชิ้น ที่มีความทันสมัยของโลกในยุคปัจจุบัน (พระพาบ ขิตมาโร (ปีสะหวาด), 2556 : 2) เมื่อคนส่วนใหญ่ในสังคมเห็นวัตถุเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะเยาวชนไทยที่ตกอยู่ ในสภาพวัตถุนิยม จึงทำให้ทุกคนแสวงหาดิ้นรนที่จะได้มาในสิ่งที่ตนเองต้องการ สร้างปัญหาให้กับสังคม โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ขาดคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต ส่งผลทำให้สังคมเดือดร้อน วุ่นวาย ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีปัญหที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหายาเสพติด ลักขโมย ฉกชิงวิ่งราว จี้ปล้น และปัญหาข่มขืนแล้วฆ่า จำเป็นที่คนในสังคมต้องช่วยกันส่งเสริมค่านิยมที่ดีของ ไทย ตลอดจนการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับเยาวชนไทย โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังคม ต้องเร่งช่วยกันแก้ไขปรับเปลี่ยนค่านิยมและ พฤติกรรมผิด ๆ ดังเช่นกรณีการค้าประเวณีของเยาวชนไทยเพื่อแลกเงิน เป็นต้น (เนตร์พัฒนา ยาวีราช, 2556 : 12) จากสภาพปัญหาดังกล่าวจำเป็นที่ทุกคนทุกฝ่ายในสังคมไทยต้องหันมาส่งเสริม ปลุกฝัง

และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ให้กับสังคมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งกล่าวได้ว่า จริยธรรมเป็นแนวทางหรือกฎเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติ การกระทำ และความคิดที่ถูกต้องดีงาม รวมถึงการทำหน้าที่ของตนให้ครบถ้วนสมบูรณ์ในสิ่งที่ควรละเว้น กระทำการด้วยความรอบคอบ รู้เหตุ รู้ผล รู้ผิด ชอบ ชั่ว ดี เสียสละ อุทิศตน ซึ่งลักษณะที่สังคมต้องการ เป็นคุณงามความดีที่สร้างสมในตัวบุคคลแสดงออกด้วยจิตสำนึก โดยมีเป้าหมายที่ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน มีความยุติธรรม การเสียสละ ความมีน้ำใจต่อกัน ความเห็นอกเห็นใจกันรวมทั้งสิ่งที่ดีงามที่ควรประพฤติปฏิบัติ มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นความรู้ สามารถฝึกฝน และอบรมให้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติได้ (สลิทธิพ ชูชาติ, 2556 : 9) จริยธรรมของบุคคลในสังคมจึงมีความสำคัญโดยเฉพาะจริยธรรมขั้นต้นซึ่งเป็นหลักเกณฑ์โดยทั่วไปในระดับเบื้องต้นที่ทุกคนในสังคมเดียวกันต้องปฏิบัติ คือ เบญจศีล หรือศีล 5 ข้อ ซึ่งเป็นหลักการที่ควรงดเว้น ได้แก่ 1) การงดเว้นหรือการห้ามฆ่าสัตว์ 2) การงดเว้นหรือการห้ามลักทรัพย์ 3) การงดเว้นหรือการห้ามประพฤติผิดประเวณี 4) การงดเว้นหรือการห้ามพูดเท็จ 5) การงดเว้นหรือการห้ามเสพของมีนเมา ส่วนเบญจธรรม 5 ประการ ที่เป็นหลักการที่ควรประพฤติปฏิบัติ มีลักษณะคู่กัน ได้แก่ 1) มีเมตตา กรุณา 2) มีสัมมาอาชีวะ ยินดีในสิ่งที่ตนมี 3) มีกามสังวร สำรวมในกาม 4) มีสัจจะ มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อกัน 5) มีสติรอบคอบ (จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์, 2557 : 408-413)

ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำในสถานศึกษา จึงเป็นบุคคลที่สำคัญมีบทบาทและมีส่วนรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรมี ได้แก่ มีความรู้ ความสามารถ และมีความเข้าใจในหลักการบริหาร ตลอดจนความมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การบริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี อีกทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธาให้ผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการยอมรับในตัวผู้นำ ส่งผลให้เกิดผลสำเร็จในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นไปตามแนวคิดของ กฤษพล อัมระนันท์ (2559 : 26) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญมีผลกระทบต่อผู้ร่วมงาน องค์กร สิ่งแวดล้อมในอันที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพหรือความล้มเหลวเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ผู้บริหารพึงควรมี เพราะในยุคของการแข่งขันจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำ เพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งยังไปสอดคล้องกับแนวคิดของ นพพล ศุภวิทยาเจริญกุล (2560 : 14-15) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นศาสตร์และศิลป์เป็นส่วนที่ดึงดูดความรู้ความสามารถต่าง ๆ ของบุคลากรออกมาได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ พร้อมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลภายในองค์กร โน้มน้าวชักจูงบุคลากรให้มีทัศนคติในทิศทางเดียวกัน มอบหมายงานตรงตามความถนัดและความสามารถช่วยประสานความขัดแย้งต่าง ๆ ภายในหน่วยงานเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ และไปสอดคล้องกับแนวคิดของ อรพรรณ เทียนคันฉัตร (2560 : 14) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหาร ผู้บริหารทางการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารองค์การ

ยุคของการแข่งขันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารงานร่วมกับผู้อื่นหรือผู้ใต้บังคับบัญชา โดยผู้ร่วมงานปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและได้ผลที่ออกมาอย่างมีคุณภาพตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

จึงเห็นได้ว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสำคัญแต่สิ่งที่สำคัญมากกว่าคือ คุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหาร ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผู้นำประพฤติปฏิบัติให้เห็นว่าตนเองเป็นคนดี เป็นแบบอย่างที่ดีที่ทุกคนในสังคมให้การยอมรับ ซึ่งทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับบุคลากรของตนเอง โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนประพฤติปฏิบัติตาม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนในสังคมต้องมีคุณธรรม และจริยธรรมเป็นหลักยึดปฏิบัตินำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักพรหมวิหาร 4 ด้านหลักอิทธิบาท 4 ด้านหลักทวารวาสธรรม 4 และด้านหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตลอดจนบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
2. เพื่อหาแนวทางภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ในปี

การศึกษา 2565 จำนวน 9 โรงเรียน รวมจำนวน 155 คน (ไม่รวมผู้วิจัย) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมและรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านที่ 4 ด้านหลักสังคหวัตถุ 4 อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.89$) รองลงมาคือ ด้านที่ 2 ด้านหลักอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.86$) และด้านที่ 3 ด้านหลักขรรวาสธรรม 4 อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.86$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ด้านที่ 1 ด้านหลักพรหมวิหาร 4 อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.84$)

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านหลักพรหมวิหาร 4 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 1 ผู้บริหารยินดีช่วยเหลือทุกคนด้วยความเต็มใจอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.00$) รองลงมาคือ ข้อที่ 10 ผู้บริหารประสานงานช่วยเหลือทุกคนทุกฝ่าย โดยไม่เลือกปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.93$) ข้อที่ 6 ผู้บริหารยกย่อง ชมเชยเมื่อทุกคนทำความดีตามความเหมาะสม อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.90$) และ ข้อที่ 9 ผู้บริหารตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของข้อมูล อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.90$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 8 ผู้บริหารมีใจเป็นกลางและจัดสรรผลประโยชน์ให้ทุกคนด้วยความเสมอภาค อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.68$)

1.2 ด้านหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมาก

ที่สุดคือ ข้อที่ 9 ผู้บริหารยอมรับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่สรุปแล้วจากมติที่ประชุม อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.96$) รองลงมาคือ ข้อที่ 8 ผู้บริหารพิจารณาอนุมัติเรื่องต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ อยู่ใน ระดับ มาก ($\mu = 3.93$) ข้อที่ 3 ผู้บริหารเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ของทุกคนอย่างสม่ำเสมอ อยู่ใน ระดับ มาก ($\mu = 3.92$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 10 ผู้บริหารร่วมแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผลและ คิดค้นหาวิธีการแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานอยู่เสมอ อยู่ใน ระดับ มาก ($\mu = 3.63$)

1.3 ด้านหลักขราวาธรรม 4 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.86$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 10 ผู้บริหารเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.96$) รองลงมาคือ ข้อที่ 7 ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความอดทน วิริยะ อุตสาหะ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.92$) ข้อที่ 1 ผู้บริหาร มีสัจจะและรักษาคำพูดเสมอ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.89$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับ สุดท้ายคือ ข้อที่ 3 ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.76$)

1.4 ด้านหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 9 ผู้บริหาร ปฏิบัติตนน่าเชื่อถือเป็นที่ไว้วางใจของเพื่อนร่วมงานและหน่วยงาน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.99$) รองลงมาคือ ข้อที่ 2 ผู้บริหารให้คำปรึกษาแนะนำอย่างถูกต้อง ยุติธรรมและเสมอภาค อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.97$) ข้อที่ 4 ผู้บริหารใช้คำพูดด้วยถ้อยคำที่อ่อนหวานและสุภาพ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.95$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 5 ผู้บริหารใช้คำพูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะสม กับกาลเทศะ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.82$)

2. แนวทางภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทาง สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านหลักพรหมวิหาร 4 ผู้บริหารควรมีความรักปรารถนาดี มีความจริงใจ ยินดี ช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ มีใจเป็นกลางโดยไม่เลือกปฏิบัติ และยึดหลักความเสมอภาค ยุติธรรมต่อ ทุกคน

2.2 ด้านหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารควรมีใจรักในสิ่งที่ทำ มีความตั้งใจมุ่งมั่นทุ่มเท มีความ รับผิดชอบ และไตร่ตรองรอบคอบในการปฏิบัติงานเสมอ

2.3 ด้านหลักขราวาธรรม 4 ผู้บริหารควรมีความจริงใจ พูดจริงทำจริง มีความอดทน ไม่หวั่นไหวท้อถอย และมีความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีสติควบคุมอารมณ์ได้

2.4 ด้านหลักสังคหวัตถุ 4 ผู้บริหารควรมีความเต็มใจยินดีช่วยเหลือผู้อื่น ใช้คำพูดที่ สุภาพให้กำลังใจ ถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์และปฏิบัติตนวางตัวเหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมและรายด้าน มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีความรักเมตตา จริงใจช่วยเหลือทุกคน มีความพึงพอใจ ชยันเอาใจใส่ต่อหน้าที่การงาน และปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณัชชา คุ่มเงิน (2564 : 103) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยเรียงลำดับค่ามัธยเทศจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านมุทิตา ด้านกรุณา ด้านเมตตา และด้านอุเบกขา ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เมย์ อำนวยพันธ์วิไล (2556 : 143-145) ได้ศึกษาเรื่อง วิธีการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กตามหลักอิทธิบาท 4 ของกลุ่มโรงเรียนชาวนวลักษณ์ อำเภอนวลักษณ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรต่อวิธีการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ตามหลักอิทธิบาท 4 บุคลากรมีความคิดเห็นต่อวิธีการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กตามหลักอิทธิบาท 4 ของกลุ่มโรงเรียนชาวนวลักษณ์ อำเภอนวลักษณ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งประกอบด้วย ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ในภาพรวม จำแนกตามโรงเรียน อยู่ในระดับ มาก ยังไปสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณัฐศรัณย์ ชุมวรรฐายี (2560 : 70-72) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาหลักขรรวาสธรรม 4 ในการดำเนินชีวิตของผู้ปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาวัดปัญญาเนันทาราม จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามหลักขรรวาสธรรม 4 ของผู้ปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาวัดปัญญาเนันทาราม จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับ มากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสัจจะ ด้านทมะ ด้านขันติ และด้านจาคะ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิณบุญหา แสงศรีธรรมะกุล (2555 : 79-81) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามหลักสังคหวัตถุ 4 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามหลักสังคหวัตถุ 4 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับ มากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านปิยวาจา ด้านทาน ด้านสมานัตตตา และด้านอัตถจริยา

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านหลักพรหมวิหาร 4 โดยรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีน้ำใจ ยกย่อง ชมเชย ให้เกียรติ ช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ มีใจเป็นกลาง ตัดสินปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของข้อมูล และจัดสรรผลประโยชน์ให้ทุกคนด้วยความเสมอภาค สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุบรรณ เหตุผล (2561 : 74-77) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักพรหมวิหาร 4 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 1 ผู้บริหารยินดีช่วยเหลือทุกคนด้วยความเต็มใจ อยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ ข้อที่ 10 ผู้บริหารประสานงานช่วยเหลือทุกคนทุกฝ่าย โดยไม่เลือกปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ข้อที่ 6 ผู้บริหารยกย่อง ชมเชยเมื่อทุกคนทำความดีตามความเหมาะสม อยู่ในระดับ มาก และข้อที่ 9 ผู้บริหารตัดสินปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของข้อมูล อยู่ในระดับ มาก ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลียลำดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 8 ผู้บริหารมีใจเป็นกลางและจัดสรรผลประโยชน์ให้ทุกคนด้วยความเสมอภาค อยู่ในระดับ มาก

1.2 ด้านหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารยอมรับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่สรุปแล้วจากมติที่ประชุม พิจารณานุมัติเรื่องต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ เอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ของทุกคนอย่างสม่ำเสมอ และร่วมแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผล และคิดค้นหาวิธีการแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานอยู่เสมอ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เมย์ อำนวยพันธ์วิไล (2556 : 143-145) ได้ศึกษาเรื่อง วิธีการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กตามหลักอิทธิบาท 4 ของกลุ่มโรงเรียนชาวนุรักษ์ชัยภูมิ อำเภอชาวนุรักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามโรงเรียน อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านฉันทะ ในภาพรวมและรายข้อ จำแนกตามโรงเรียน อยู่ในระดับ มาก 2) ด้านวิริยะ ในภาพรวมและรายข้อ จำแนกตามโรงเรียน อยู่ในระดับ มาก 3) ด้านจิตตะ พบว่า ในภาพรวมและรายข้อ จำแนกตามโรงเรียน อยู่ในระดับ มาก 4) ด้านวิมังสา ในภาพรวมและรายข้อ จำแนกตามโรงเรียน อยู่ในระดับ มาก

1.3 ด้านหลักฆราวาสธรรม 4 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีความจริงใจ มีน้ำใจ มีสัจจะ มีความอดทน วิริยะ อุทสาหะ รักษาคำพูด และเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวมในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ญัฐศรีณย์ ชุมวรฐายี (2560 : 70-72) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาหลักฆราวาสธรรม 4 ในการดำเนินชีวิตของผู้ปฏิบัติ วิปัสสนาภาวนาวัดปัญญานันทาราม จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่

ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านสัจจะ โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับ มาก ท่านมีความจริงใจต่อการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ท่านมีความรับผิดชอบกับคำพูดของตนเองเสมอ และท่านเป็นผู้ที่ประพฤติคุณประโยชน์ต่อสังคมเสมอ ด้านทมะ โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับ มาก ท่านมีความกระตือรือร้นในการเคี้ยวเชืงฝึกฝนตนเองอย่างไม่มีข้อแม้หรือเงื่อนไขใด ๆ ท่านให้ความอนุเคราะห์ผู้อื่นเมื่อเขาประสบความสำเร็จทุกข้อ ท่านมีการฝึกนิสัยให้มีความอดทน มีความอดกลั้น เมื่อมีอารมณ์ใด ๆ มากกระทบ ก็ไม่แสดงออกมา ด้านขันติ โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับ มาก ท่านมีความรับผิดชอบและอดทนต่อความยากลำบากในการทำงานของตนและผู้อื่น ท่านปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ อดทนและตรงต่อเวลาอยู่เสมอ ท่านอดทนต่อความ โกรธ ความไม่พอใจ และความขัดใจอันเกิดจากคำพูดที่ไม่ชอบใจ ด้านจาคะ โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับ มาก ท่านทำงานด้วยความเสียสละ และไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตน ท่านมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นด้วยความเมตตาอารี ท่านมีความสามารถในการทำงานและบำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จทุกขั้ยาก

1.4 ด้านหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารปฏิบัติตนน่าเชื่อถือเป็นที่ไว้วางใจของเพื่อนร่วมงานและหน่วยงาน ให้คำปรึกษาแนะนำอย่างถูกต้อง ยุติธรรม เสมอภาค และใช้คำพูดด้วยถ้อยคำที่อ่อนหวานสุภาพในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะสมกับกาลเทศะ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิตาภา เร่งมีศรีสุข (2560 : 113-114) ได้ศึกษาเรื่อง พุทธภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงบูรณาการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงบูรณาการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 อยู่ในระดับ มาก รองมาคือ ด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำตามหลักปาปนิกรธรรม 3 อยู่ในระดับ มาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การสร้างการมีส่วนร่วมในการ พัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับ มาก ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงบูรณาการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวม อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สมานัตตา : การมีเสมอต้นเสมอปลายไม่ถือตัว อยู่ในระดับ มาก รองมาคือ ด้านปิยวาจา : การพูดจาสุภาพ อยู่ในระดับ มาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ อตถจริยา : การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น อยู่ในระดับ มาก

2. แนวทางภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านสามารถนำแนวทางมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านหลักพรหมวิหาร 4 ผู้บริหารควรมีความรักปรารถนาดี มีความจริงใจ ยินดีช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ มีใจเป็นกลางโดยไม่เลือกปฏิบัติ และยึดหลักความเสมอภาค ยุติธรรมต่อทุกคน สอดคล้องกับแนวคิดของ สุบรรณ เหตุผล (2561 : 33) ได้กล่าวสรุปว่า หลักพรหมวิหาร 4 อันได้แก่ ความมีเมตตา ความมีกรุณา ความมีมุทิตา และความมีอุเบกขานั้น เป็นหลักธรรมประจำใจสำหรับผู้บริหาร เป็นคุณธรรมอันประเสริฐ ที่ผู้บริหารพึงมีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการที่จะขับเคลื่อนองค์กรไปข้างหน้าให้เกิดทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นที่พึงพอใจของผู้ถือหุ้น บอร์ดบริหาร เพื่อนร่วมงาน และผู้รับบริการนั้น การบริหารในลักษณะเผด็จการไม่สามารถทำให้เกิดประสิทธิผลได้ผู้บริหารสามารถประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารธรรมเพื่อเกิดประโยชน์ต่อการบริหารสูงสุด

2.2 ด้านหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารควรมีใจรักในสิ่งที่ทำ มีความตั้งใจมุ่งมั่นทุ่มเท มีความรับผิดชอบ และไตร่ตรองรอบคอบในการปฏิบัติงานเสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ พระธรรมโกศาจารย์ (2551 : 39; อ้างถึงใน เมย์ อำนวยพันธ์วิไล, 2556 : 49-50) ได้กล่าวถึง อิทธิบาท แปลว่า บาทฐานแห่งความสำเร็จ หมายถึง สิ่งซึ่งมีคุณธรรม เครื่องให้ถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่า อิทธิบาท ซึ่งจำแนกไว้เป็น 4 คือ 1) ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น 2) วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น 3) จิตตะความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น และ 4) วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้นธรรม 4 อย่างนี้ ย่อมเนื่องกัน แต่ละอย่าง ๆ มีหน้าที่เฉพาะของตน

2.3 ด้านหลักขรवासธรรม 4 ผู้บริหารควรมีความจริงใจ พุดจริงทำจริง มีความอดทน ไม่หวั่นไหวท้อถอย และมีความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีสติควบคุมอารมณ์ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต, 2546 : 113-114; อ้างถึงใน พระพาบ ชิตมาโร (ปีสะหวาด), 2556 : 43-44) ได้กล่าวถึง “ขรवासธรรม 4” ว่าหมายถึง ธรรมสำหรับขรवास ธรรมสำหรับการครองเรือน หลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์ประกอบด้วย 1) สัจจะ ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง พุดจริง ทำจริง จริ่งใจต่อกัน เป็นหลักสำคัญที่จะให้เกิดความไว้วางใจและไม่ตรีจิตสนิทต่อกัน ขาดสัจจะเมื่อใดย่อมเป็นเหตุให้เกิดความระแวงแคลงใจกันเป็นจุดเริ่มต้นแห่งความริวฉาน ซึ่งยากนักที่จะประสานให้คืนดีได้ดังเดิม 2) ทมะ การฝึกฝน การข่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัว ฝึกหัดตัดนิสัย ปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับนิสัยและอัธยาศัยให้กลมกลืนประสานเข้าหากันได้ ไม่เป็น

คนต่อต้าน เอาแต่ใจ และอารมณ์ของตน คนที่ขาดธรรมข้อนี้ ย่อมปล่อยให้ข้อแตกต่างปลีกย่อยทางอุปนิสัยและการอบรม กลายเป็นเหตุแตกแยกสามัคคีใหญ่โต จนไม่สามารถแก้ไขได้ 3) ขันติ ความอดทน อดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลาย ตั้งหน้าทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทนทานไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมาย ไม่ทอดถอนใจจากมีข้อแตกต่างขัดแย้งทางอุปนิสัย การอบรม และยังจะต้องมีความอดทนต่อความลำบากตรากตรำ และเรื่องหนักใจต่าง ๆ ในการประกอบกิจการงานอาชีพ เป็นต้น มีสติอดกลั้นคิดอุบายใช้ปัญญาหาทางแก้ไขเหตุการณ์ให้ลุล่วงไปด้วยดี 4) จาคะ ความเสียสละ สละความสุขสบายและผลประโยชน์ส่วนตนให้ใจกว้างพร้อมที่จะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของผู้อื่น พร้อมทั้งจะร่วมมือช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่คับแคบเห็นแก่ตนหรือเอาแต่ใจตัว ความเผื่อแผ่ แบ่งปัน ตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน จะต้องรู้จักความเป็นผู้ให้ด้วย และยังหมายถึงการให้น้ำใจแก่กัน การแสดงน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน ตลอดจนการเสียสละความพอใจ และความสุขส่วนตัวได้

2.4 ด้านหลักสังคหวัตถุ 4 ผู้บริหารควรมีความเต็มใจยินดีช่วยเหลือผู้อื่น ใช้คำพูดที่สุภาพไพเราะให้กำลังใจ ถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์และปฏิบัติตนวางตัวเหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิณบุญหงา แสงศรีธรรมะกุล (2555 : 79-81) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามหลักสังคหวัตถุ 4 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามหลักสังคหวัตถุ 4 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับ มากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านปิยวาจา ด้านทาน ด้านสมานัตตตา และด้านอัตถจริยา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดได้

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน เพื่อนำไปสู่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 ครูผู้สอนสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติด้านจริยธรรม เพื่อการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานการศึกษาอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานการศึกษาอื่น ๆ

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานการศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษพล อัมระนันท์. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ใน **อำเภอแม่จัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.**
- ไกรยส ภัทราวาท. (2559). รายงานการสัมมนาการศึกษาไทย 4.0. 14 ตุลาคม 2559. สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์. (2557). **จริยศาสตร์ : ปรัชญาจริยะสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา.** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัชชา คุ่มเงิน. (2564). **ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- ณัฐศรีณย์ ชุมวรฐายี. (2560). **ศึกษาหลักพรวาธธรรม 4 ในการดำเนินชีวิตของผู้ปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาวัดปัญญานันทาราม จังหวัดปทุมธานี. สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2556). **จริยธรรมธุรกิจ.** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : บริษัท ทริบเพิ้ล กรุ๊ป จำกัด.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น.** (พิมพ์ครั้งที่ 10). ฉบับปรับปรุงใหม่ กรุงเทพฯ : บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- พระธรรมโกศาจารย์. (ประยูร ธมฺมจิตโต). (2551). **ทำอย่างไรจึงเรียนเก่ง.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2542). (2546). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม.** (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระพาบ ชิตมาโร. (ปีสะหวาด). (2556). ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักธรรมาธรรม 4 โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต1 กรุงเทพมหานคร. ปรินญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พินัญบุหงา แสงศรีธรรมะกุล. (2555). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เมย์ อำนวยพันธ์วิไล. (2556). วิธีการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กตามหลักอิทธิบาท 4 ของกลุ่มโรงเรียนชาวนวลักษณ์ อำเภอนวลักษณ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สลิลทิพ ชูชาติ. (2556). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุบรรลु เหตุผล. (2561). ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อภิสิทธิ์ ทนคำดี. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อรพรรณ เทียนคันฉัตร. (2560). ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อารีรัตน์ อินราย. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครู โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์
และก่อสร้าง (PROPCON)

Factors Affecting the Stock Price of Property and Construction Sector in
the Stock Exchange of Thailand

ฐิชาดา เชียงเห็น¹ และ ชุติมาวดี ทองจีน²

Thichada Seanghen and Chutimavadee Thongjeen

Received: 4 February 2023; Revised: 27 February 2023; Accepted: 10 March 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON) ตัวแปรต้นที่ใช้ศึกษาคือ ดัชนีราคาอสังหาริมทรัพย์, ดัชนี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET Index), ดัชนีราคาวัสดุก่อสร้าง, อัตราส่วนของเงินปัน ผลตอบแทน และดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภค ตัวแปรตาม คือ ดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภท อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON) ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ประเภทข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series Data) ศึกษาข้อมูลย้อนหลังเป็นรายเดือน เก็บ ข้อมูลเริ่มต้นตั้งแต่ เดือนมกราคม 2559 ถึงเดือนธันวาคม 2563 รวมทั้งสิ้น 60 เดือน ผลการ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่ม อุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อัตราส่วนของเงินปันผลตอบแทน เพียงตัวแปรเดียว โดยที่ตัวแปรอัตราส่วนของเงินปันผลตอบแทน ส่งผลต่อผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON) ในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง, อัตราผลตอบแทน

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ อีเมล thichada.sean@bumail.net

² อาจารย์ภาควิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ อีเมล chutimavadee.t@bu.ac.th

Abstract

The objectives of this research were to study the factors affecting the stock price of property and construction (PROPCON) sector in the stock exchange of Thailand. The independent variables used in this study were Property Price Index, Stock Exchange of Thailand Index, Construction Materials Price Index, Dividend Yield Ratio, and Consumer Confidence Index. The dependent variable was the stock price of property and construction sector in the Stock Exchange of Thailand. The data used in this study were secondary historical data and time series data of 60 months from January 2016 to December 2020. The statistics for analyzing were correlation analysis and multiple linear regression at the statistical significant level of 0.05. The results showed that the only factor that affected to the stock price of property and construction sector in the Stock Exchange of Thailand was Dividend Yield Ratio. Dividend Yield Ratio had positive correlation with the stock price of property and construction sector in the Stock Exchange of Thailand at the statistical significant level of 0.05.

Keywords: SET Index, Property and Construction, Dividend Yield Ratio

บทนำ

“ที่อยู่อาศัย” คือหนึ่งในปัจจัยสี่ที่มีความสำคัญและจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์ นอกเหนือจากอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค มนุษย์จะแสวงหาถิ่นฐานที่อยู่อาศัยที่มีความมั่นคงปลอดภัย และสนับสนุนให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์มากที่สุด โดยที่อยู่อาศัยของมนุษย์จะมีความแตกต่างกันไปตามสถานะทางการเงิน สภาพสังคม ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ตลอดจนปัจจัยด้านความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ เนื่องจากในช่วงเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมายทั้งสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ส่งผลให้ประชาชนโดยทั่วไปต้องใช้เวลาในการทำงานประกอบอาชีพมากขึ้น การก่อสร้างที่อยู่อาศัยด้วยตนเองจึงกระทำได้ยากลำบากยิ่งขึ้น ประกอบกับข้อจำกัดในด้านต่างๆ เช่น ข้อจำกัดในเรื่องของเวลา ความไม่สะดวกในเรื่องของการจัดหาที่อยู่อาศัยด้วยตัวเอง ตลอดจนราคาที่ดินที่ปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ทำให้เกิดธุรกิจด้านที่อยู่อาศัยและอสังหาริมทรัพย์ขึ้น โดยในช่วงเริ่มต้นเป็นแค่เพียงการจัดสรรเฉพาะที่ดินเท่านั้น และได้มีการพัฒนาเป็นการสร้างบ้านบนพื้นที่ที่เรียกว่าบ้านจัดสรร แต่มีข้อจำกัดต่างๆ มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะข้อจำกัดในเรื่องของที่ดินที่มีราคาสูงขึ้น ทำให้ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์แนวราบ

(Horizontal) มีข้อจำกัด จึงได้เกิดธุรกิจที่อยู่อาศัยอีกประเภทหนึ่ง นั่นคือ หมู่บ้าน อาคารชุด หรือ คอนโดมิเนียม (Condominium) ซึ่งเป็นรูปแบบของการก่อสร้างที่อยู่อาศัย ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มีอุปสงค์ต่อที่อยู่อาศัยในเมืองใหญ่ๆ ที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด เช่น กรุงเทพมหานคร ชลบุรี เชียงใหม่ สงขลา และขอนแก่น เป็นต้น ซึ่งเมืองต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศและของภูมิภาค ทำให้มีประชาชนเข้าไปอยู่อาศัยจำนวนมาก และหนาแน่น ก่อให้เกิดความต้องการที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวเพิ่มขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของประชาชน (พงศกร ก้อนบาง, 2560, หน้า 1)

ความผันผวนของตลาดอสังหาริมทรัพย์ สามารถส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ เนื่องจากการกำหนดราคาอสังหาริมทรัพย์ ไม่เพียงแต่มีอิทธิพลต่อวัฏจักรทางธุรกิจที่มีผลกระทบโดยตรงต่อรายจ่ายทั้งหมด แต่ยังส่งผลกระทบต่อสมรรถภาพของระบบการเงินที่มีผลกระทบต่อผลกำไร และความมั่นคงของสถาบันทางการเงิน ดังนั้นการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ จึงทำให้เกิดจุดรวมของรายจ่ายภายในครัวเรือน และความมั่งคั่งของประเทศ (เกรียงไกร ลิ้มปะสนุพันธ์, 2558, หน้า 6)

การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นทางเลือกหนึ่งของการลงทุนที่ได้รับความสนใจจากผู้ที่มีเงินออม เพราะมีโอกาสได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่าการลงทุนประเภทอื่นๆ นอกจากนี้การที่ตลาดหลักทรัพย์มีบริษัทจดทะเบียนที่หลากหลาย ตลาดหลักทรัพย์จึงเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ต้องการความหลากหลายในการลงทุนทั้งประเภทสินค้าและผลตอบแทน เพราะมีสินค้าหรือตราสารเพื่อการลงทุนหลายประเภทซึ่งออกโดยบริษัทจดทะเบียนที่ประกอบธุรกิจในหลายประเภท และหลายอุตสาหกรรมให้เลือกลงทุนตามความต้องการก่อนตัดสินใจลงทุนหลักทรัพย์ (เพชร ชุมทรัพย์, 2540)

ดัชนีราคาวัสดุก่อสร้าง คือ ตัวเลขที่ใช้วัดการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าวัสดุก่อสร้าง ณ เวลาใดเวลาหนึ่งเปรียบเทียบกับช่วงเวลา ณ ปีฐาน โดยปัจจุบันกำหนดปี พ.ศ.2548 เป็นปีฐานซึ่งมีดัชนีเริ่มต้นที่ 100 จุด (ฐานข้อมูลดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์)

พรพรม ภักตร์เปี่ยม (2554) กล่าวว่า เงินปันผล หมายถึง ค่าตอบแทนที่บริษัทจ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้น ซึ่งมักเป็นการกระจายกำไร เมื่อบริษัทได้กำไรหรือส่วนเกิน บริษัทสามารถนำไปลงทุนในธุรกิจต่อ เรียก กำไรสะสม หรือสามารถจ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นก็ได้ บริษัทอาจสงวนกำไรหรือส่วนเกินส่วนหนึ่งและจ่ายส่วนที่เหลือเป็นเงินปันผล การจ่ายแก่ผู้ถือหุ้นอาจเป็นรูปเงินสด (มักเป็นการฝากเข้าบัญชีธนาคาร) หรือ หากบริษัทมีแผนนำเงินปันผลไปลงทุนต่อ ปริมาณค่าตอบแทนอาจจ่ายเป็นรูปหุ้นเพิ่มหรือการซื้อหุ้นคืนได้

ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภค คือ เครื่องมือชี้วัดและเตือนภัยทางเศรษฐกิจล่วงหน้าโดยจัดทำข้อมูลเป็นรายเดือนเพื่อให้สามารถติดตามอำนาจซื้อของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการผลิต การจ้างงาน และปริมาณการใช้จ่ายของประชาชนในแต่ละช่วงเวลา สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการในสินค้าและบริการอย่างใกล้ชิดและทันเหตุการณ์ ทั้งนี้ถ้าผู้บริโภคส่วนใหญ่เชื่อมั่นต่อภาวะเศรษฐกิจจะใช้จ่ายอย่างเต็มที่ กำลังจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวม แต่ถ้าผู้บริโภคส่วนใหญ่ขาดความเชื่อมั่นก็จะลดการใช้จ่าย หรือระมัดระวังการใช้จ่ายซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมให้ชะลอตัวลง (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์, 2560)

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้จะสามารถใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจเบื้องต้นในการวางแผนและประกอบการตัดสินใจลงทุนของผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์ นักลงทุน และประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภคได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับปัจจัยต่าง ๆ ของสินทรัพย์และหลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์ที่เลือกมาไม่มากนัก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON)
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาการตัดสินใจลงทุน สำหรับนักลงทุนหุ้นในกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานในการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON) มีสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

สมมติฐานที่ 1 ดัชนีราคาอสังหาริมทรัพย์มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรมประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON)

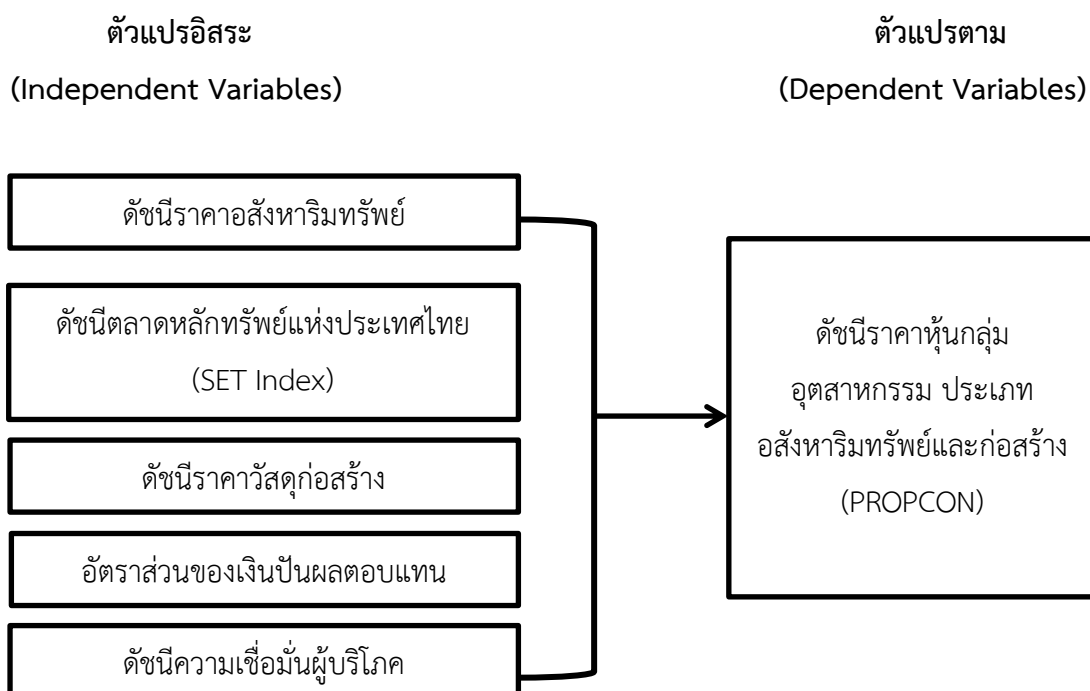
สมมติฐานที่ 2 ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ SET มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรมประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON)

สมมติฐานที่ 3 ดัชนีราคาวัสดุก่อสร้างมีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรมประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON)

สมมติฐานที่ 4 อัตราส่วนของเงินปันผลตอบแทนมีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON)

สมมติฐานที่ 5 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคมีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเชิงปริมาณโดยนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent Variable) และตัวแปรตาม (Dependent Variable) โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ประเภทข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series Data) ศึกษาข้อมูลย้อนหลังเป็นรายเดือน เก็บข้อมูลเริ่มต้นตั้งแต่ เดือนมกราคม 2559 ถึงเดือนธันวาคม 2563 รวมทั้งสิ้น 60 เดือน โดยใช้ข้อมูลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย www.set.or.th ธนาคารแห่งประเทศไทย www.bot.or.th และฐานข้อมูลเศรษฐกิจการค้า www.price.moc.go.th มีกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรม หมาดอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จำนวน 20 บริษัท

ตารางที่ 1 รายชื่อกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	ชื่อย่อหลักทรัพย์	ชื่อบริษัทจดทะเบียน
1	CCP	บริษัท ผลิตภัณฑ์คอนกรีตชลบุรี จำกัด (มหาชน)
2	COTTO	บริษัท เอสซีจี เซรามิกส์ จำกัด (มหาชน)
3	DCC	บริษัท ไดนาสตีเซรามิค จำกัด (มหาชน)
4	DCON	บริษัท ดีคอนโปรดักส์ จำกัด (มหาชน)
5	DRT	บริษัท ผลิตภัณฑ์ตราเพชร จำกัด (มหาชน)
6	EPG	บริษัท อีสเทิร์นโพลีเมอร์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
7	GEL	บริษัท เจนเนอรัล เอนจิเนียริง จำกัด (มหาชน)
8	PPP	บริษัท พรีเมียร์ โปรดักส์ จำกัด (มหาชน)
9	Q-CON	บริษัท ควอลิตี้คอนสตรัคชั่นโปรดักส์ จำกัด (มหาชน)
10	SCC	บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)
11	SCCC	บริษัท ปูนซิเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน)
12	SCP	บริษัท ทักษิณคอนกรีต จำกัด (มหาชน)
13	SKN	บริษัท ส.กิจชัย เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด (มหาชน)
14	STECH	บริษัท สยามเทคนิคคอนกรีต จำกัด (มหาชน)
15	TASCO	บริษัท ทีบีไอกอสฟัลท์ จำกัด (มหาชน)
16	TOA	บริษัท ทีโอเอ เพ้นท์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
17	TPIPL	บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน)
18	UMI	บริษัท สหโมเสคอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)
19	VNG	บริษัท วนชัย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
20	WIIC	บริษัท วิค จำกัด (มหาชน)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression) ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภท อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON) โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ประเภทข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series Data) ศึกษาข้อมูลย้อนหลังเป็นรายเดือน เก็บข้อมูลเริ่มต้นตั้งแต่ เดือน มกราคม 2559 ถึงเดือนธันวาคม 2563 รวมทั้งสิ้น 60 เดือน จำนวน 20 บริษัท

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยสร้างสมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้น (Multiple Linear Regression) วิเคราะห์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square

Method) ในการประมาณผลเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวแปรต้นว่ามีผลต่อตัวแปรตามกล่าวคือ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 2 แสดงผลการประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์	ความคลาดเคลื่อน	ค่าสถิติ Z	ความน่าจะเป็น
ค่าคงที่	14.2181	259.3874	0.0548	0.9563
IHPI	-0.0228	0.4176	-0.0545	0.9565
SET	-0.0145	0.1276	-0.1134	0.9097
CMI	0.2352	1.4050	0.1674	0.8671
DIVIDEND	4.0120	0.9795	4.0961	0.0000*
CCI	0.1545	0.6545	0.2361	0.8134
R-squared	0.0139	F-statistic	3.3691	
Adjusted R-squared	0.0098	Durbin-Watson	0.0010	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบกำลังสองน้อยที่สุด ตามแบบจำลองสมการการถดถอยเชิงเส้นพหุ (Multiple Linear Regression Model) สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\text{PROPCON} = 14.2181 - 0.0228 \cdot \text{IHPI} - 0.0145 \cdot \text{SET} + 0.2352 \cdot \text{CMI} + 4.012 \cdot \text{DIVIDEND} + 0.1545 \cdot \text{CCI}$$

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบกำลังสองน้อยที่สุด พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อัตราส่วนของเงินปันผลต่อหุ้น เพียงตัวแปรเดียว โดยเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ 4 เพียงสมมติฐานเดียว ซึ่งตัวแปรอัตราส่วนของเงินปันผลต่อหุ้น ส่งผลต่อผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON) ในทิศทางเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อัตราส่วนของเงินปันผลต่อหุ้น เพียงตัวแปรเดียว โดยที่ตัวแปรอัตราส่วนของเงินปันผลต่อหุ้น ส่งผลต่อผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON) ในทิศทางเดียวกัน

โดยสามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานได้ดังตารางต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ	ผลการวิเคราะห์	ผลสรุปสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 1 ดัชนีราคาอสังหาริมทรัพย์มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON)	ทิศทางตรงกันข้าม	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 2 ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ SET มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON)	ทิศทางตรงกันข้าม	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 3 ดัชนีราคาวัสดุก่อสร้างมีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON)	ทิศทางเดียวกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 4 อัตราส่วนของเงินปันผลตอบแทนมีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON)	ทิศทางเดียวกัน*	ยอมรับสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 5 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคมีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON)	ทิศทางเดียวกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบกำลังสองน้อยที่สุด ตามแบบจำลองสมการการถดถอยเชิงเส้นพหุในการวิจัยครั้งนี้ แสดงผลการวิจัยให้เห็นถึงการยอมรับสมมติฐานที่ 4 คือ อัตราส่วนของเงินปันผลตอบแทนมีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON) โดย พงศกร ก้อนบาง (2560) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมถึงการเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลันต่อผลตอบแทนของดัชนีราคา SET100 จะส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนของดัชนีราคาอสังหาริมทรัพย์ประเภทอาคารชุด ให้มีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่เพิ่มขึ้นในช่วงแรกก่อนจะปรับลดลงมาจนเข้าสู่ดุลยภาพ และเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลันต่อผลตอบแทนของดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างจะส่งผลให้ผลตอบแทนของดัชนีราคาอสังหาริมทรัพย์ประเภทอาคารชุดมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ลดลงไปในแดนลบในช่วงแรก และปรับตัวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ก่อนที่จะกลับเข้าสู่ดุลยภาพ ถึงแม้ว่าอัตราส่วนของเงินปันผลตอบแทน เป็นเพียงตัวแปรเดียว ที่ส่งผลกระทบต่อผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON) ในทิศทางเดียวกัน Verdickt, Annaert, & Deloof (2019) ได้กล่าวถึงความสามารถในการคาดการณ์ผลตอบแทนในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง จากการปรับอัตราผลตอบแทนเงินปันผลสำหรับการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของดัชนีการเปลี่ยนแปลงของวงจรธุรกิจและการแบ่งโครงสร้าง

นิธิภูมิ เดชะศาตวัต (2560) ได้ทำการศึกษาปัจจัยเศรษฐกิจที่มีผลกับดัชนีกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง พบว่าอัตราเงินเฟ้อและดัชนีราคาวัสดุก่อสร้างมีความสัมพันธ์กันสูง และปัจจัยเศรษฐกิจที่มีผลกับดัชนีกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ได้แก่ ดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์แห่ง

ประเทศไทย และดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับดัชนีกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ส่วนอัตราเงินเฟ้อ อัตราว่างงาน อัตราแลกเปลี่ยน และดัชนีวัสดุราคาก่อสร้าง ไม่มีความสัมพันธ์กับดัชนีกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ โดยผลการทดสอบสมมติฐานที่ ไม่พบว่า ดัชนีราคาอสังหาริมทรัพย์ ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ SET ดัชนีราคาวัสดุก่อสร้าง และดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภค มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON) แต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ทางธุรกิจ

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON) ที่ได้จากงานวิจัย มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. เมื่อมีความต้องการสินทรัพย์กลุ่มอสังหาริมทรัพย์เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดการปรับตัวของราคาสูงขึ้นมากและรวดเร็ว ส่งผลให้นักลงทุนสามารถที่จะสร้างโอกาสทำกำไรในสินทรัพย์นั้นๆ ได้ในระยะสั้น ดังนั้นการใช้ข้อมูลที่มีความถี่มากขึ้น เช่น รายสัปดาห์ หรือรายวัน จะสะท้อนการเคลื่อนไหวของตัวแปรต่างๆ ได้ละเอียดกว่า และอาจจะแสดงความสัมพันธ์ได้ดียิ่งขึ้นกว่าข้อมูลรายเดือน

2. สำหรับนักลงทุนทั่วไปที่สนใจในการลงทุนในหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรม ประเภทอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON) จะสามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยไปใช้ประโยชน์ประกอบการตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยใด ๆ แบบจำลองมีความหลากหลายในการเลือกใช้เพื่ออธิบายอิทธิพลหรือความสัมพันธ์ของปัจจัยนั้น ๆ ได้เช่นกัน นอกจากการศึกษาแบบจำลองเพิ่มเติมแล้ว การตรวจสอบหาแบบจำลองที่มีความเหมาะสมที่สุด ก็จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ข้อมูลได้เช่นกัน

2. การศึกษาวิธีการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของแบบจำลอง หรือลดปัญหาเศรษฐกิจการจำแนกปัจจัย ตรวจสอบ หรือการพยากรณ์ สามารถช่วยให้แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษามีความแม่นยำยิ่งขึ้น

3. ความถี่ของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้ผลไม่ตรงตามที่ศึกษาอ้างอิงมา การทดสอบข้อมูลที่หลาย ๆ ความถี่ก็จะช่วยให้เกิดความเข้าใจได้มากขึ้นเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร ลิ้มปะสน์. (2558). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกับการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาอสังหาริมทรัพย์ของประเทศไทย**. การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ฐานข้อมูลดัชนีเศรษฐกิจการค้า. **ดัชนีและข้อมูล**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก www.price.moc.go.th/th/home (วันที่ค้นข้อมูล: 23 มีนาคม 2564).
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. **วางแผนการลงทุน**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก www.set.or.th (วันที่ค้นข้อมูล: 23 มีนาคม 2564).
- ตลาดที่อยู่อาศัย. (2559). **แนวโน้มตลาดที่อยู่อาศัยปี 2559**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก www.realist.co.th. (วันที่ค้นข้อมูล: 23 มีนาคม 2564).
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2565). **ดัชนีราคาอสังหาริมทรัพย์ประเภทห้องชุดพักอาศัย**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก www.bot.or.th (วันที่ค้นข้อมูล: 23 มีนาคม 2564).
- นิติภูมิ เดชะศาตต์. (2560). **ปัจจัยเศรษฐกิจที่มีผลต่อดัชนีกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พงศกร ก้อนบาง. (2560). **ความสัมพันธ์ของอัตราผลตอบแทนดัชนีราคาอสังหาริมทรัพย์ประเภทอาคารชุดกับอัตราผลตอบแทนดัชนีราคา SET100 และอัตราผลตอบแทนดัชนีราคากลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง**. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พรพรม ภักตร์เปี่ยม. (2554). **การจ่ายปันผล**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.panphol.com>. (วันที่ค้นข้อมูล: 23 มีนาคม 2564).
- เพชร ชุมทรัพย์. (2540). **หลักการลงทุน** (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์. (2560). **คู่มือการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภค**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.price.moc.go.th>. วันที่ค้นข้อมูล: 23 มีนาคม 2564).
- Verdict, G., Annaert, J., & Deloof, M. (2019). **Dividend growth and return predictability: A long-run re-examination of conventional wisdom**. *Journal of Empirical Finance*, 52, 112-127.

การมีปฏิสัมพันธ์กับการสร้างอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต Interaction and Identity Creation of Thai - Chinese Descent in Phuket

วันจรัตน์ เดชวิลัย¹ และ นาทกานต์ ดิลกส์²Wancharat Dechwilai¹ and Nattakan Dilts²

Received: 19 February 2023; Revised: 8 March 2023; Accepted: 18 March 2023

บทคัดย่อ

ความสัมพันธ์ของคนไทยและคนจีนในภูเก็ตมีมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 14 ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนโพ้นทะเลที่เดินทางมาจากมณฑลฝูเจี้ยน โดยเดินทางผ่านมาทางคาบสมุทรลาลูเพื่อมาทำการค้าและเป็นแรงงานในเมือง ซึ่งอิทธิพลการย้ายถิ่นฐานชาวจีนฮกเกี้ยนที่เดินทางเข้ามาล้วนแต่นำวัฒนธรรมของตนบนคาบสมุทรลาลูเข้ามาเผยแพร่ ซึ่งกระบวนการทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นได้สร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนเมืองภูเก็ตให้มีความแตกต่างจากชาวพื้นเมืองเดิม

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีปฏิสัมพันธ์กับการสร้างอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต อันส่งผลต่อการสร้างและการดำรงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนในเมืองภูเก็ตสรุปได้ว่า ปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมมีลักษณะที่เสริมสร้างซึ่งกันและกัน ได้แก่ การการปรับตัว (adaptation) การยืมวัฒนธรรม (Cultural borrowing) การผสมกลมกลืนชาติพันธุ์ (Culture assimilation) และการบูรณาการทางวัฒนธรรม (Culture Integration) จนกลายเป็นอัตลักษณ์ที่แสดงออกด้วยการนิยามตัวตน “บาบ๋า” หรือ “คนไทยเชื้อสายจีนภูเก็ต” สะท้อนตัวตนผ่านภาษา ประเพณี พิธีกรรม ซึ่งการดำรงอยู่อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ได้ยึดโยงความสัมพันธ์ผ่านความรู้ ความคิด ความเชื่อทางวัฒนธรรม และกระบวนการกลุ่ม อันเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่หล่อหลอมคนไทยเชื้อสายจีนในเมืองภูเก็ตให้มามีสำนึกชาติพันธุ์อย่างมั่นคง

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ ปฏิสัมพันธ์ คนไทยเชื้อสายจีน

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนานาชาติศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

E-mail: wancharat.d@phuket.psu.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรนานาชาติศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

E-mail: nattakan.c@phuket.psu.ac.th

Abstract

Thai-Chinese relations in Phuket date back to the 14th century, with the vast majority of overseas Chinese arriving from Fujian Province. They traveled through the Malay Peninsula to trade and work in the mines. The influence of the Hokkien Chinese immigrants who caused their own culture from the Malay Peninsula to spread. The resulting cultural process has created a unique regional identity of the Phuket city community that is different from the original source population.

This academic paper aims to study interaction and identity creation of Thai - Chinese descent in Phuket and how it affects the creation and maintenance of ethnic identity of Thai-Chinese demographic. It can be concluded that cultural interactions are of mutually reinforcing characteristics: adaptation, borrowing, assimilation, and integration, forming an expressive dualism. Defining an identity of “Baba” or “Thai - Chinese Descent in Phuket” reflects one's identity through language, traditions, rituals, in which the existence of ethnic identity is linked through knowledge, beliefs and group process This is the power relationship that has molded Thai Chinese in Phuket, thus strengthening ethnic consciousness.

Keywords: Ethnicity, Interaction, Thai - Chinese Descent

บทนำ

ชาติพันธุ์ หรือในภาษาอังกฤษใช้คำว่า (ethnicity) ภาษาไทยหมายถึง “กลุ่มที่มีพันธะเกี่ยวข้องกัน และที่แสดงเอกลักษณ์ออกมา โดยการผูกพันลักษณะการของเชื้อชาติและสัญชาติเข้าด้วยกัน ” ซึ่งแปลมาจากคำว่า “ethnos” (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน น.268) นอกจากนี้ นักสังคมวิทยา (Jonathan,2006) (อ้างอิงในนิติ ภาวครพันธุ์ 2558) ได้ให้คำนิยามว่าชาติพันธุ์ คือ “กระบวนการที่ทำให้กลุ่มชนกลุ่มนั้นมีอาณาเขตเป็นของตนเองพร้อม ๆ กับอัตลักษณ์แห่งตัวตน ซึ่งโดยปรกติจะกำหนดผ่านนัยของการมีวงศ์วานร่วมกันและการแต่งงานภายในกลุ่ม (common descent and practices of endogamy) และบ่อยครั้งจะมีระบบเศรษฐกิจหรือพื้นที่แนบชิด” ชาติพันธุ์ (ethnicity) จึงหมายถึง กลุ่มชนที่มีลักษณะทางชีวภาพที่คล้ายคลึงกัน และมีวัฒนธรรมพื้นฐานชุดเดียวกันเพื่อสร้างระเบียบแบบแผนการแสดงออกวัฒนธรรมร่วมกัน และการติดต่อสื่อสารที่สะท้อนตัวตนหรือกลุ่มพวกเดียวกัน (self-perpetuating)

การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมจำเป็นต้องเข้าใจการสื่อความหมายความเป็นชาติพันธุ์แต่ละกลุ่มสังคมซึ่งคนส่วนมากตระหนักดีว่าแต่ละกลุ่มสังคมมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรม แต่จะอธิบายได้อย่างไรว่าผู้คนเหล่านี้อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ใด และอะไรคือปัจจัยในการพิจารณาความแตกต่าง ซึ่งบาร์ธ (Fredrik Barth, 1969, น.14) (อ้างในนิติ ภาวิครพันธุ์, 2558) ได้จำแนกความแตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์พื้นฐาน (basic identity) ไว้ 2 ประเภท คือ

1. เครื่องหมายหรือสัญญาณที่เปิดเผยเห็นชัด (overt signals or signs) หมายถึงรวมถึงลักษณะที่บุคคลทั่วไปสามารถเห็นได้หรือที่บ่งบอกแสดงถึงอัตลักษณ์ของกลุ่ม ได้แก่ เครื่องแต่งกาย ภาษา รูปทรงของบ้านเรือน หรือวิถีชีวิตทั่วไป

2. คุณค่าพื้นฐาน (basic value) หมายถึง คุณธรรมจริยธรรม หรือมาตรฐานด้านคุณงามความดีและศีลธรรมที่กำหนดการประพฤติปฏิบัติของสมาชิกในกลุ่ม

แนวคิดของบาร์ธข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า การสื่อความหมายความเป็นชาติพันธุ์มีความเกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ แต่ ชาร์ล เอฟ คายส์ (Charles F. Keyes 1979, น.1) (อ้างในนิติ ภาวิครพันธุ์, 2558) ได้เสนอแนวคิดที่แตกต่าง กล่าวคือ อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ต่างหากที่เป็นที่มาของลักษณะทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่าง ๆ จุดกำเนิดและภูมิหลัง (origin and background) เป็นรากฐานของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ ทั้งสองอย่างเป็นการสื่อสารปฏิสัมพันธ์กันในแง่ของการแสดงออกทางวัฒนธรรม (cultural expressions) ในหลายลักษณะ ที่สามารถสื่อสารผ่านทางตำนานปรัมปรา ความเชื่อทางศาสนา พิธีกรรม ประวัติศาสตร์ชาวบ้าน (folk history) คติชาวบ้าน (folklore) และศิลปะการแสดงออกทางวัฒนธรรมเหล่านี้เป็นสัญลักษณ์ของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์และมีความหมายต่อปัจเจกชนทุกคน สร้างความสัมพันธ์ที่มีความหมายระหว่างปัจเจกชนกับกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งยังทำให้เกิดลักษณะที่ต่างกันอย่างเด่นชัดทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่าง ๆ จึงอาจกล่าวได้ว่า ชาติพันธุ์เป็นลักษณะประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน สามารถแสดงออกโดยผ่านภาษา ความเชื่อ พิธีกรรม และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีความซับซ้อนและ อาจเปลี่ยนแปลงได้ไปตามบริบทสังคม แต่ปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์แต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดคือ การแสดงออกของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์

อัตลักษณ์ หรือคำว่า Identity ตามคำแปลเดิม หมายถึง ลักษณะเฉพาะของคน แต่คำว่า Identification หมายถึง การกำหนดเอกลักษณ์เอกลักษณ์ของตน โดยยึดถือบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่นนอกเหนือตนเองเป็นหลัก แต่ในความหมายทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์ อัตลักษณ์ ใช้แทนคำว่าเอกลักษณ์ ในความหมาย ซึ่งหมายถึงการสร้างตัวตนที่ต้องการให้สังคมได้รับรู้ถึงความเหมือนและความแตกต่างจากผู้อื่น (ปรีชา คุวินทร์พันธุ์, 2548, น.1) ดังนั้น อัตลักษณ์จึงไม่มีลักษณะถาวรแต่มีการก่อตัวและปรับเปลี่ยนตลอดเวลาตามบริบทของเวลาสถานที่ที่บุคคลได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ซึ่ง ฮอลล์ (Hall, S., 1997) (อ้างถึงใน ฉลาดชาย รมิตานนท์, 2548, น.1) ได้กล่าวอัตลักษณ์ หรือ Identity เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรมในช่วงเวลาหนึ่งและวัฒนธรรมก็เป็นสิ่งสร้างทางสังคม (social construct) และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเป็นวงจรที่เรียกว่า “วงจรแห่งวัฒนธรรม” (circuit of culture) ที่ถูกผลิต (produced) ขึ้นจากวัฒนธรรม และถูกบริโภค (consumed) และถูกควบคุมจัดการ (regulated) อยู่ในวัฒนธรรมเหล่านั้น ซึ่งกระบวนการของวัฒนธรรมจะสร้างความหมายต่าง ๆ (creating meanings) ผ่านระบบต่างๆ ของการสร้างภาพตัวแทน (symbolic systems of representation) ที่เกี่ยวกับตำแหน่งแห่งที่ต่างๆ และอัตลักษณ์ที่หลากหลายที่เราเลือกใช้ จึงกลายเป็นส่วนหนึ่งที่เรานำมาสร้างเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง

อัตลักษณ์จึงเป็นการนิยามตัวตนที่มีเจตจำนงให้สังคมได้รับรู้ถึงความเหมือนและความแตกต่างจากผู้อื่น ซึ่งกระบวนการสร้างตัวตนจึงเกิดจากการผสมผสานองค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่ซับซ้อน และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ความเป็นตัวตนจึงต้องผ่านการรองรับทางสังคมจากผู้อื่น ซึ่งส่งผลต่อการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม การศึกษาอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งจำเป็นต้องทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ชุมชนและการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมในกลุ่มสังคมนั้น อันเป็นกระบวนการทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มสังคม ดังนั้น พัฒนาการชุมชนและการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจึงส่งผลต่อการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม (Cultural interaction) ในรูปแบบต่างๆ มีทั้งสอดคล้องและขัดแย้งทางวัฒนธรรม (Cultural Conflict) แต่ในบทความวิชาการนี้จะยกลักษณะปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม (Cultural interaction) ของคนไทยและคนจีนโพ้นทะเลในจังหวัดภูเก็ตที่มีปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบสันติวิธี คือ การยืมวัฒนธรรม (Cultural borrowing) การปรับตัว (Cultural adaptation) การผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Cultural assimilation) เป็นต้น ซึ่งการปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมดังกล่าวทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน โดยมีอำนาจแฝงมากับการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่ง แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ได้แบ่งอำนาจเป็น 3 แบบ คือ อำนาจจารีตประเพณี อำนาจผู้นำ และอำนาจแบบเหตุผล อำนาจแต่ละแบบจะมีวิธีคิดที่แตกต่างกัน กล่าวคือ อำนาจแบบจารีตประเพณีเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเรื่องของธรรมชาติ อำนาจผู้นำจะเป็นอำนาจของคนๆ เดียวที่ออกคำสั่ง ส่วนอำนาจแบบเหตุผล คืออำนาจที่มีการบริหารจัดการ แต่ละอำนาจจะขึ้นอยู่กับทรัพยากรเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งเชื่อมโยงถึงรูปแบบการจัดการทางสังคม (นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ, 2560)

บทความวิชาการนี้จึงได้นำแนวความคิดชาติพันธุ์ (ethnicity) อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ (Ethnic Identity) มาอธิบายพัฒนาการและการแพร่กระจายวัฒนธรรมของชาวจีนโพ้นทะเลที่มีการปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมกับคนในท้องถิ่นภูเก็ต อันส่งผลต่อการยอมรับความหลากหลายและ

การสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต จนอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ดังกล่าวมีความโดดเด่นสร้างคุณค่าให้แก่สังคมท้องถิ่นอย่างน่าสนใจ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการมีปฏิสัมพันธ์กับการสร้างอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต

ความสัมพันธ์คนไทยและคนจีนโพ้นทะเลในภูเก็ต

ความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยและคนจีนในประเทศไทยมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาและพัฒนาขึ้นมาตามลำดับ โดยการอพยพย้ายถิ่นของชาวจีนโพ้นทะเลนั้น ในระยะแรกชาวจีนโพ้นทะเลส่วนใหญ่เข้ามาเพื่อทำการค้าแต่ต่อมาการอพยพมาจากการหนีภัยธรรมชาติและการเมืองการปกครอง ส่งผลให้ชาวจีนโพ้นทะเลได้อพยพเข้ามาทางภาคใต้ของประเทศไทยเป็นอันมาก โดยเฉพาะกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยน ซึ่งการอพยพเข้ามาของชาวจีนฮกเกี้ยนในประเทศไทยนั้น มีการอพยพเข้ามาสองช่วงเวลา ช่วงแรกอพยพเข้ามาประมาณคริสต์วรรษที่ 19 เป็นกลุ่มที่เดินทางเข้ามาโดยเรือสำเภาจากท่าเรือเอเหมิง (Amoy หรือ Xiamen) ประเทศจีนมาทางประเทศเวียดนามและเข้าสู่ประเทศไทยทางอ่าวไทย ส่วนช่วงที่สองตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 ได้อพยพเข้ามาโดยมาจากประเทศที่สองก่อนเข้าสู่ประเทศไทย เช่น จากสิงคโปร์ และเกาะปีนังของประเทศมาเลเซียมายังเกาะภูเก็ตของประเทศไทย โดยเรือยนต์ (มาตั้ง) และกระจายไปยังจังหวัดต่าง ๆ ทางแถบทะเลฝั่งตะวันตก ได้แก่ ตรัง พังงา ระนอง ภูเก็ต เป็นต้น (ขวัญจิต ศศิวงศาโรจน์, 2542, หน้า 5-6)

การอพยพของชาวจีนฮกเกี้ยนในภูเก็ตมีมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ประมาณ ค.ศ.1855 (พ.ศ. 2398) ที่เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวเป็นอันมาก และมีการจัดทุนอุดหนุนให้กับชาวจีนเข้าไปทำเหมืองแร่ดีบุกที่เมืองภูเก็ต และทุก ๆ เดือนจะมีการนำผู้อพยพชาวจีนเข้ามาใหม่อยู่เสมอ จนทำให้ใน ค.ศ.1870 (พ.ศ.2413) ประชากรจีนเพิ่มขึ้นถึง 28,000 คน และในปี ค.ศ. 1884 (พ.ศ. 2427) มีมากกว่า 40,000 คน จึงทำให้การทำเหมืองดีบุกในสยามทางภาคใต้ส่วนใหญ่อยู่ในความดูแลของชาวจีน โดยเฉพาะชาวจีนฮกเกี้ยน (สกินเนอร์, จี, วิลเลียม, 2548, หน้า 110-111) ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารเมืองภูเก็ต (2533) ที่กล่าวไว้ว่า “คนจีนที่อพยพเข้ามาส่วนใหญ่เป็นชาวจีนฮกเกี้ยน ซึ่งอพยพมาจากจีนตอนใต้ คือ มณฑลฝูเจี้ยน และเป็นพวกแรกที่อพยพเข้ามาทำเหมืองแร่ดีบุก” ซึ่ง อิทธิพลการอพยพย้ายถิ่นดังกล่าว ทำให้มีการบูรณาการทางวัฒนธรรม (Cultural integration) ของสองกลุ่มชาติพันธุ์ โดยกลุ่มชาติพันธุ์สองกลุ่มมีการรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ดังที่ ขวัญจิต ศศิวงศาโรจน์ (2542, น.5) ได้กล่าวถึงการเรียกชื่อกลุ่มคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในประเทศไทย 2 ชื่อ คือ “ฮกเกี้ยนหลัง” (คนฮกเกี้ยน) ซึ่งหมายถึง กลุ่มชาวจีนที่ดำรงความเป็นชาติพันธุ์จีนแท้ และ

บาบ๋า หรือ ฮกเกี้ยนบาบ๋า (Hokkien Baba) หมายถึง ลูกชาวจีนฮกเกี้ยนที่เกิดในประเทศไทยหรือต่างแดนที่ไม่ใช่จีนแผ่นดินใหญ่” ซึ่งปัจจุบันคำว่า บาบ๋า หรือ ฮกเกี้ยนบาบ๋า (Hokkien Baba) กลายเป็นชื่อที่ปรากฏในพื้นที่เมืองภูเก็ตเป็นส่วนใหญ่ โดยนิยมใช้เรียกกลุ่มคนที่เกิดจากชาวจีนโพ้นทะเลที่มาแต่งงานกับคนพื้นถิ่น ซึ่งคำว่า “บาบ๋า” ปรากฏเด่นชัดในการใช้ตั้งชื่อประเพณีการแต่งงานของชาวภูเก็ตเรียกว่า “ประเพณีการแต่งงานของบาบ๋า” หรือ “วิวาห์บาบ๋าภูเก็ต” ที่ชาวไทยเชื้อสายจีนภูเก็ตยังคงร่วมอนุรักษ์และสืบทอดกันต่อมา

การอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวจีนฮกเกี้ยนที่เข้ามาเมืองภูเก็ต นอกจากนิยามตัวตนผ่านพื้นที่ด้วยการใช้คำเรียกที่แตกต่างกันแล้ว อิทธิพลนโยบายในกลืนกลาย (Assimilation) ของรัฐที่ต้องการเปลี่ยนจากชนกลุ่มน้อยมาเป็นชนกลุ่มใหญ่ หรือความต้องการให้ “คนไทย” และ “คนอื่น” มาเป็นกลุ่มเดียวกันนั้น ก็เป็นปัจจัยต่อการขยายพื้นที่ความเป็นจีนในภูเก็ตมีมากขึ้น ดังที่ปรากฏในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ตลอดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง (พ.ศ.2481-2487) ได้มีการประกาศใช้ระเบียบกฎหมายเพื่อการฟื้นฟูวัฒนธรรมอย่างเต็มที่ โดยประกาศใช้รฐนิยมต่าง ๆ เช่น กำหนดให้ทุกคนใช้ภาษาไทยโดยศึกษาให้ได้อย่างน้อยอ่านออกเขียนได้ และให้ถือว่าก่อนมาเป็นชนชาติไทยก็มีเลือดไทยและพูดภาษาไทยอย่างเดียวกันได้ ไม่แตกต่าง หรือการเปลี่ยนให้มาใช้เป็นนามสกุลอย่างคนไทย โดยมองว่าชื่อและนามสกุลเป็นสัญลักษณ์แทนตัวตนในความเป็นคนไทย ซึ่งสิ่งเหล่านี้รัฐบาลต้องการสร้างสำนึกในความเป็นไทยให้แก่คนไทยและชนชาติจีนที่มองเป็นคนอื่นให้เป็นกลุ่มเดียวกันนั้น ดังนั้นสิ่งเหล่านี้จึงมีผลให้ชนชาวจีนได้สมรสกับหญิงพื้นเมืองในท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อจะได้ปรับตัวเองให้เป็นกลุ่มเดียวกับคนไทยและนิยามตัวตนเพื่อบอกว่าเป็นคนไทยด้วยการเปลี่ยนจากการใช้แซ่มาเป็นนามสกุลไทย แต่ถึงแม้รัฐบาลจะลดทอนความเป็นจีนลงบ้างแต่ชนชาติจีนก็ยังคงดำรงรักษาวัฒนธรรมในความเป็นจีนไว้อย่างมั่นคงและอย่างต่อเนื่อง เมื่อกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนมีโอกาสสร้างครอบครัวที่เมืองภูเก็ต ความคิด ค่านิยมและวิถีชีวิตก็ยังคงดำรงอยู่ตลอดชีวิต ดังที่ ไชยยุทธ ปันประดับ (2545) ได้กล่าวว่า “จำนวนชาวจีนฮกเกี้ยนมีจำนวนมากเหมือนเกิดมณฑลฮกเกี้ยนซ้อนขึ้นในเมืองภูเก็ต ลักษณะครอบครัวชาวจีนฮกเกี้ยนในเมืองภูเก็ตก็เหมือนลักษณะครอบครัวจีนฮกเกี้ยนยังคงดำรงวัฒนธรรมวิถีชีวิตเหมือนอยู่ในมณฑลฮกเกี้ยนในประเทศจีน” คำว่า “คนไทยเชื้อสายจีน” และ “ชาวจีนบาบ๋า” เป็นชื่อที่ถูกนิยามผ่านพื้นที่ด้วยกระบวนการสร้างตัวตนจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอันเกี่ยวข้องกับนโยบายการกลืนกลาย (Assimilation) และค่านิยมของผู้อพยพย้ายถิ่น เมื่อวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาอาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน จึงมีการผสมผสานกันทางวัฒนธรรม (Cultural Integration) อาจแยกกันไม่ออก การเรียกตนเองว่า “คนไทยเชื้อสายจีน” เป็นการนำเสนอตัวตนในสัญชาติไทยที่มีสถานภาพเป็นคนไทย แต่ในขณะเดียวกันยังต้องการแสดงออกถึงความมีสำนึกทางชาติพันธุ์ของชนชาติจีน อย่างลักษณะของครอบครัวชาวจีนฮกเกี้ยนที่อาศัยอยู่ใน

ภูเก็ต เป็นต้น ซึ่งยังคงดำรงชีวิตความเป็นอยู่เหมือนในประเทศจีน แต่อย่างไรก็ตามต้องมีการรับวัฒนธรรมใหม่ (Acculturation) โดยการเปลี่ยนนามสกุลอย่างคนไทย และการสมรสกับหญิงพื้นเมืองในภูเก็ต เป็นการรับวัฒนธรรมจากสังคมดั้งเดิมมาปฏิบัติ เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไปตามกาลเวลา จึงเป็นการปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกันในสังคม การสร้างคำศัพท์เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ในการอ้างอิงถึงความเป็นมาและให้สังคมรับรู้ในความเหมือน (Similarity) และความแตกต่าง (difference) ของคำว่า “คนไทยเชื้อสายจีน” และ คนฮกเกี้ยน กับชาวจีนบาบ๋า ที่แสดงถึงความเป็นคนไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต ที่สะท้อนอัตลักษณ์เมืองภูเก็ต ที่โดดเด่นในแถบชายฝั่งทะเลตะวันตก

การใช้ภาษาของชาวไทยเชื้อสายจีนภูเก็ต

ภาษาเป็นปัจจัยการแสดงตัวตนและสร้างความแตกต่างจากผู้อื่น ภาษาของคนไทยเชื้อสายจีนในเมืองภูเก็ตที่ใช้สื่อสารกันมีหลายภาษา ได้แก่ ภาษาไทยกลาง ภาษาถิ่น ภาษามลายู ภาษาจีนฮกเกี้ยน ภาษาอังกฤษ เป็นต้น แต่การยืมคำของชาวจีนฮกเกี้ยนเป็นภาษาที่ท้องถิ่นนิยมใช้มากที่สุด ซึ่ง ขวัญจิต ศศิวงศาโรจน์ (2548, น.13) ได้อธิบายว่า “ฮกเกี้ยนเป็นภาษาท้องถิ่น (dialect) เป็นตระกูลภาษาจีน (Sintic languages) ซึ่งนักภาษาศาสตร์ได้จัดตระกูลภาษาจีนอยู่ในกลุ่มตระกูลภาษาใหญ่ จีน-ทิเบต (Sino-Tibetan languages) ตระกูลภาษาจีนแบ่งตามวิธีของเซอเรน เอเกอร์ออคออกเป็นภาษาท้องถิ่นใหญ่ ๆ 7 ภาษา แต่ภาษาถิ่นฮกเกี้ยนที่ใช้พูดในประเทศไทยมี 2 กลุ่ม คือ ภาษาหมิ่น (Min) ที่เป็นถิ่นมาของภาษาหมิ่นใต้ (Min Nan) ซึ่งเป็นภาษาพูดของฮกเกี้ยนที่อยู่ตอนใต้ของมณฑลฮกเกี้ยน และภาษาฮักกะ (Hakka) เป็นภาษาจีนที่พูดกันมากในมาเลเซียและสิงคโปร์ ฮกเกี้ยนเรียกคนฮกเกี้ยนที่พูดภาษาฮักกะว่า “ฮกเกี้ยนแคะ” ”

ไวยากรณ์ ภาษาฮกเกี้ยนและภาษาไทยมีความ คล้ายคลึงกันมาก ซึ่งการสร้างประโยคประกอบด้วย ประธาน กริยา กรรม มีการเรียงลำดับคำโดยมี การเปลี่ยนรูปของกริยาตามกาลเวลา เช่น

หว่า (ฉัน) + เจียะ + (กิน) + อ่องหลาย (สับปะรด)

ฉันกินสับปะรด

อาม่า (ยาย) + ซื่อ (ไป) + โกปี้เตี้ยม (ร้านกาแฟ) + เหลียว (แล้ว)

ยายไปร้านกาแฟแล้ว

ภาษาจีนฮกเกี้ยนของคนไทยเชื้อสายจีนที่ใช้สื่อสารในภูเก็ตมีลักษณะการใช้ภาษาจีนปนกับภาษาถิ่นเรียกว่า การปนภาษา ซึ่ง อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธ์ (2548, น.94) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การใช้ภาษาหนึ่งในทุกระดับหรือทุกรูปแบบปนกับอีกภาษาหนึ่งของผู้พูด เช่น ใช้คำ วลี ลักษณะทาง

เสียง หรือข้อความต่อเนื่องยาว ๆ ในภาษาอังกฤษปนเข้าไปในการพูดภาษาไทย” ซึ่งการใช้ภาษาในการสื่อสารในลักษณะภาษาจีนปนภาษาถิ่นดังกล่าวได้รับอิทธิพลมาจากภาษาจีนฮกเกี้ยน ซึ่งเป็นการยืมคำทับศัพท์แต่สำเนียงชาวจีนฮกเกี้ยนมีอิทธิพลต่อภาษาถิ่นภูเก็ตเป็นอย่างมาก นอกจากนี้คำยืมของชาวจีนฮกเกี้ยนที่ปรากฏยังมีการนำภาษาอื่นมาพูดปะปนกับภาษาดั้งเดิม เช่น ภาษามลายู ภาษาอังกฤษ เป็นต้น ทั้งนี้การอพยพเข้ามาในจังหวัดภูเก็ตของชาวจีนฮกเกี้ยนในช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ส่วนใหญ่ไม่ได้มาจากประเทศจีนแผ่นดินใหญ่โดยตรง ส่วนมากมาจากประเทศที่สองได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ปีนัง สิงคโปร์มาก่อน ดังนั้นกลุ่มนี้จึงได้นำเอาวัฒนธรรมทางภาษาของชนชาติอื่นเข้ามาผสมผสานกับภาษาท้องถิ่นด้วยเช่นกัน ซึ่ง อนันต์ อารีย์พงศ์ (2551) อธิบายลักษณะการใช้ภาษาของคนไทยเชื้อสายจีนสรุปได้ ดังนี้

คำภาษาถิ่นภูเก็ตที่แทรกด้วยคำจีนฮกเกี้ยน

คำจีนฮกเกี้ยน	ภาษาจีนกลาง	คำถิ่นภูเก็ต	ความหมาย
โต๊ะป่อ	抹布 (mǎbù)	ผ้าโต๊ะป่อ, ผ้าร้าย	ผ้าเช็ดโต๊ะ, ผ้าขี้ริ้ว
ล้อหลี่	卡车 (kǎchē)	ล้อหลี่, รถล้อหลี่	รถบรรทุก
โฮยฉิด	火柴 (huǒchái)	โฮยฉิด, เหล็กไฟ	ไม้ขีดไฟ
ทิเต็ง	钢铁 (gāngtiě)	ทิเต็ง	เหล็ก

คำยืมภาษาอังกฤษสำเนียงจีนฮกเกี้ยน

คำอังกฤษ	ภาษาจีนกลาง	คำถิ่นภูเก็ต	ความหมาย
Commission	佣金 (yòngjīn)	กำเชียน	ค่านายหน้า
Taxi	的士 (díshì)	เต็กซี่	รถสามล้อรับจ้าง
Opium	鸦片 (yāpiàn)	อาเฟี้ยน	ฝิ่น
Try	尝试 (chángshì)	ตาหล้าย	ทดลองดู ทดสอบดู

คำยืมภาษามลายูสำเนียงจีนฮกเกี้ยน

คำมลายู	ภาษาจีนกลาง	คำถิ่นภูเก็ต	ความหมาย
Tulong	帮助 (bāngzhù)	โต้หลง	สงเคราะห์, ช่วย
Sabun	香皂 (xiāngzào)	ซาบูน	สบู่
Pasar	市场 (shìchǎng)	บ้านซ่าน	ตลาดสด
Bintang	硬币 (yìngbì)	ปินตัง	ดาว, เหรียญตรา

การใช้ภาษาของคนไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ตจึงมีลักษณะของการยืมคำภาษาจีนฮกเกี้ยน ภาษามลายู ภาษาอังกฤษ และภาษาอื่น ๆ มาปนกับภาษาถิ่นไทย โดยมีสำเนียงในการสื่อสารเป็นแบบจีนฮกเกี้ยน จึงทำให้ กลายเป็นอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในภูเก็ต

ทุกกลุ่มชนมีการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตนในแต่ละกลุ่ม สามารถเห็นถึงความเหมือนและความแตกต่าง สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความสมัครใจของกลุ่มตน การใช้ภาษาในการสื่อสารก็เช่นเดียวกัน การสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์เกี่ยวกับภาษาในการสื่อสารของชาวไทยเชื้อสายจีนในเมืองภูเก็ต มีลักษณะที่สังเกตเห็นได้ชัดคือ การหิบบิยิมทางวัฒนธรรม (Cultural Interchange) และผสมผสาน (Acculturation) ในเรื่องของภาษาตามบริบทของความเป็นพหุวัฒนธรรมของพื้นที่เมืองภูเก็ต เมื่อบุคคลต่างวัฒนธรรมใช้ชีวิตร่วมกันมาเป็นเวลานานทำให้วัฒนธรรมทางภาษามานพวงเข้าด้วยกัน เพราะกลุ่มของแต่ละชนชาติเข้ามาปฏิสัมพันธ์กันนั้น ต้องมีภาษาใช้เพื่อเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร จึงย่อมจะยุติการหิบบิยิมวัฒนธรรมและการผสมผสานวัฒนธรรมของกันและกันไม่ได้ ภาษาของชาวไทยเชื้อสายจีนจึงเป็นการสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ขึ้นมา แล้วสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น อาจเป็นการเลือกเปิดรับอัตลักษณ์ภาษาของคนต่างกลุ่ม หรือปรับเปลี่ยนเพื่อปรับใช้ในกลุ่มของตน การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจึงมีมากกว่า 1 ภาษา อิทธิพลจากการใช้คำยืมภาษาจีนฮกเกี้ยน การรักษาสำเนียงจีนฮกเกี้ยน เป็นปัจจัยสำคัญต่อการนิยามความหมายความเป็นอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในเมืองภูเก็ตที่แสดงออกผ่านการสื่อสาร

การธำรงสำนึกความเป็นจีนผ่านชมรม สมาคม

ชาวไทยเชื้อสายจีนในเมืองภูเก็ตรับรู้ถึงความแตกต่างทางชาติพันธุ์ของตนเองจากการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม อันส่งผลให้บุคคลเกิดการเรียนรู้และเลือกนิยามตนเองให้เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของกลุ่มสังคม นอกจากนี้กลุ่มทางสังคมที่มีการรวมกลุ่มยังปลูกฝังบรรทัดฐานค่านิยมของกลุ่มให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลอันส่งผลให้เกิดความรักความสามัคคีและช่วยให้มีการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ด้วยดี ดังที่ อมรา พงศาพิชญ์ (2547, น.152) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรวมกลุ่มของชาวจีนที่สะท้อนให้เห็นความสามัคคีและการธำรงรักษาชาติพันธุ์ ไว้ว่า

ในระยะหนึ่งคนจีนที่อพยพมาจากประเทศจีนเพื่อมาหางานทำไม่ว่าจะในลักษณะชั่วคราว (Sojourner) หรือถาวร (Settler) ต้องการที่พึ่งและได้รับความช่วยเหลือจากผู้ที่อยู่เดิมเป็นอย่างดี แม้กลุ่มอั้งยี้จะถูกมองจากรัฐว่าเป็นกลุ่มไม่พึงประสงค์ แต่ในทัศนะผู้มาใหม่ที่ต้องการที่พึ่งพิงและพักพิงกลุ่มอั้งยี้ หรือสมาคมแซ่ สมาคมตระกูล สามารถทำหน้าที่นี้ได้เป็นอย่างดี กลุ่มทางสังคมที่คนจีน

จัดตั้งขึ้นทำหน้าที่แทนรัฐในการตอบสนอง ความต้องการของผู้นำมาใหม่และเป็นรูปแบบขององค์กร
ประชาสังคมรูปแบบหนึ่งการช่วยเหลือกันในลักษณะนี้มีส่วนอ้างสำนึกความเป็นจีนไว้ด้วย

การเข้ากลุ่มทางสังคมจึงเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ซึ่งเป็น
สัญลักษณ์ร่วมอย่างหนึ่งของคนจีนในสังคมไทยอันรวมถึงกลุ่มชาวจีนในภูเก็ตที่มีการแสดงออกถึง
ความสามัคคี โดยใช้ภาษาเป็นตัวแทน (representation) ในการรวมตัวกันเพื่อแสดงความเป็น
ปึกแผ่นของชาติพันธุ์ตน ดังที่ สดใส ตันติกลยาภรณ์ (2552) ได้กล่าวถึงการเข้ากลุ่มทางสังคมชาวจีน
ในภูเก็ตไว้ในบทความ “รากลึกฮกเกี้ยนภูเก็ต” ไว้สรุปได้ดังนี้ การเดินทางมาของจีนฮกเกี้ยนหรือ
“ซู้ดล่ำเอี้ยว” จะเดินทางมาเป็นกลุ่มเครือญาติ (ซินหลาง) คนในหมู่บ้านอำเภอเดียวกัน (ฮิวซิว) ซัก
นำมาเข้ามาเมื่อมาถึงเมืองภูเก็ตต้องมีพิธีตรวจคนเข้าเมืองโดยต้องมีคนรับรองด้านที่พักอาศัยและ
ได้รับการต้อนรับจากคนพวกเดียวกัน (กงสี หรือ กงส้อ) กลุ่มแซ่เดียวกัน หรืออาจเป็นคนชักนำมา
จึงทำให้กลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนเหล่านี้ผูกพันนับกันเป็นญาติและทุกวันหยุดจีนเหมื่องเหล่านี้จะลงมาจาก
เหมื่องเพื่อพบปะสมาคมญาติมิตร และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่บ้านกงสี รวมตัวไหว้เจ้าในวันสำคัญ
ต่าง ๆ ทางประเพณีและศาสนาและจะลงขันกันสำหรับค่าใช้จ่ายประกอบกิจกรรมที่สื่อแสดงความเป็น
กลุ่มตนและสำหรับคนมาใหม่ก็จะมีกลุ่มคนจีนเก่าดูแลและเมื่อมีชีวิตดีขึ้นก็จะให้ลูกเมียหรือพ่อ
แม่ตามมา ต่อมาบ้านกงสีเหล่านี้จะมีคนมากขึ้นเรื่อย ๆ ยิ่งในวันสำคัญที่มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย
เหตุนี้ส่งผลให้พัฒนามาเป็นสมาคม ศาลเจ้าของตระกูล แซ่ต่าง ๆ หรือสมาคมในท้องถิ่นและใช้สอน
ภาษาจีนในเวลาต่อมา

การอ้างสำนึกความเป็นจีนผ่านชมรม สมาคม

ชาวไทยเชื้อสายจีนในเมืองภูเก็ตรับรู้ถึงความแตกต่างทางชาติพันธุ์ของตนเองจากการมี
ปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม อันส่งผลให้บุคคลเกิดการเรียนรู้และเลือกนิยามตนเองให้เหมาะสมกับอัต
ลักษณ์ของกลุ่มสังคม นอกจากนี้กลุ่มทางสังคมที่มีการรวมกลุ่มยังปลูกฝังบรรทัดฐานค่านิยมของกลุ่ม
ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลอันส่งผลให้เกิดความรักความสามัคคีและช่วยให้มีการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น
ในสังคมได้ด้วยดี ดังที่ อมรา พงศาพิชญ์ (2547, น.152) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรวมกลุ่มของ
ชาวจีนที่สะท้อนให้เห็นความสามัคคีและการอ้างรักษาชาติพันธุ์ ไว้ว่า

ในระยะหนึ่งคนจีนที่อพยพมาจากประเทศจีนเพื่อมาหางานทำไม่ว่าจะในลักษณะชั่วคราว
(Sojourner) หรือถาวร (Settler) ต้องการที่พึ่งและได้รับความช่วยเหลือจากผู้ที่อยู่เดิมเป็นอย่างดี แม้
กลุ่มอ้อยยี่จะถูกมองจากรัฐว่าเป็นกลุ่มไม่พึงประสงค์ แต่ในทัศนะผู้มาใหม่ที่ต้องการที่พึ่งพิงและพักพิง
กลุ่มอ้อยยี่ หรือสมาคมแซ่ สมาคมตระกูล สามารถทำหน้าที่นี้ได้เป็นอย่างดี กลุ่มทางสังคมที่คนจีน

จัดตั้งขึ้นทำหน้าที่แทนรัฐในการตอบสนอง ความต้องการของผู้นำมาใหม่และเป็นรูปแบบขององค์กร
ประชาสังคมรูปแบบหนึ่งการช่วยเหลือกันในลักษณะนี้มีส่วนดำรงสำนึกความเป็นจีนไว้ด้วย

การเข้ากลุ่มทางสังคมจึงเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ซึ่งเป็น
สัญลักษณ์ร่วมอย่างหนึ่งของคนจีนในสังคมไทยอันรวมถึงกลุ่มชาวจีนในภูเก็ตที่มีการแสดงออกถึง
ความสามัคคี โดยใช้ภาษาเป็นตัวแทน (representation) ในการรวมตัวกันเพื่อแสดงความเป็น
ปึกแผ่นของชาติพันธุ์ตน ดังที่ สดใส ตันติกลยาภรณ์ (2552) ได้กล่าวถึงการเข้ากลุ่มทางสังคมชาวจีน
ในภูเก็ตไว้ในบทความ “รากลึกฮกเกี้ยนภูเก็ต” ไว้สรุปได้ดังนี้ การเดินทางมาของจีนฮกเกี้ยนหรือ
“ซู้ดล่ำเอี้ยว” จะเดินทางมาเป็นกลุ่มเครือญาติ (ซินหลาง) คนในหมู่บ้านอำเภอเดียวกัน (ฮิวซิว)
ชักนำมาเข้ามาเมื่อมาถึงเมืองภูเก็ตต้องมีพิธีตรวจคนเข้าเมืองโดยต้องมีคนรับรองด้านที่พักอาศัยและ
ได้รับการต้อนรับจากคนพวกเดียวกัน (กงสี หรือ กงล้อ) กลุ่มแซ่เดียวกัน หรืออาจเป็นคนชักนำมา
จึงทำให้กลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนเหล่านี้ผูกพันนับกันเป็นญาติและทุกวันหยุดจีนเหมื่องเหล่านี้จะลงมาจาก
เหมื่องเพื่อพบปะสมาคมญาติมิตร และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่บ้านกงสี รวมตัวไหว้เจ้าในวันสำคัญ
ต่าง ๆ ทางประเพณีและศาสนาและจะลงขันกันสำหรับค่าใช้จ่ายประกอบกิจกรรมที่สื่อแสดงความเป็น
กลุ่มตนและสำหรับคนมาใหม่ก็จะมีกลุ่มคนจีนเก่าดูแลและเมื่อมีชีวิตดีขึ้นก็จะให้ลูกเมียหรือพ่อ
แม่ตามมา ต่อมาบ้านกงสีเหล่านี้จะมีคนมากขึ้นเรื่อย ๆ ยิ่งในวันสำคัญที่มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย
เหตุนี้ส่งผลให้พัฒนามาเป็นสมาคม ศาลเจ้าของตระกูล แซ่ต่าง ๆ หรือสมาคมในท้องถิ่นและใช้สอน
ภาษาจีนในเวลาต่อมา

“การจัดตั้งสมาคมมีมาตั้งแต่ 2525 โดยกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนรุ่นอาวุโสในภูเก็ต ในอดีตใช้ศาล
เจ้าเป็นที่พบปะพูดคุยต่อมาทุกคนเห็นว่าน่าจะมีสถานที่ที่ถาวรทั้งนี้เพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กร
สมาคมเชื้อสายจีนต่าง ๆ ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด ดังนั้นจึงมีการดำเนินการเป็นสมาคมได้รับ
อนุญาตเป็นสมาคมเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2530 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ มุ่งส่งเสริมช่วยเหลือ
สวัสดิการแก่สมาชิก ทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์ มีการสร้างความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรกับหน่วยงาน
สมาคม และมูลนิธิต่างๆ จากภายนอกที่หลากหลาย และส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมจีน”

การเข้าร่วมกลุ่มทางสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเป็นกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของ
ชาวจีนในภูเก็ต เนื่องจากเมื่อกลุ่มชาติพันธุ์เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยการย้ายกลุ่มของตนเข้า
ไปอยู่ในสภาพสังคมใหม่ ปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ทำให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางอัตลักษณ์ของกลุ่ม
ชาติพันธุ์อย่างเห็นได้ชัด การเข้ากลุ่มทางสังคมชาวฮกเกี้ยนมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมและมี

การจัดตั้งสมาคม ชุมชนต่าง ๆ ขึ้นมาเป็นของตนเอง โดยแสดงถึงการบูรณาการวัฒนธรรม (Cultural Integration) ถือเป็นอัตลักษณ์ชาติพันธุ์เฉพาะกลุ่มของคนไทยเชื้อสายจีน ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวชาวฮกเกี้ยนที่อพยพมาอยู่เมืองภูเก็ตในรูปแบบของการสื่อสารเครือข่ายในกลุ่มของตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์และเป็นกลุ่มสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ความสัมพันธ์ในสังคมทำให้เกิดอำนาจในการกำหนดตำแหน่งของความสัมพันธ์ในสังคม อาทิ ผู้นำกับผู้ตาม และความหมายต่าง ๆ ในสังคม อัตลักษณ์ทางสังคมจึงมีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลให้มีความเหมือนและความแตกต่างจากผู้อื่น สิ่งเหล่านี้จึงเป็นการแสดงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในเมืองภูเก็ต

ประเพณี พิธีกรรม สื่อความหมายและสะท้อนตัวตน

ประเพณีและพิธีกรรม ที่เกี่ยวเนื่องกับการนับถือเทพเจ้าและการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ เป็นการนำเสนอถึงอัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ตที่มีความเกี่ยวข้องกับค่านิยมทางวัฒนธรรม ที่ถูกสร้างขึ้นจากคำสอน ความเชื่อ ความคาดหวังและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ดังที่ปริชา คุวินพันธุ์ (2548) ได้กล่าวว่า อัตลักษณ์เป็นเรื่องสังคมไม่ใช่เป็นเรื่องของการกำหนดตนเองเฉพาะในแง่มุมมองทางจิตวิทยา การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมทำให้เห็นความเป็นอัตลักษณ์ที่เป็นปัจเจก(Individual Identity) และอัตลักษณ์ร่วม (Collective) ปัจจัยภายนอกจึงมีอิทธิพลต่อการกำหนดอัตลักษณ์บุคคล อัตลักษณ์จึงเป็นผลของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ก่อให้เกิดความหมาย (Meaning) ที่เข้าใจร่วมกัน ซึ่งการรวมกลุ่มระหว่างคนที่มีความเชื่อค่านิยมเดียวกันทำให้การแข่งขันแย่งชิงพื้นที่ เพื่อให้เกิดการยอมรับในความเป็นตัวตนและอัตลักษณ์ของกลุ่ม

ดังนั้น อัตลักษณ์คนไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ตจึงแสดงตัวตนผ่านประเพณี พิธีกรรม ที่มาจากความความคิด ความเชื่อและค่านิยมเดียวกันของกลุ่ม ซึ่งลักษณะความเชื่อที่ปรากฏในหมู่ชาวจีนดังกล่าว นั้น ไชยยุทธ ปิ่นประดับ (2545) ได้อธิบายไว้ว่า ชาวจีนส่วนใหญ่รับเอาศาสนาพุทธลัทธิมหายานเป็นศาสนาประจำชาติ มีการเคารพนับถือหลักปรัชญาของลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื้อ และการนับถือเทพเจ้า และถ้าหากแยกคำสอนของท่านขงจื้อ และปรัชญาของลัทธิเต๋าทิ้งแล้วจะเห็นได้ชัดว่าความเชื่อทางศาสนาของคนจีน คือ

- 1 เกี่ยวข้องกับความมานะพยายามที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต
- 2 แสดงความเคารพนับถือต่อผู้ที่ยาวชนม์หรือดวงวิญญาณที่เกี่ยวข้องกับตน
- 3 พยายามที่จะแสวงหาความรู้ที่เร้นลับเกี่ยวกับอนาคตตน

ดังนั้น ชีวิตจะประสบความสำเร็จได้ต้องแสดงความเคารพนับถือคนตาย เพื่อให้ดวงวิญญาณเกิดความพอใจ การเซ่นไหว้บรรพบุรุษจึงเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงว่าชาวจีนเป็นผู้ยึดถือในขนบประเพณีการสืบทอดประเพณีและพิธีกรรมจึงมีการปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง ซึ่งประเพณีพิธีกรรม

ของชาวไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ตที่ปรากฏ มี 2 ประเภทใหญ่ คือ ประเภทแรก คือ ประเพณีที่ปฏิบัติประจำตลอดทั้งปี ได้แก่ เจียโจ้ยซินเจีย (วันตรุษจีน) ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 1 ตามปฏิทินจีนเป็นวันขึ้นปีใหม่ ประมาณเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ เซงเป้ง (เดือน 3 ของจีน ประมาณเมษายน) ซิดง้อยปั่ว หรือ ซิดง้อยพ้อตอ (วันสารทจีน) เดือน 7 ขึ้น 15 ค่ำ เก้าโจ้ยแฉ้อดหรือเจียะฉ่าย (เทศกาลกินผัก) ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 9 และก่ายหนี่ง้อย (วันครบปี) เดือน 12 เช่น ไหว้เจ้าที่ บรรพบุรุษ และผีไม่มีญาติ เป็นต้น ประเภทที่สอง คือ ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต เช่น การเกิด การตาย การแต่งงาน เป็นต้น (ขวัญจิต ศศิวงศาโรจน์, 2542, หน้า 20-23) นอกจากนี้ยังคงให้ความสำคัญของการจัดเตรียมอาหารเพื่อการกราบไหว้เทพเจ้าและบรรพบุรุษรวมถึงความสำคัญของสีแดงที่ถือว่าเป็นสิริมงคล ซึ่งความเชื่อต่าง ๆ ขนชาวจีนในภูเก็ตยังคงปฏิบัติสืบทอดกันมา เพียงแต่กระบวนการนำเสนออัตลักษณ์ผ่านประเพณีพิธีกรรมบางอย่างอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

ในปัจจุบันการจัดกิจกรรมประเพณีและพิธีกรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในเมืองภูเก็ต มีการปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคมวัฒนธรรมภายใต้การพัฒนาให้มีความทันสมัย ดังที่ วิโรจน์ ทองอ่อน (2556) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของประเพณีเจียะฉ่าย (เทศกาลกินผัก) ไว้ว่า “ประเพณีถือศีลกินผักก็เช่นเดียวกันมีการปรับเปลี่ยนปรับปรุงเพื่อตอบรับกับความเจริญทางด้านต่างๆ ทั้ง เศรษฐกิจ สังคม และการท่องเที่ยวผู้เฒ่าผู้แก่หลายท่าน อาจจะต้องนั่งกุมขมับกับรูปแบบประเพณีที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ทั้งการแต่งกาย รูปแบบอาหาร รวมถึงการจัดประดับ บางครั้งทำให้ผู้ที่มาพบเห็นอาจจะไม่เข้าใจถึงเจตนารมณ์ที่แท้จริงของประเพณีที่ดีงาม แต่นั่นก็อาจเป็นการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของประเพณีวัฒนธรรมก็เป็นได้”

ประเพณีพิธีกรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต มีการปรับเปลี่ยนไปตามกระแสของยุคความทันสมัย ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นกระบวนการผลิตซ้ำ เพื่อตอบรับกับสถานการณ์ใหม่ การปรับประยุกต์ส่งผลให้วัฒนธรรมสามารถดำรงอยู่ได้ไม่สูญหาย ซึ่งสอดคล้องกับหลักทฤษฎีวัฒนธรรมศึกษาเชิงวิพากษ์ (Critical Cultural Study) ซึ่ง ลัดดา จิตตคุตตานนท์ (2556) ได้อธิบายไว้ว่า วัฒนธรรมใดจะสามารถดำรงอยู่ได้ก็ต่อเมื่อสามารถสืบทอดกระบวนการผลิตซ้ำได้อย่างต่อเนื่องเท่านั้น (Cultural Reproduction) กล่าวคือเมื่อวัฒนธรรมได้รับการผลิตขึ้นมาแล้ว ก็จำเป็นที่จะต้องมีการผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดอยู่เสมอ ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความอยู่รอดและการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมเหล่านั้น หากเรามองวัฒนธรรมว่าเป็นกระบวนการผลิตแบบหนึ่ง เป้าหมายของการปรับตัวจึงเป็นคุณสมบัติประการหนึ่งของวัฒนธรรมทุกชนิด เพื่อตอบรับสถานการณ์ใหม่ๆ วัฒนธรรมที่ปรับตัวไม่ได้หรือปรับประยุกต์ไม่ไหวก็จะต้องสูญสลายไปในที่สุด

ด้วยเหตุที่อัตลักษณ์มีการเลื่อนไหล และเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่งตายตัวการนำเสนออัตลักษณ์ผ่านประเพณีพิธีกรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต จึงมีการปรับกระบวนการส่งเสริมและสืบทอดอัตลักษณ์ในลักษณะการยอมรับการเปลี่ยนแปลง และตอบสนองกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันและอนาคตด้วยการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่น (local identity) มาเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังที่ ประสาน ตันตินิธิธรรม (การสื่อสารส่วนบุคคล, 14 สิงหาคม 2556) (อ้างถึงใน วันจรัตน์ เดชวิสัย และทวนธง ครุฑจ้อน, 2556) ได้กล่าวว่า “โครงการประเพณีถือศีลกินผักถือว่าเป็นยุทธศาสตร์เชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมและการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ต้องการเชิดชูเอกลักษณ์ความเป็นภูเก็ต โดยแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมเก่าแก่ต่อนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้เล็งเห็นคุณค่า”

ประเพณีและพิธีกรรม ชาวไทยเชื้อสายจีนในเมืองภูเก็ตนั้น ยังคงมีการประกอบประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ตามแบบฉบับดั้งเดิมที่ยึดถือกันมา ปลูกฝังวัฒนธรรม (Enculturation) โดยการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นเก่าให้กับคนรุ่นใหม่ เพื่อสืบทอดประเพณี และพิธีกรรมดั้งเดิมให้สืบทอดไปดังเช่นการนับถือเทพเจ้าและการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีน แต่อาจมีการปรับเปลี่ยนรายละเอียดต่าง ๆ บางประการในบางประเพณีเพื่อให้เป็นไปตามบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป อาจเป็นไปในรูปแบบการแพร่กระจาย (Diffusion) ประเพณีและพิธีกรรมนั้นสามารถแพร่กระจายไปยังสังคมอื่น ๆ ได้ เพราะวัฒนธรรมจะไม่มีการหยุดแพร่กระจายถ้าบุคคลยังมีการติดต่อสื่อสารกัน ปฏิสัมพันธ์กัน อย่างประเพณีถือศีลกินผักเป็นต้น เพื่ออนุรักษ์ประเพณีดั้งเดิม เป็นการสนับสนุนเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวในปัจจุบัน เพื่อให้ต่างชาติได้รับรู้ สัมผัสวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน

กลุ่มชาติพันธุ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนนั้นสามารถแสดงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ได้อย่างชัดเจนโดยผ่านประเพณีและพิธีกรรมเป็นในลักษณะการต่อรองเชิงอำนาจ ซึ่ง “อำนาจ” ดังกล่าวไปสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในสังคม จนกลายเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการคนในสังคม ให้เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการ ได้แก่ การอนุรักษ์สืบสาน การธำรงรักษาประเพณี เป็นต้น

คุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของวัฒนธรรม คือ “การเปลี่ยนแปลง”(change) หรือ “การปรับตัว” (adaption) ซึ่งคุณลักษณะนี้สามารถแสดงถึงความยืดหยุ่นของวัฒนธรรมหนึ่งๆจึงเป็นการตอกย้ำในการแสดงออกถึงความสำนึกในชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในเมืองภูเก็ตให้ดำรงคงอยู่อย่างเข้มแข็งและมั่นคงต่อไป

อภิปรายผล

ความสัมพันธ์คนไทยและคนจีนมีมาตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัยแต่ได้พบหลักฐานเส้นทางการอพยพมายังประเทศไทยเมื่อปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาประมาณพุทธศตวรรษที่ 22 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวจีนโพ้นทะเล สาเหตุการอพยพมาจากการติดต่อค้าขาย การเมืองการปกครองและการหาแหล่งทำกินใหม่เพราะประสบปัญหาภัยธรรมชาติ กอปรกับในค.ศ. 1855 (พ.ศ.2398) เศรษฐกิจประเทศไทยมีการขยายตัวเป็นอันมาก โดยเฉพาะกิจการเหมืองแร่ดีบุกทางภาคใต้กำลังเฟื่องฟูจึงเป็นแรงจูงใจให้ชาวจีนโพ้นทะเลได้อพยพเข้ามา โดยเส้นทางการอพยพที่ปรากฏมี 2 เส้นทางเส้นทางแรกเดินเข้ามายังประเทศไทยโดยตรงเข้ามาทางฝั่งอ่าวไทย เส้นทางที่สองอพยพไปประเทศที่สองก่อนเข้าสู่ประเทศไทย เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย (เกาะปีนัง) เป็นต้น แล้วกระจายตัวไปจังหวัดทางภาคใต้ของไทย โดยภูเก็ตเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีชาวจีนฮกเกี้ยนเป็นชาติพันธุ์จีนโพ้นทะเลอพยพเข้ามาจำนวนมาก จึงทำให้เป็นจุดเริ่มต้นให้กลุ่มชาติพันธุ์ 2 กลุ่ม ได้แก่ ชาวพื้นเมืองภูเก็ตและชาวจีนฮกเกี้ยน (จีนโพ้นทะเล) มีปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม โดยระยะแรกมีการยืมวัฒนธรรม (cultural borrowing) ได้แก่ การใช้ภาษา การดำเนินชีวิตต่าง ๆ แต่เมื่อการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยนในภูเก็ตมีมากขึ้น กระบวนการและปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมจึงหลากหลายรูปแบบ ทั้งการปรับตัว การผสมผสานทางวัฒนธรรม การบูรณาการทางวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งอิทธิพลการปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมทำให้เกิดการผสมผสานชาติพันธุ์เดิมกับวัฒนธรรมชาติพันธุ์อื่น ได้กลายเป็นอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ที่เรียกตนเองว่า “บาบ๋า” ซึ่งหมายถึง ชาวไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต” ที่สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ชาติพันธุ์และเพื่อให้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต ยังดำรงคงอยู่ อิทธิพล “ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ” ที่แฝงมาบนฐานความรู้ ความคิด ความเชื่อทางวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่าง ๆ ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ที่เข้มแข็ง อันเป็นนัยยะการสื่อสารถึงชาติพันธุ์ความเป็นคนไทยเชื้อสายจีนใน ภูเก็ตให้มีคุณค่าและความหมายต่อสังคมภูเก็ตอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ปฏิสัมพันธ์มีความซับซ้อนและมีพลวัตในสังคมที่หลากหลายเนื่องจากการอพยพของชนชาติพันธุ์ต่างกลุ่มที่เข้ามาทำให้เกิดการสร้างอัตลักษณ์ที่ไม่หยุดนิ่ง สามารถสังเกตได้จากการดำรงชีวิตประจำวัน มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปตามกาลเวลา มีงานวิจัยและการศึกษามากมายเกี่ยวกับอัตลักษณ์และชาติพันธุ์ การศึกษาครั้งนี้เพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาการมีปฏิสัมพันธ์กับการสร้างอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต ยังมีอีกหลายด้านที่สามารถศึกษาในส่วนอื่นๆ เช่น ความเชื่อและศาสนา อาหารคาวและอาหารหวานในท้องถิ่น เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญจิต ศศิวงศาโรจน์. (2542). **สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ ฮกเกี้ยน**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จี. วิลเลียม สกินเนอร์; G. William Skinner แปลโดย พรรณี ฉัตรพลรักษ์...[และคนอื่นๆ], ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (บรรณาธิการ). (2529). **สังคมจีนในประเทศไทย ประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2548). **อัตลักษณ์ วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลง**. ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.soc.cmu.ac.th/~wsc/data/Identity28_3_05.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล : 10 กุมภาพันธ์ 2565).
- ไชยยุทธ ปิ่นประดับ. (2548). **ชาวจีนและคนไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต**. ภูเก็ต : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต.
- นฤพนธ์ ดั้ววิเศษ. (2560). **อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์**. ฐานข้อมูลศัพท์มานุษยวิทยา. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.sac.or.th/databases/anthropology-concepts/>. (วันที่ ค้นข้อมูล : 1 มีนาคม 2565).
- นิติ ภาวครพันธุ์. (2558). **ชนนถก ชาติและชาติพันธุ์**. กรุงเทพฯ : สยามปริทัศน์.
- ปรีชา คุวินทร์พันธุ์. (2548). **อัตลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้**. วารสารกระแสะอคาเนย์. 5 (55), 8-37.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ลัดดา จิตตคุตตานนท์. (2556). **กรณีศึกษา : การวิเคราะห์การสื่อสารเพื่อการดำรงอยู่และสืบทอดงานประเพณีบูชาอินทขิล** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://phdcommunication.wordpress.com/>(วันที่ค้นข้อมูล: 15 พฤศจิกายน 2545).
- วงศ์เดือน ภาณุวัฒนากุล. (2552). **อัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.
- วันจรัตน์ เดชวิสัย และทวนธง ครุฑจ้อน. (2552). **แนวโน้มการเลิกใช้ภาษาจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต**. รายงานการวิจัย. ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต.
- วิโรจน์ ทองอ่อน. (2556). **ทัศนคติ ความคิด เกี่ยวกับประเพณีถือศีลกินผักปัจจุบัน**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.phuketvegetarian.com/how-think/phuketvegetarian-konphuket.htm>(วันที่ค้นข้อมูล : 15 มีนาคม 2565).

- สดใส ดันติกุลยาภรณ์. (2552). ใน สมาคมภูเก็ตฮกเกี้ยนสามัคคี พิธีเปิดอาคารใหม่ ฉลองครบรอบ 20 ปี. (หน้า 107 – 112). ภูเก็ต : สมาคมภูเก็ตฮกเกี้ยน.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2547). ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (กระบวนทัศน์และบทบาทในประชาสังคม). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิญญา เพื่องฟูสกุล. (2546). อัตลักษณ์ (Identity) การทบทวนทฤษฎี และกรอบแนวคิด. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า “กล้วยเบรคแตก”
ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4 อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
Packaging and Brand Development “Kluay Break Taek”
Product of 4th Women’s Empowerment Community Group Phop-Phra
District, Tak Province

เผด็จ ทุกข์สุณ^{1*} จักรพันธ์ วงศ์ฤกษ์ดี² สมใจ วงศ์เทียนชัย³ และ สุมณมลย์ อรรถวุฒิชัย⁴
Phadet Tooksoon Chakrapan Wongreukdee Somjai Wongthienchai and Sumonman Attawutchai

Received: 20 February 2023; Revised: 3 March 2023; Accepted: 18 March 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความเป็นมาของ “กล้วยเบรคแตก” ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และออกแบบตราสินค้าที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น รวมถึง ศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า ในการสร้างโอกาสทางการตลาดและเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน ของกลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4 ในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีร่วมกันระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน สมาชิกของชุมชน ผู้บริโภค นักออกแบบ และผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด และการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริโภค จำนวน 50 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนในการให้ข้อมูลสินค้าและท้องถิ่น การนำเสนอความต้องการ รวมถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และการแสดงความคิดเห็นสามารถบ่งบอกถึงอัตลักษณ์และความโดดเด่นอย่างมีเอกลักษณ์ผ่านการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการออกแบบตราสินค้าได้อย่างชัดเจน ทำให้ภาพรวมของการศึกษา พบว่า ผู้บริโภคเห็นด้วยมากกับรูปแบบของการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการออกแบบตราสินค้า และเห็นด้วยมากที่สุดประเด็นที่ว่า

¹ สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก 41/1 ถ.พหลโยธิน อ.เมือง จ.ตาก 63000

e-mail: p_tooksoon@hotmail.com

² สาขาวิชาสารสนเทศทางธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก 41/1 ถ.พหลโยธิน อ.เมือง จ.ตาก 63000

³ สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก 41/1 ถ.พหลโยธิน อ.เมือง จ.ตาก 63000

⁴ สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก 41/1 ถ.พหลโยธิน อ.เมือง จ.ตาก 63000

ผลิตภัณฑ์ภายใต้บรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่ได้จากการออกแบบจะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ รวมถึง สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า ซึ่งจะสามารถสร้างโอกาสทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: บรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า กล้วยเบรกแตก อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

Abstract

This research aims to the study of “Kluay Break Taek” in developing packaging and designing a brand that reflects local identity, as well as to study the level of consumer opinion about the packaging and the brand to create marketing opportunities and add value to community products of the 4th Community Women's Empowerment Group in Phop Phra District, Tak Province. This research uses a research methodology by mix's method approach between; qualitative research by interviewing 5 stakeholders consisting of; community leaders, community members, consumers, designers and marketing experts; and quantitative research by analyzing data from a sample of 50 consumers, a convenient random sampling method was used. The tools used for data collection were interview forms and questionnaires. The statistics used in the analysis were mean and standard deviation. The results of the research revealed that; the participation of community members in providing product and local information; presentation of needs including the exchange of ideas, suggestions and opinions able to clearly convey uniqueness and prominence through packaging development and brand design. Overall the study found that; consumers are very much in favor of the pattern of packaging development and brand design. And most agree on the issue that products under the packaging and the brand that are designed to enhance the image of the product, including adding value to the product this will create a marketing opportunity for the product in a sustainable way.

Keyword: Packaging, Brand, Kluay Break Taek, Phop-phra District, Tak Province

บทนำ

ปัจจุบันผลิตภัณฑ์ชุมชนที่พัฒนามาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเริ่มได้รับความสนใจจากผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้คนในชุมชนร่วมกันจัดตั้งกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนตามนโยบายของรัฐบาล (กรมส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2561) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของแต่ละท้องถิ่นให้มีคุณภาพและสามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคได้ดีขึ้น ทั้งนี้ วิสาหกิจชุมชนบางกลุ่มยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับลักษณะของบรรจุภัณฑ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของตัวผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายในอีกทั้ง ยังไม่สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภคได้เท่าที่ควร ดังนั้น กลุ่มผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนจึงต้องหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้สามารถคุ้มครองและป้องกันไม่ให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์เสียหาย รวมถึง เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในสายตาของผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น (จิตพนธ์ ชุมเกต, 2560)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “กลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4” ตั้งอยู่เลขที่ 205/1 หมู่ 3 ตำบลพบพระ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก โดยคุณรัฐจวน ทีโน เป็นประธานกลุ่ม รหัสทะเบียน วิสาหกิจชุมชน 9-63-07-01/1-0016 ปัจจุบันมีสมาชิก 6 คน จากเดิมที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก ได้ชักชวนเพื่อนบ้านในพื้นที่ร่วมกันผลิตกล้วยทอดจำหน่ายในระแวกหมู่บ้าน เนื่องจากเห็นว่ากล้วยเป็นวัตถุดิบธรรมชาติที่หาง่ายและมีมากในท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่มีการปลูกทั้งที่เป็นการปลูกอยู่ในสวนในไร่ และการปลูกในระบบสวนเกษตร ทำให้ในบางฤดูกาลผลผลิตกล้วยมีราคาแพง แต่ในบางฤดูกาลที่ผลผลิตกล้วยล้นตลาดก็จะมีราคาถูก กลุ่มจึงมีแนวคิดที่จะนำกล้วยมาแปรรูปเพื่อเป็นการถนอมอาหารและเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยในระยะแรกสมาชิกของกลุ่มมีการลองผิดลองถูกโดยใช้ทั้งกล้วยดิบและกล้วยสุกมาทดลองทำการแปรรูป กระทั่งในที่สุดได้เป็นสูตรกล้วยทอดกรอบที่เป็นที่ถูกใจของผู้บริโภคในพื้นที่อำเภอพบพระ และบางส่วนมีพ่อค้าคนกลางมารับไปจำหน่ายต่อในพื้นที่อื่น ๆ อีกทอดหนึ่ง

จากลักษณะทางภูมิศาสตร์และวิถีชีวิตของคนในอำเภอพบพระ ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการทำการเกษตร ทางกลุ่มโดยผู้นำชุมชนจึงมีแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการนำผลผลิตทางการเกษตรมาเพิ่มมูลค่า โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของอัตลักษณ์ชุมชน เบื้องต้นผลิตภัณฑ์กล้วยทอดกรอบใช้ชื่อตราสินค้าว่า “กล้วยทอดกรอบกลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4” ในการจำหน่าย ภายใต้คำขวัญ (Slogan) “ของดีเมืองตาก ของฝากจากพบพระ” มีเครื่องหมายผลิตภัณฑ์ชุมชน และเครื่องหมาย OTOP ปรากฏอยู่ โดยบรรจุอยู่ในถุงพลาสติกใส ขณะที่ฉลาก (Label) สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมกันออกแบบด้วยคอมพิวเตอร์และใช้ปริ้นเตอร์เพื่อทำเป็นสติ๊กเกอร์นำไปติดกับบรรจุภัณฑ์สินค้าที่จำหน่าย ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์ชุมชนส่วนใหญ่ล้วนเกิดจากภูมิปัญญาและความสามารถในการผลิตของสมาชิกภายในชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองและกลุ่ม รูปแบบของบรรจุภัณฑ์และองค์ประกอบ

ของการออกแบบตราสินค้าจึงมีลักษณะที่เรียบง่าย ไม่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชน ชาติความโดดเด่น และการดึงดูดใจ ซึ่งส่งผลต่อปริมาณการขายที่ไม่มากนัก

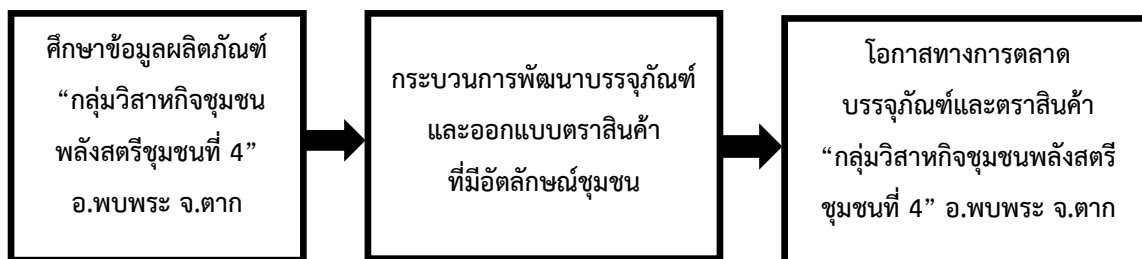
ทั้งนี้ บรรจุภัณฑ์และตราสินค้ามีความสำคัญสำหรับสินค้าและกิจกรรมการตลาดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะบรรจุภัณฑ์ได้แสดงบทบาทและหน้าที่ทางการตลาด คือ การบรรจุและการคุ้มครองป้องกัน การบ่งชี้ถึงคุณลักษณะหรือรายละเอียดของสินค้า เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการขนส่งในระบบช่องทางการตลาดและการเก็บรักษาสินค้าในคลังสินค้า ดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค ส่งเสริมการตลาด และสามารถเพิ่มผลกำไรให้กับธุรกิจ (จิตติมา เสือทอง มัทนา โมรากุล และ วรฤทัย หาญโชติพันธุ์, 2555) และจากผลการศึกษาของ รัตนวารี นันทชัยพลฤกษ์ (2560) ได้อธิบายว่า จุดเด่นของผลิตภัณฑ์อาหาร ทั้งที่เป็นอาหารหลัก อาหารว่าง หรือของขบเคี้ยว ไม่ใช่เพียงแค่รสชาติที่ดี หรือ อร่อยกลมกล่อมเท่านั้น แต่รูปลักษณ์ สี สัน การตกแต่ง และการออกแบบตัวบรรจุภัณฑ์ ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกประทับใจ โดยเฉพาะรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม มีลวดลายและสีสันสดใส จะทำให้ผลิตภัณฑ์ดูน่ารับประทานมากยิ่งขึ้น รวมถึง เหมาะที่จะซื้อเป็นของขวัญ/ของขวัญในงานเทศกาลต่าง ๆ นอกจากนี้ ยรรยง สิ้นธุ์งาม (2553) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ว่าบรรจุภัณฑ์เป็นการแสดงออกถึงตัวตนผลิตภัณฑ์ ช่วยในการสร้างมูลค่าเพิ่ม กระตุ้นให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อ รวมถึง แสดงลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์ของผู้ผลิตสินค้าที่สะท้อนอัตลักษณ์ได้อย่างเด่นชัดกว่าคู่แข่ง

จากข้อจำกัดทางด้านของรูปแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าของกลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4 คณะผู้วิจัยจึงเห็นประเด็นที่ควรพัฒนาบรรจุภัณฑ์และออกแบบตราสินค้า เพื่อให้มีความทันสมัย มีสีสัน น่าสนใจ และน่าสนใจสำหรับผู้บริโภค และเหมาะสมสำหรับการจัดชุดสินค้าเพื่อการจำหน่ายเป็นของฝาก และมีความโดดเด่นในการจัดแสดงสินค้า รวมถึง เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ “กล้วยเบรคแตก” ของกลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4 อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
2. เพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์และออกแบบตราสินค้า ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนของกลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4 อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของท้องถิ่น
3. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และออกแบบตราสินค้า ในการเพิ่มมูลค่าและสร้างโอกาสทางการตลาด ของกลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4 อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการใช้รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed Method Approach) โดยในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์จะใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และในขั้นตอนของการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริโภคจะใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ในกระบวนการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาพัฒนาบรรจุภัณฑ์และออกแบบตราสินค้าที่สะท้อนอัตลักษณ์ชุมชน สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์และความต้องการของผู้บริโภค เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างโอกาสทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ชุมชน คณะผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย ประกอบด้วย

- การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document Data Collection) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อม วิถีชุมชน วิถีวัฒนธรรม รวมถึง ลักษณะผลิตภัณฑ์ที่ผลิตและจำหน่ายในปัจจุบัน

- การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการสัมภาษณ์และสนทนาแบบเจาะประเด็นด้วยการเชิญผู้ร่วมสนทนารวมเป็นกลุ่มอย่างเจาะจง ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน สมาชิกของชุมชน ผู้บริโภค นักออกแบบ และผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนา ได้ตอบ ถกปัญหา อภิปรายร่วมกัน แลกเปลี่ยนทัศนะกันในประเด็นต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจง เพื่อที่จะหาข้อมูลที่ถูกต้องตรงประเด็นสำหรับตอบคำถามวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ (วรรณิ แกมเกตุ, 2551)

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากแบบสอบถาม ในกระบวนการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่เกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าต้นแบบที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาขึ้นมาใหม่ ของผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน “กลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4” อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ในการเพิ่มมูลค่าและโอกาสทางการตลาดจากการใช้บรรจุภัณฑ์และตราสินค้าใหม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มประกอบด้วย

- **กลุ่มที่ 1** ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในกระบวนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และออกแบบตราสินค้า ซึ่งได้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน คณะผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Specific Sampling Methods) ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน สมาชิกของชุมชน ผู้บริโภค นักออกแบบและผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด

- **กลุ่มที่ 2** ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่ได้รับการออกแบบพัฒนาขึ้นมาใหม่ ประกอบด้วย บุคคลทั่วไปที่สนใจผลิตภัณฑ์โดยไม่จำกัดว่า จะต้องเป็นกลุ่มคนที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์เดิมอยู่หรือไม่ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณจากสูตรไม่ทราบจำนวนประชากรและไม่ทราบสัดส่วนของประชากรของ คอแครน (Cochran, 1997) เพื่อหาขนาดของตัวอย่าง ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ($Z = 1.96$) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 ตัวอย่าง ด้วยการเก็บข้อมูลจากสถานที่ต่าง ๆ ทั้งจากการที่ผู้บริโภคเดินทางเข้ามาซื้อสินค้าในร้าน และในพื้นที่อำเภอพบพระ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เบื้องต้นได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพียง 50 ตัวอย่าง ตามจำนวนของบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ (Prototype Packaging) ที่นำมาใช้ในการทดสอบตลาด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภค สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- **ส่วนที่ 1** แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ใช้กับผู้นำกลุ่มสมาชิก ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมถึง ผู้บริโภคสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน ในการสอบถามให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อม วิถีชุมชน วิถีวัฒนธรรม รวมถึง ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีการผลิตและจำหน่ายในปัจจุบัน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และออกแบบตราสินค้าที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ส่วนที่ 2 แบบสอบถาม (Questionnaire) ความคิดเห็นทั้งที่เป็นแบบฟอร์มกระดาษ และที่สร้างด้วย Google Form เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการสแกนคิวอาร์โค้ด (QRcode) โดยเนื้อหาในแบบสอบถาม (Questionnaire) จะถามระดับความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับตัวบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า และโอกาสทางการตลาดที่ได้รับจากการพัฒนาขึ้นใหม่ ซึ่งเป็นคำถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert) โดยกำหนดระดับตามเกณฑ์การให้คะแนน คือ 5 = เห็นด้วยมากที่สุด, 4 = เห็นด้วยมาก, 3 = เฉย ๆ, 2 = เห็นด้วยน้อย และ 1 = ไม่เห็นด้วย ซึ่งสามารถอธิบายการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยในแบบสอบถาม โดยใช้สูตรคำนวณได้ความกว้างของอันตรภาคชั้น มีค่าเท่ากับ 0.80 ดังนั้น คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง เห็นด้วยมาก คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง เฉย ๆ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง เห็นด้วยน้อย และคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง ไม่เห็นด้วย (ปรับปรุงจาก พิมพ์ หิรัญกิตติ, 2552)

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ

คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม (Questionnaire) ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์แบบสอบถาม (Item Objective Congruence Index : IOC) กับผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด พบว่า มีค่ามากกว่า 0.5 หมายความว่าข้อคำถามมีความเที่ยงตรงและครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัด จากนั้นทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาร์ค (Cronbach's Coefficient Alpha) ผลการทดสอบพบว่า มีค่าเท่ากับ 0.90 แสดงว่าข้อคำถามมีความน่าเชื่อถือได้ (Hair et al., 2006)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ประกอบด้วย การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ในการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า และโอกาสทางการตลาดที่ได้รับการพัฒนาขึ้นใหม่ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพลังสตรีชุมชนที่ 4 อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

ผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชนของ “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนพลังสตรีชุมชนที่ 4” รหัสทะเบียน 9-63-07-01/1-0016 อ.พพพระ จ.ตาก จากผู้นำชุมชน และสมาชิกของชุมชน ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชน/กลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4 ตั้งอยู่เลขที่ 205/1 หมู่ 3 ต.พพพระ อ.พพพระ จ.ตาก มีคุณธัญจวน ทีโน เป็นประธานกลุ่ม จากเดิมที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้ชักชวนเพื่อนบ้านในพื้นที่รวมกลุ่มกันนำกล้วยมาแปรรูปผลิตภัณฑ์ทอดจำหน่ายในหมู่บ้านเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เนื่องจากเห็นว่ากล้วยเป็นวัตถุดิบที่หาง่ายและมีมากในพื้นที่ โดยในช่วงแรกมีการลองผิดลองถูกโดยใช้ทั้งกล้วยดิบและกล้วยสุกมาทำการแปรรูป จนในที่สุดได้เป็นสูตรกล้วยทอดกรอบที่เป็นที่ถูกใจของผู้บริโภคในพื้นที่อำเภอพพพระ และบางส่วนมีการนำไปจำหน่ายในพื้นที่อื่นของจังหวัดตาก โดยมีพ่อค้าคนกลางมารับไปจำหน่ายอีกทอดหนึ่ง

ภาพที่ 2 ประธานกลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4 และสถานประกอบการ

ในส่วนของวัตถุดิบ เครื่องมือ และกระบวนการในการผลิต ดังนี้

- กล้วยสุกจำนวน 20 หวี/วัน ซึ่งจะได้อะเอียดทอดประมาณ 10 กิโลกรัม
- เลือกใช้กล้วยน้ำว้าที่พอสุกห่าม ๆ ไม่ดิบหรือไม่สุกและจนเกินไป ฝานเป็นแผ่นบาง ๆ แล้วนำไปทอดในกระทะที่ด้วยไฟปานกลางถึงแรง จนสุกจะได้กล้วยทอดเป็นแผ่นสวยงาม
- อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ จะเป็นเครื่องใช้ภายในครัวเรือน เช่น เตาแก๊ส กระทะใบใหญ่ ตะกร้า ถาด กะละมัง ช้อนของ กระทะ กระทะน้ำมัน นอกนั้นจะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการบรรจุ เช่น ถุงพลาสติก แมคเย็บกระดาษ และเครื่องซีลพลาสติก เป็นต้น
- กล้วยทอดกรอบ หากยังไม่รับประทานให้เก็บไว้ในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด หรือใส่ถุงที่มียางรัด แล้วเก็บไว้ในตู้เย็นจะช่วยให้กล้วยคงความกรอบได้นาน

ภาพที่ 3 วัตถุดิบ (กล้วยตาก) และอุปกรณ์การผลิต

- ใช้ชื่อ “กลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4” เป็นตราสัญลักษณ์ในการจำหน่าย ภายใต้คำขวัญ (Slogan) “ของดีเมืองตากของฝากจากพพระ” และมีเครื่องหมายผลิตภัณฑ์ชุมชน และ เครื่องหมาย OTOP ปรากฏอยู่

ภาพที่ 4 ผลิตภัณฑ์กล้วยทอด ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ และตราสินค้าของกลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4

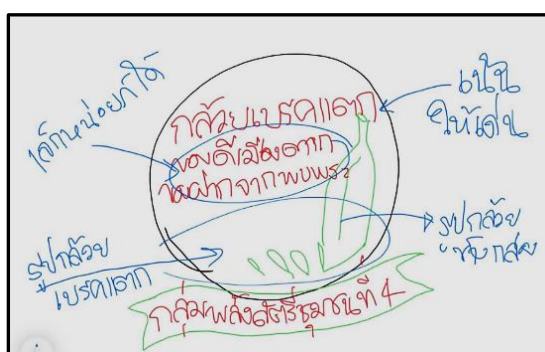
ส่วนที่ 2 ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์และออกแบบตราสินค้า ให้สะท้อนอัตลักษณ์ชุมชน โดยการสัมภาษณ์และระดมความคิดจากผู้นำชุมชน สมาชิกของชุมชน ผู้บริโภค ร่วมกับ นักออกแบบ และผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด จำนวน 5 คน โดยวัตถุประสงค์หลักของการออกแบบบรรจุภัณฑ์นั้นมี 2 ประการ คือ

1. เพื่อออกแบบบรรจุภัณฑ์ ให้สามารถอำนวยความสะดวกด้านหน้าที่ใช้สอยได้ดี มีความปลอดภัยต่อการปกป้องผลิตภัณฑ์ การบรรจุ การขนส่ง การเก็บรักษา และการวางจำหน่าย
2. เพื่อสร้างบรรจุภัณฑ์ให้สามารถสื่อสารและสร้างผลกระทบทางจิตวิทยาของผู้บริโภค ด้วยการนำเสนอคุณลักษณะของบรรจุภัณฑ์ให้มีคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น ความมีเอกลักษณ์ การสร้างความจดจำได้ หรือ สร้างทัศนคติที่ดี รวมถึง สามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ได้

ผลจากการสัมภาษณ์และการระดมความคิดเห็น ได้สรุปรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับความต้องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และออกแบบตราสินค้า ดังต่อไปนี้

- บรรจุภัณฑ์กล่องกระดาษ เน้นสีโทน “เหลือง” และ “สีน้ำตาล”
- ภาพของกล้วยที่เป็นภาพการ์ตูน ภาพกราฟิก หรือ ภาพเสมือนจริง
- มีคำว่า “Banana Chips” “ของดีเมืองตาก ของฝากจากพบบพระ” และ “กล้วยเบรคแตก อร่อยจนหยุดไม่อยู่”
- คำนิยาม “กล้วยเบรคแตก” ประวัติ “อำเภอพบบพระ” และ ภาพสัญลักษณ์ของอำเภอพบบพระ
- ระบุสถานที่ผลิต และ สัญลักษณ์ “วิสาหกิจชุมชน” “OTOP”
- ส่วนประกอบที่สำคัญ น้ำหนักสุทธิ 150 กรัม
- วัน/เดือน/ปีที่ผลิต (MFG).....
- วันที่ควรบริโภคก่อน (EXP).....

ในส่วนของการตั้งชื่อตราสินค้า และการออกแบบตราสินค้า ผลของการระดมความคิดเห็นเสนอแนะให้นำเอกลักษณ์ของความเป็นกล้วยน้ำว่าสุกที่นำมาทอดให้กรอบ รสชาติหวานหอมจากธรรมชาติ โดยไม่มีการแต่งรส กลิ่นและสีแต่อย่างใด เมื่อรับประทานเข้าไปจะรู้สึกถึงความกรอบ อร่อยจนหยุดไม่อยู่ ชาวบ้านจึงเรียกกันว่า “กล้วยเบรคแตก” มาใช้เป็นคำสำคัญในการสร้างตราสินค้า เพื่อให้เกิดการจดจำได้ของผู้บริโภค ผ่านชื่อตราสินค้า โลโก้ และการใช้สโลแกน เป็นต้น ดังแสดงในรูปที่ 5

ภาพที่ 5 สรุปแนวทางการนำเสนอตราสินค้าของกลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4

คณะผู้วิจัยและนักออกแบบได้ร่วมกันร่างแบบตราสินค้า (Branding) และบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ (Prototype Packaging) ให้เป็นลักษณะของบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับการบรรจุสินค้า (กล้วยทอดกรอบ) เพื่อการจำหน่ายเป็นของฝาก และมีความโดดเด่นขณะจัดแสดงสินค้าในโอกาสต่าง ๆ

ผลจากการระดมความคิดเห็น มีความเห็นว่าร่างบรรจุภัณฑ์ควรเพิ่มความโดดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ปรับแก้ไขแบบร่างกล่องบรรจุภัณฑ์และออกแบบตราสินค้าโดยให้ลดทอนความเป็นทางการ ใช้ภาพกล้วยที่เป็นภาพการ์ตูนหรือภาพลายเส้น เพิ่มเติมรายละเอียดของภาพ โดยเน้นโทนสีให้มีสีเหลือง ปรับขนาดตัวอักษร ประวัติการเล่าเรื่องราว และภาพสถานที่สำคัญหรือสถานที่ท่องเที่ยวของอำเภอบพพระ ทั้งนี้ เห็นควรเพิ่ม QR-code บนกล่องบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารของผู้บริโภค ดังแสดงในรูปที่ 6

ภาพที่ 6 ภาพ (ร่าง) นำเสนอแนวคิดกล่องบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าของกลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4

ทั้งนี้ ผลจากการปรับแก้ไขภาพร่างกล่องบรรจุภัณฑ์ตามข้อเสนอแนะ และได้ดำเนินการจัดทำบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ ดังแสดงในรูปที่ 7, 8 และ 9

ภาพที่ 7 ภาพร่าง “ด้านหน้า” และ “ฝาปิดด้านหลัง”
บรรจุภัณฑ์และตราสินค้าของกลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4

ภาพที่ 8 ภาพร่าง “ด้านข้าง” ของบรรจุภัณฑ์สินค้า กลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4

ภาพที่ 9 ภาพกล่องบรรจุภัณฑ์ต้นแบบและตราสินค้า “กล้วยเบรคแตก”

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า และโอกาสทางการตลาด

ตารางที่ 1 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า และโอกาสทางการตลาด (n = 50)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับ
การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ (Package)				
1. ขนาดของกล่องบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม	4.20	.698	มาก	1
2. การเลือกใช้สี สดสวยบนกล่องบรรจุภัณฑ์ มีความสวยงาม	3.95	.814	มาก	4
3. กล่องบรรจุภัณฑ์มีความสะดวกต่อการนำไปจัดวางเพื่อการจัดจำหน่าย	3.93	.992	มาก	5
4. ลักษณะของกล่องบรรจุภัณฑ์สามารถสร้างการจดจำและน่าประทับใจ	3.95	.786	มาก	4
5. กล่องบรรจุภัณฑ์สามารถสื่อสารและให้รายละเอียดสินค้าที่อยู่ภายในได้	3.63	.754	มาก	6
6. กล่องบรรจุภัณฑ์มีความโดดเด่น และแตกต่างจากผลิตภัณฑ์อื่น	4.13	.811	มาก	2
7. วัสดุที่ใช้ในการทำบรรจุภัณฑ์แข็งแรง และปกป้องสินค้าที่อยู่ภายในได้	4.03	.880	มาก	3
8. กล่องบรรจุภัณฑ์สะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นอย่างชัดเจน	3.63	.862	มาก	6
การออกแบบตราสินค้า (Brand)				
1. การเลือกใช้สีมีความสวยงาม เหมาะสม และทันสมัย	4.09	.766	มาก	1
2. การเลือกใช้ตัวอักษรมีความสวยงาม เหมาะสม และทันสมัย	4.07	.746	มาก	2
3. การเลือกรูปภาพมีความสวยงาม เหมาะสม และทันสมัย	4.01	.806	มาก	5
4. ตราสินค้ามีความสวยงาม ทันสมัย เหมาะสม สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์	4.04	.897	มาก	4
5. ตราสินค้าสะท้อนถึงอัตลักษณ์ความเป็นผลิตภัณฑ์ “กล้วย” ที่ชัดเจน	4.05	.803	มาก	3
โอกาสทางการตลาด (Marketing Opportunities)				
1. สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ “กล้วยเบรคแตก” ได้	.428	.737	มากที่สุด	2
2. ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ให้ผลิตภัณฑ์ที่อยู่ด้านในมีคุณค่ามากขึ้น	.438	.715	มากที่สุด	1
3. ภาพรวมของบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าช่วยให้ตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น	.411	.771	มาก	3
4. ภาพรวมของบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าช่วยให้สินค้าขายดีมากยิ่งขึ้น	.404	.890	มาก	4

จากตารางที่ 1 การศึกษาระดับความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ผลการศึกษาพบว่า ขนาดของกล่องบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความเห็นด้วยมาก เป็นอันดับที่ 1 มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 (S.D. = .698) รองลงมาได้แก่ กล่องบรรจุภัณฑ์มีความโดดเด่น และแตกต่างจากผลิตภัณฑ์อื่น มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 (S.D. = .811), วัสดุที่ใช้ในการทำบรรจุภัณฑ์แข็งแรง และปกป้องสินค้าที่อยู่ภายในได้ มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 (S.D. = .880), การเลือกใช้สี สดสวยบนกล่องบรรจุภัณฑ์ มีความสวยงาม มีค่าระดับคะแนน

เฉลี่ยเท่ากับ 3.95 (S.D. = .814), และ ลักษณะของกล่องบรรจุภัณฑ์สามารถสร้างการจดจำและน่าประทับใจ มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 (S.D. = .786), นอกนั้น มีค่าระดับคะแนนที่เห็นด้วยมาก คือ กล่องบรรจุภัณฑ์มีความสะดวกต่อการนำไปจัดวางเพื่อการจัดจำหน่าย มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 (S.D. = .992), กล่องบรรจุภัณฑ์สามารถสื่อสารและให้รายละเอียดสินค้าที่อยู่ภายในได้ มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 (S.D. = .754) และ กล่องบรรจุภัณฑ์สะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นอย่างชัดเจน มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 (S.D. = .862) ตามลำดับ

จากตารางที่ 1 การศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบตราสินค้า ผลการศึกษาพบว่า การเลือกใช้สีมีความสวยงาม เหมาะสม และทันสมัย ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความเห็นด้วยมาก เป็นอันดับที่ 1 มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 (S.D. = .766) รองลงมาได้แก่ การเลือกใช้ตัวอักษรมีความสวยงาม เหมาะสม และทันสมัย มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 (S.D. = .746), ตราสินค้าสะท้อนถึงอัตลักษณ์ความเป็นผลิตภัณฑ์ “กล้วย” ที่ชัดเจน มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 (S.D. = .803), ตราสินค้ามีความสวยงาม ทันสมัย เหมาะสม สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 (S.D. = .897) และ การเลือกใช้รูปภาพมีความสวยงาม เหมาะสม และทันสมัย มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 (S.D. = .806) ตามลำดับ

จากตารางที่ 1 การศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสทางการตลาดจากการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และออกแบบตราสินค้าขึ้นใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความเห็นด้วยมากที่สุดที่บรรจุภัณฑ์และตราสินค้าใหม่จะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ให้ผลิตภัณฑ์ที่อยู่ด้านในมีคุณค่ามากขึ้น มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 (S.D. = .715) และ สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ “กล้วยเบรคแตก” ได้ มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 (S.D. = .737) นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามยังแสดงความเห็นด้วยมากจากภาพรวมของบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าใหม่ มีส่วนช่วยให้ตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 (S.D. = .771) และ ภาพรวมของบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าใหม่ มีส่วนช่วยให้สินค้าขายดีมากยิ่งขึ้น มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 (S.D. = .890) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการออกแบบตราสินค้า “ผลิตภัณฑ์กล้วยเบรคแตก” ของกลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4 อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ที่ได้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่เชื่อมโยงวิถีชุมชน เพื่อค้นหาอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่น และสามารถนำมาพัฒนา เพิ่มมูลค่า และสร้างโอกาสทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ โดยการนำมา

เป็นส่วนหนึ่งในการนำเสนอผ่านบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า ทำให้ตัวผลิตภัณฑ์สามารถเล่าเรื่องราวของชุมชนผ่านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ได้อย่างกลมกลืน

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ (Packaging) “ผลิตภัณฑ์กล้วยเบรคแตก” ของกลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4 อำเภอพบพระ จังหวัดตาก พบว่า ความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าขนาดของกล่องบรรจุภัณฑ์ควรมีลักษณะที่เหมาะสมต่อการใช้งานและกล่องบรรจุภัณฑ์ควรมีความโดดเด่นที่แตกต่างจากผลิตภัณฑ์อื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทักษิณา สุขพัทธ์ และ กนกนันท์ อ่อนโพธิ์เตี้ย (2558) ที่ได้อธิบายว่า บรรจุภัณฑ์ควรเหมาะสมกับตัวผลิตภัณฑ์ และควรมีเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความแตกต่างของตัวสินค้าได้ ทั้งนี้ ผลการศึกษายังพบว่า วัสดุที่ใช้ในการทำบรรจุภัณฑ์แข็งแรงและปกป้องสินค้าที่อยู่ภายในได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุมาลี ทองรุ่งโรจน์ (2555); จิติมา เสือทอง, มัทนา โมรากุล และ วรฤทัย หาญโชติพันธ์, (2555) และ วิวัฒน์ จันทร์กิ่งทอง และคณะ (2557) ที่ได้อธิบายว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับบรรจุภัณฑ์ที่ดีต้องมีความแข็งแรงและสามารถเก็บรักษาสินค้าได้นาน รวมถึง การเลือกใช้สี ลวดลายบนกล่องบรรจุภัณฑ์ ที่มีความสวยงาม รวมถึง ลักษณะของกล่องบรรจุภัณฑ์ช่วยในการสร้างการจดจำและน่าประทับใจ มีความสำคัญต่อการออกแบบบรรจุภัณฑ์ทางการตลาดให้กับสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รัตนวารี นันท์ชัยพฤษ (2560); เอกชัย และ จันทร์ประภา (2550) ที่อธิบายว่า ปัจจัยสำคัญในภาพรวมในการตัดสินใจซื้อ คือ การใช้สี เนื่องจากสีเป็นสิ่งที่ช่วยให้สามารถความดึงดูดความสนใจ สะดุดตา เกิดความสวยงาม และนำไปสู่ความประทับใจในตัวสินค้าเหล่านั้น ทั้งนี้รูปลักษณ์และสีสันทัดตงตัวบรรจุภัณฑ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภครู้สึกประทับใจ และรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ที่ดูสวยงาม มีลวดลาย สีสดใส จะทำให้ผลิตภัณฑ์ดูน่ารับประทานมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับการอธิบายความสำคัญของบรรจุภัณฑ์ของ จิติมา เสือทอง, มัทนา โมรากุล และ วรฤทัย หาญโชติพันธ์ (2555) ที่อธิบายว่า บรรจุภัณฑ์ต้องสามารถคุ้มครองป้องกัน การบ่งชี้ถึงคุณลักษณะหรือรายละเอียดของสินค้า เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการขนส่งในระบบช่องทาง การตลาดและการเก็บรักษาสินค้าในคลังสินค้า ดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบตราสินค้า (Brand) พบว่า ความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยมากกับการเลือกใช้สี เช่น สีเหลืองเข้ม เหลืองอ่อน น้ำตาล ที่สอดคล้องกับลักษณะของกล้วยที่เป็นวัตถุดิบในการผลิต รวมถึง การใช้ตัวอักษร ที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์กล้วยทอดกรอบ ภายใต้ตราสินค้า “กล้วยเบรคแตก” ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรรหาวิ เจ๊ะสะแม และ ยอดนภา เกษเมือง (2564) ที่อธิบายว่า ผู้บริโภคมักมีความพึงพอใจต่อตราสินค้าที่มีสีสันสวยงามโดดเด่น ทันสมัย เหมาะสมสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ มีความชัดเจน ง่ายต่อการจดจำ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุมาลี ทองรุ่งโรจน์ (2555) ที่อธิบายว่า ป้ายฉลากที่ดีต้องมีสีสัน สวยงาม สะดุด

ตา และจดจำง่าย นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า ผู้บริโภคยังแสดงความเห็นด้วยกับตราสินค้าที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ความเป็นผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจน ผ่านการใช้ชื่อตราสินค้า “กล้วยเบรคแตก” และการเล่าเรื่องราวและภาพประกอบของอำเภอบพพระ ซึ่งเป็นสถานที่ผลิต เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับผู้บริโภคในพื้นที่อื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรรหาวิ เจ๊ะสะแม และ ยอดนภา เกษเมือง (2564) ที่อธิบายว่า อัตลักษณ์มีความสำคัญสำหรับการนำเสนอตราสินค้า หรือ ตราสัญลักษณ์ หรือ การเล่าเรื่องราว ทำให้ตัวผลิตภัณฑ์มีความน่าสนใจและความยั่งยืนให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ในอนาคต

นอกจากนี้ ผลการศึกษาโอกาสทางการตลาดจากการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการออกแบบตราสินค้า ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ให้ผลิตภัณฑ์ที่อยู่ด้านในมีคุณค่ามากขึ้น ทั้งนี้ บรรจุภัณฑ์ที่สวยงามและตราสินค้าที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์สินค้าสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ “กล้วยเบรคแตก” ได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ยรรยง สินธุ์งาม (2553); อรรหาวิ เจ๊ะสะแม และ ยอดนภา เกษเมือง (2564) ที่อธิบายว่า บรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่มีคุณค่า สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ และทำให้เกิดต้นแบบของผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการให้คำนิยามของ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (2560) ที่กล่าวว่า “การเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ คือ การสร้างสรรค์ให้เกิดความโดดเด่น แตกต่าง ทั้งในด้าน รูปทรงความสวยงาม ประโยชน์ใช้สอย หรือการตอบสนองอารมณ์ความรู้สึก โดยมุ่งสร้างความพึงพอใจและตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจให้สูงขึ้น สร้างภูมิคุ้มกันจากการลอกเลียนแบบซึ่งมีความสอดคล้องกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์”

ทั้งนี้ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มพลังสตรีชุมชนที่ 4 อำเภอบพพระ จังหวัดตาก รวมถึง ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนอื่น สามารถนำแนวคิดและกระบวนการในการศึกษาวิจัย และผลจากการศึกษาการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ “กล้วยเบรคแตก” ไปต่อยอดหรือเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ ของวิสาหกิจชุมชนเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างถูกต้อง รวมถึง เป็นการเพิ่มมูลค่าและเพิ่มโอกาสทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2560). **ความสำคัญของการสร้างมูลค่าเพิ่ม**. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2560 จากหนังสือคู่มือการพัฒนามูลค่าเพิ่ม.
- จิตพนธ์ ชุมเกต. (2560). **การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดการชุมชนอย่าง ยั่งยืนของชุมชนไทยมุสลิม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์**. รายงานวิจัย ฉบับสมบูรณ์, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- จิตติมา เสือทอง มัทนา โมรากุล และ วรฤทัย หาญโชติพันธุ์. (2555). **การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ขนมทองพับ กลุ่มสตรีแม่บ้านเขียวขจี จังหวัดนนทบุรี**. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ทักษิณา สุขพิทธิ และ กนกนันท์ อ่อนโพธิ์เตี้ย. (2558). **การออกแบบบรรจุภัณฑ์เค้กมะพร้าว น้ำหอมของดีของเด่นสินค้าโอท็อปจังหวัดนครปฐม**. สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, กรุงเทพมหานคร.
- พิมพ์ หิรัญกิตติ. (2552). **การวิจัยการตลาด**. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร จำกัด.
- ยรรยง ลินธุ์งาม. (2553). **การออกแบบบรรจุภัณฑ์ Packing Design เพิ่มมูลค่าให้สินค้า ดึงดูดใจผู้ซื้อ**. หลักทั่วไปในการออกแบบบรรจุภัณฑ์.
- รัตนวารี นันทชัยพุกษ์. (2560). **การพัฒนาแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เบเกอรี่ภายใต้แบรนด์ Amery**. สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2560
- วรรณิ แกมเกตุ. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิวัฒน์ จันทรกึ่งทอง ยรรยง คชรัตน์ นธิ เหมมันต์ จุฑามาศ พรหมมนตรี นิสาชล สกุลชาญณรงค์ และ ฐานันท์ ตั้งจุฑา. (2557). **การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง**. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุมาลี ทองรุ่งโรจน์. (2555). **การออกแบบบรรจุภัณฑ์**. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- เอกชัย โกลเหลียง และ จันทรประภา พวงสุวรรณ. (2550). **การใช้สีในบรรจุภัณฑ์สินค้า OTOP ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค**. สาขาเทคโนโลยีการพิมพ์ คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อรรหาวิ เจ๊ะสะแม และ ยอดนภา เกษเมือง. (2564). **การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนปูลาวาส เขตทวิวัฒนา กรุงเทพมหานคร**. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี, 15(2) พฤษภาคม – สิงหาคม 2564
- Cochran, W. G. (1977). **Sampling Techniques (3rd ed.)**. New York : John Wiley & Sons Inc.
- Hair, J., Black, W., Babin, B., Anderson, R., & Tatham, R.(2006). **Multivariate data analysis (6th ed.)**. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.

การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนผ่าน E-Learning กับผลการเรียนรู้
ของนักศึกษาที่เรียนด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อ
โควิด-19 วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
Comparison of the learning outcomes of students studying through
E-Learning and the learning outcomes of students studying online
platforms in the COVID-19 pandemic Computer programming of
bachelor's degree students

ประกาศรี บิดาศักดิ์¹

Praphasri Bidasak

Received: 24 February 2023; Revised: 17 March 2023; Accepted: 28 March 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนผ่าน E-Learning กับผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี รวมทั้งเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนผ่าน E-Learning กับผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษา 1/2564 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่เรียนผ่าน E-Learning กับกลุ่มที่เรียนด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์รวมถึงแบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังบทเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้ที่เรียนผ่าน E-Learning กับผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ มีประสิทธิภาพ 82.09/81.10 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และกลุ่มที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่าน E-Learning มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ระบบ E-Learning ที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้แทนการเรียนการสอนแบบแพลตฟอร์มออนไลน์ได้

คำสำคัญ : การเรียนรู้โดยใช้ระบบ E-Learning บทเรียนออนไลน์ และแพลตฟอร์มออนไลน์เช่น Google Classroom, Zoom, Microsoft Teams

¹ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

Abstract

The objectives of this study are to find the effectiveness of learning outcomes of students studying through E-Learning and learning outcomes of students studying with online platforms in the situation of the COVID-19 epidemic. a subject of computer programming of undergraduate students to compare the achievement before and after school and find the satisfaction of students studying through E-Learning with the learning outcomes of students studying with online platforms in the situation of the COVID-19 pandemic. a subject of computer programming of undergraduate students

The results of this study consisted of 60 students, first year undergraduate students in semester 1/64 in the field of business computing at Siam College of Technology and were divided into 2 groups: the control group was taught by traditional methods. As for the experimental group this time, the learning method was used with the E-Learning system. The tools used in this research were the E-Learning system, pre-tests, exercises for each module. and after the overall test

The results of the research showed that efficiency of the developed E-Learning System was 82.09/81.10 which was higher than standard criterion 80/80. The comparison between both groups revealed that the learning achievement of the students who studied with the developed problem-based learning was significantly higher than those studied with the conventional method at the level of .05.

Keywords : E-Learning System and online platform

บทนำ

E-learning คือ การเรียนรู้ผ่านตัวกลางที่เป็นสื่อเทคโนโลยีหรือออนไลน์ ที่ช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่เรียน ผู้สอนสามารถนำเสนอเนื้อหาการเรียนรู้ได้หลากหลายรูปแบบ และทางผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในเรื่องที่ตนเองต้องการ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน การสอนบนเว็บไซต์ การเรียนออนไลน์ การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม ระบบ E-learning เป็นการนำเอกสารการสอนมาปรับเปลี่ยนให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลจากนั้นจึงนำขึ้นสู่บนเว็บไซต์หรือระบบที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ทำให้ระบบการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลนี้สามารถทำลายกรอบการเรียนรู้แบบเดิมทิ้งไป ผู้คนไม่

จำเป็นต้องเรียนแต่เฉพาะในห้องเรียน แต่สามารถเรียนด้วยตัวเองได้เลย (TOT PUBLIC COMPANY LIMITED, 2018)

การเขียนโปรแกรมเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา (critical thinking and problem solving) ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทำให้ผู้เรียนมีการคิดแบบมีเหตุผล เป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหา การสร้างงานที่ดี และดำรงชีวิตอยู่ได้ในปัจจุบัน ทั้งการเรียนรู้แบบยั่งยืนในอนาคต การโปรแกรมเป็นความรู้พื้นฐานในโลกยุคดิจิทัล ปัจจุบันเรามีโอกาสได้ใช้เทคโนโลยีหรือสื่อดิจิทัลต่างๆ อยู่เสมอ เช่น สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ ของเล่น การเขียนโปรแกรมเราสามารถเขียนสัญลักษณ์ หรือรหัสคำสั่ง เพื่อบอกผู้อื่นทำงานตามที่ต้องการ หรือสั่งให้คอมพิวเตอร์ปฏิบัติตามคำสั่ง การเขียนโปรแกรมที่ดีต้องจะมีการคิดวิเคราะห์ และเขียนขึ้นอย่างชัดเจนเป็นขั้นตอนให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ผู้ที่เขียนโปรแกรมอยู่เสมอจะมีทักษะการคิดแบบมีเหตุผล และเป็นขั้นตอน ซึ่งส่งผลไปถึงการตัดสินใจในการทำงานหรือการแก้ปัญหาอื่นๆ ในชีวิตประจำวัน (OHOADMIN , 2020, น. 27)

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนอินเทอร์เน็ต ความหมาย WBI หรือ Web Based Instruction คือ ระบบการสื่อสารที่ทำงานบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต WBI เป็นเครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ E-learning ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ e-Education WBI เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบ Web Knowledge Based Online เป็นการจัดสภาวะการณ์การเรียนการสอนในรูปแบบ Online โดยมีข้อกำหนด คือ ผู้เรียนและอาจารย์ สามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้ และอาจารย์สามารถติดตามพฤติกรรมการเรียน ตลอดจนผลการเรียนของผู้เรียนได้ WBI สามารถทำการสื่อสารภายใต้ระบบ Multiuser ได้อย่างไร้พรมแดน โดยผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนด้วยกัน อาจารย์ หรือผู้เชี่ยวชาญ ฐานข้อมูลความรู้ และยังสามารถรับส่งข้อมูลการศึกษาอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Education Data) อย่างไม่จำกัดเวลา ไม่จำกัดสถานที่ ไม่มีพรมแดนกีดขวางภายใต้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรืออาจเรียกว่าเป็น Virtual classroom และนั่นก็คือ การกระทำกิจกรรมใด ๆ ภายในโรงเรียน ภายในห้องเรียน สามารถทำได้ทุกอย่างใน WBI ที่อยู่บนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตามการดำเนินการจัดการกิจกรรมสื่อสารบน WBI จำเป็นต้องทำภายใต้แผนการสอน ที่มีการกำหนดแนวทางการทำกิจกรรมอย่างชัดเจน <http://www.thaiwbi.com> , 30 : 3: 2565)

Platform ห้องเรียนออนไลน์ ยุคโควิด-19 Google Classroom เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การแจกจ่ายงาน หรือเอกสารให้กับนักเรียน หรือเพื่อนในกลุ่ม หรือแสดงความคิดเห็นถึงครูผู้สอน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สามารถทำได้ทุกที่ ทุกเวลา และใน

อุปกรณ์ทุกเครื่อง Zoom เป็นการยกระดับห้องเรียนด้วยการสื่อสารแบบVDO ซึ่งช่องทางนี้รองรับนักเรียนได้มากขึ้นและมีระบบ Collaboration หรือเครื่องมือที่ใช้ในการทำงานร่วมกัน เช่น Video breakout rooms การแชร์ข้อมูล ระบบถาม-ตอบ การ polling หรือการใช้ Chat รวมถึงมีระบบตรวจสอบความตั้งใจด้วย (attention tracking) ทำให้ผู้สอนสามารถรู้ได้ว่าใครตั้งใจฟัง ณ เวลาที่สอนอยู่อีกด้วย Microsoft Teams โปรแกรมนี้จะคล้ายกับ Google Classroom คือผู้สอนสามารถบันทึกวิดีโอการสอนของตนแล้วแจกจ่ายให้ผู้เรียนผ่านระบบจัดเก็บข้อมูลแบบคลาวด์ (cloud storage) ด้วย Microsoft OneDrive หรือ Microsoft Stream โดยสามารถจำกัดสิทธิการเข้าถึงได้, ถ่ายทอดสดการสอนผ่านระบบ Video Conference ด้วย Microsoft Teams และสามารถสร้างและใช้งานห้องเรียนออนไลน์ (e-classroom) เช่น การแจกจ่ายเอกสารประกอบการสอน การสนทนา การสร้างกระดานถามตอบ การมอบหมายงานหรือสั่งการบ้าน การตรวจงาน การสร้างแบบทดสอบ และการให้คะแนน เป็นต้น โดยผู้ใช้ต้องมีอีเมลที่อยู่ในระบบของ Windows Live Line เป็นการเพิ่มช่องทางในการสื่อสาร สามารถแชร์ไฟล์ในกลุ่มได้ มี Note และ Keep ในการเก็บข้อมูลได้ทั้งอัลบั้ม (<https://www.learn.co.th/5-platform-learn-online,23:04:2565>)

ในปัจจุบันการเรียนการสอนไม่ได้ถูกจำกัดอยู่แค่ในชั้นเรียน หรือทางไกลเพียงเท่านั้นหากแต่ได้รับความสนใจมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งในกลุ่มสถาบันการศึกษาและองค์กรธุรกิจ กอปรกับอีเลิร์นนิ่ง (e-Learning) หรือ Electronic Learning อาจเป็นแนวคิดทางการศึกษาแบบใหม่ ที่เกิดจากความก้าวหน้าทางด้านคอมพิวเตอร์ออนไลน์ ทำให้เกิดการเรียนการสอนระบบต่างๆ และมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปไม่ว่าจะเป็น การเรียนการสอนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction), การเรียนการสอนออนไลน์ (On-line Learning), การเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต (Internet-Based Instruction) หรือแม้แต่จะเรียกว่าคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ (CAI on Web) แต่ละแบบจัดเป็นรูปแบบของการเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั้งสิ้น (ปรัชญนันท์, 2547 : 1)

การจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับรายวิชาเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะรายวิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ซึ่งรายละเอียดของเนื้อหาวิชา เน้นปฏิบัติและเกี่ยวกับกิจกรรมที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องหลายขั้นตอน ตามลักษณะของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนการวางแผนการทำงาน ยังพบว่ามีปัญหา โดยผู้วิจัยได้ผลจากประสบการณ์สอนสอบและสัมภาษณ์ การรวบรวมข้อมูลพบว่า ผู้เรียนมีผลการเรียนอยู่ในระดับพอใช้และต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งมีสาเหตุมาจากตัวผู้เรียน กระบวนการและวิธีการเรียนการสอน จากความสำคัญและสภาพปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว จึงได้ทำการวิจัยและเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนผ่าน E-Learning กับผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนผ่าน E-Learning กับผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนผ่าน E-Learning กับกลุ่มที่เรียนด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19
3. เพื่อหาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนผ่าน E-Learning กับผู้ที่เรียนด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สมมติฐานในการวิจัย

1. การเรียนรู้ ผ่าน E-Learning วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผู้เรียนที่เรียนด้วยการเรียนรู้ผ่าน E-Learning วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนผ่าน E-Learning วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในระดับพึงพอใจมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดย ผ่าน E-Learning ร่วมกับการใช้บทเรียนออนไลน์ของผู้เรียนระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและ การคิดวิเคราะห์ รวมถึงความพึงพอใจต่อการจัดการเรียน

ตัวแปรต้น

การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนผ่าน E-Learning กับผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ในสถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19

ตัวแปรตาม

ความรู้ความเข้าใจวิชาการเขียนโปรแกรมทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดแก้ปัญหา ความพึงพอใจที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษา 1/2564 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนรู้กับบทเรียนออนไลน์ และกลุ่มที่เรียนด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 เครื่องมือในการวิจัย คือ บทเรียนออนไลน์ แบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังบทเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

แบบแผนการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ ดังนี้
การหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1. ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) (วิเชียร, 2543 : 65)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N} \quad (3-1)$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เรียนทั้งหมด

2. หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บุญชม, 2541 : 87-88)

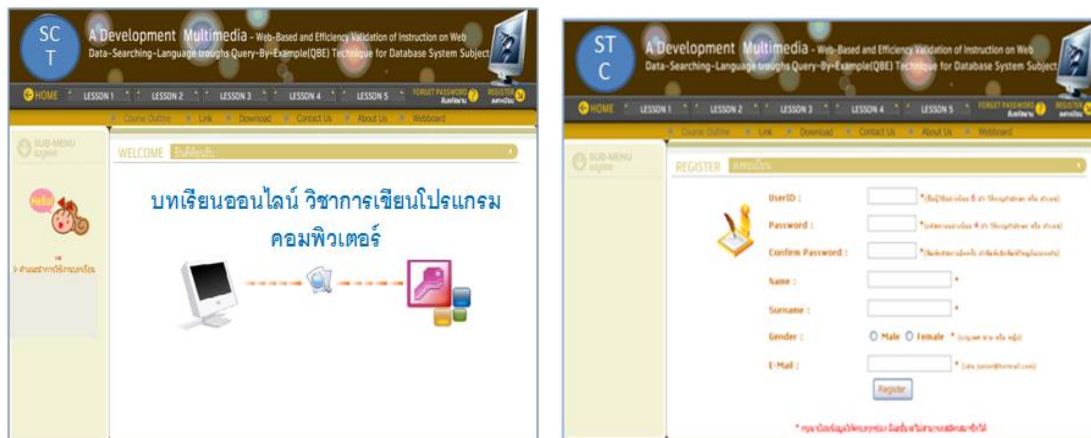
$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}} \quad (3-2)$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนของผู้เข้าสอบทั้งหมด
 $\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนของผู้เข้าสอบแต่ละคนยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนสมาชิกในกลุ่มนั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระบุลักษณะเครื่องมือวิจัย และคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

1. บทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
ชั้นปีที่ 1

ภาพที่ 1 หลักพื้นฐานของการเรียนรู้ผ่าน E-Learning

2. แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่าน E-Learning
ร่วมกับ วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1

4. แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี

5. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ วิชาการ
เขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ออกแบบการสอนผ่าน E-Learning วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ วิชาการเขียน
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1

2. ดำเนินการสอนวิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยการสอนจะใช้ขั้นตอนในการ
เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (สุชาติ วงศ์สุวรรณ, 25460, น.73)

3. เก็บข้อมูลก่อนทำการทดลองด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน
4. ในระหว่างทดลองทำการเก็บคะแนนของผลระหว่างเรียน โดยให้ผู้เรียนทำใบงานหลังจาก
เรียนจบเนื้อหาในแต่ละเรื่อง
5. เก็บข้อมูลหลังทำการทดลองด้วยแบบทดสอบหลังเรียน
6. ให้ผู้เรียนตอบแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ

7. ผู้วิจัยดำเนินการตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน/หลังเรียน จัดเก็บข้อมูลเป็นแบบการใช้คะแนน โดยให้คำตอบถูกเท่ากับ 1 และคำตอบที่ผิดคือ 0 (Zero - One Method) จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาทดสอบด้วยวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

8. ดำเนินการบันทึกข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติต่อไป

ผลการวิจัย

1. หาประสิทธิภาพของผลการเรียนรู้ ผ่าน E-Learning กับผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 ผู้วิจัยได้ทำการหาประสิทธิภาพของการสอนด้วยการเรียนรู้ผ่าน E-Learning วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 รายงานสรุปผลการหาประสิทธิภาพของการเรียนรู้ผ่าน E-Learning วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1

คะแนน	จำนวนคน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ
แบบทดสอบท้ายบทเรียน(E1)	30	45	37.50	0.39	82.09
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (E2)	30	30	26.63	0.98	81.10

จากตารางที่ 1 แสดงผลการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ซึ่งผู้เรียนสามารถทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 37.50 คะแนน จากคะแนนเต็ม 45 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนแบบทดสอบท้ายบทเรียนเท่ากับ 0.39 คิดเป็นร้อยละ 82.09 ส่วนคะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 26.63 คะแนน จากคะแนนเต็ม 32 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ของคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียน เท่ากับ 0.98 คิดเป็นร้อยละ 81.10 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญญาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ในวิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 คือ E_1/E_2 มีค่าเท่ากับ 82.09/81.10 จึงเป็นไปตามสมมติฐาน

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนผ่าน E-Learning วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 กับวิธีการเรียนด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ โดยการทดสอบค่า t-test for Independent Sample ผลปรากฏดังนี้

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 2 วิธีที่ได้จากคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนเรียนรู้ผ่าน E-Learning บทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ที่พัฒนาขึ้น กับวิธีการเรียนแบบปกติ

วิธีการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.(2-tailed)
การเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน	30	25.63	1.03	4.65	0.000
การเรียนแบบปกติ	30	22.83	3.13		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ,df = 30+30-2

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบด้วยแบบทดสอบหลังเรียนของกลุ่มที่เรียนผ่าน E-Learning บทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มีนักศึกษาจำนวน 30 คน มีคะแนนเฉลี่ย 25.63 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.03 และผลการทดสอบหลังบทเรียนของกลุ่มที่เรียนแบบปกติจำนวน 30 คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.83 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.13

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ที่เรียนด้วยผ่าน E-Learning บทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สูงกว่าการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยมีค่าเท่ากับ 4.65

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 หลังจากการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่าน E-Learning วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ตารางที่ 3 ผลการประเมินระดับความพึงพอใจของผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 หลังจากการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่าน E-Learning บทเรียนออนไลน์

1. ด้านเนื้อหา				
รายการประเมิน		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.1	เนื้อหาวิชาในการสอนมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.73	0.45	มากที่สุด
1.2	การลำดับเนื้อหาเรียงจากง่ายไปหายาก	4.47	0.62	มาก
1.3	ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้รวดเร็ว	4.37	0.61	มากที่สุด
1.4	ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนได้ง่าย	4.40	0.62	มาก
1.5	ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.47	0.50	มาก
1.6	ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ของความรู้ที่ได้รับ	4.33	0.66	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.45		มาก
2. ด้านแบบทดสอบและการประเมินผล				
รายการประเมิน		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2.1	การสอนมีแบบทดสอบหลังเรียนช่วยให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนได้เหมาะสม	4.00	0.69	มาก
2.2	คำถามมีความชัดเจน	4.33	0.60	มาก
2.3	แบบทดสอบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.63	0.49	มากที่สุด
2.4	ความยากง่ายของแบบทดสอบเหมาะสม	4.40	0.62	มาก
2.5	สรุปผลคะแนนท้ายบทเรียนชัดเจน	4.30	0.70	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.33		มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.46		มาก

จากตารางที่ 3 แสดงความพึงพอใจของผู้เรียนระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 จากการสอนด้วยการเรียนรู้ผ่าน E-Learning วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ จำนวนทั้งหมด 30 คน ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้วยค่าเฉลี่ย 4.46 และไม่พบข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนออนไลน์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 การพัฒนาการสอนด้วยผ่าน E-Learning วิชาเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยซึ่งผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การเรียนด้วยการเรียนรู้ผ่าน E-Learning บทเรียนออนไลน์วิชาเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความสำคัญ ดังนี้

การเรียนรู้ผ่าน E-Learning วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และให้ผู้เรียนทำใบงานในแต่ละเรื่อง ผู้เรียนมีความสนใจ มีความกระตือรือร้นสนใจเรียนมากขึ้น มีการบันทึกผลคะแนนระหว่างเรียนไว้ แล้วนำผลของคะแนนระหว่างเรียนมาหาค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละได้เท่ากับ 82.11 หลังจากที่ได้เรียนรู้ผ่าน E-Learning บทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ จึงทำใบงานจนครบทุกใบงาน จากนั้นผู้เรียนทำการทดสอบหลังเรียนพบว่า คะแนนทดสอบหลัง เรียนมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 81.10 แสดงให้เห็นว่า การสอนด้วยการเรียนรู้ผ่าน E-Learning วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.12/81.11 ซึ่งมี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 สอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2. ผลการทดสอบด้วยแบบทดสอบหลังเรียนของกลุ่มที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่าน E-Learning วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มีนักศึกษาจำนวน 30 คน มีคะแนนเฉลี่ย 25.63 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.03 และผลการทดสอบหลังบทเรียนของกลุ่มที่เรียนแบบปกติจำนวน 30 คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.83 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.13 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่าน E-Learning สูงกว่าการเรียนด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05โดยมีค่าเท่ากับ 4.65

3. ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนหลังการใช้การสอน ด้วยการเรียนรู้ ผ่าน E-Learning วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.47 เพราะผู้เรียนได้เรียนรู้ กิจกรรมที่ทางบทเรียนจัดกิจกรรมไว้ ทำให้ผู้เรียนมีความพอใจต่อการสอน เนื่องจากการสอนให้ทั้ง ความรู้และความเพลิดเพลิน รวมทั้งช่วยให้รู้จักคิดและปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน ทั้งนี้เนื่องจาก

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. การฝึกการใช้งานกิจกรรมที่สำคัญในการเรียนรู้ ผ่าน E-Learning ซึ่งหากผู้เรียนขาดความพร้อม จะส่งผลในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ควรเตรียมความพร้อมของผู้เรียน โดยการฝึกทักษะการเขียนโปรแกรม การคิดวิเคราะห์และการออกแบบรวมถึงการสอนด้วยการเรียนรู้ผ่าน E-Learning อย่างละเอียดในทุกขั้นตอนของจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. การเรียนรู้ผ่าน E-Learning สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนได้ทุกช่วงชั้นของการศึกษาและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นปี

เอกสารอ้างอิง

กุลฤดี ดำรงผาติ. (2564). e-Learning เรียนอะไร เมื่อไหร่ จากที่ไหนก็ได้. วารสาร Business.COM. ปีที่ 13 (พฤษภาคม 2564) .

ถนอมพร ตันติพัฒน์. (2563). คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปีที่ 24 (ก.ค.-ก.ย 2563).

เปรมชัย ใจกว้าง. (2564). การสร้างและหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในรูปแบบของไฮเปอร์เท็กซ์ สำหรับฝึกอบรมทางไกลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาไฟฟ้า ภาควิชาครุศาสตร์ไฟฟ้า บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

ผกาวรรณ พวงผกา. (2545). การพัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสมุดภาพเชื่อมโยง วิชาทฤษฎีงานฝีมือเบื้องต้น เรื่องงานตะไบ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา ภาควิชา ครุศาสตร์เทคโนโลยี บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

- Krajcovicova B, Capay M. (2012). **Project based education of computer science using cross-curricular relations.** Procedia - Social and Behavioral Sciences, 47, 854–63.
- Aessi, Stephen M. and Trollip, Stanley R. (1921). **Computer-Based Instruction : Methods and Development.** Newjersy: Prentice Hass, 1921.
- Burke , Thomas Francis. (1920). **A Comparison Study of Computer-assisted Instruction Using Interactive Software Versus Traditional Instruction in a College Macroeconomic Course.** Dissertation Abstracts International. Temple University, 1920.
- Clark, W.J. (1921). **Effect of Computer Assisted Instruction Program on Aboriginal Student Achievement.** Abstract from : ERIC : Accession Number : ED400777, 1921.

แนวทางการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย/บทความวิชาการ วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น

วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น ยินดีรับบทความวิจัยและบทความวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ โดยบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์จะต้องไม่เป็น ผลงานวิจัย/วิชาการที่เคยได้รับการเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน หรือไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ ของวารสารอื่น บทความทุกบทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสารฉบับนี้จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการแก้ไขต้นฉบับและการพิจารณาตีพิมพ์ตามลำดับก่อนหลัง โดยมี ข้อเสนอแนะดังนี้

ประเภทของบทความ

1. บทความวิจัย หมายถึง การนำเสนอผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย
2. บทความวิชาการ หมายถึง งานเขียนซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นความรู้ใหม่ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวทางการแก้ไขปัญหา มีการใช้แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูล เช่น หนังสือ วารสาร อิมเทอร์เน็ต ประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนวทางแก้ไข
3. บทวิจารณ์หนังสือ หมายถึง บทความที่วิพากษ์วิจารณ์ เนื้อหาสาระ คุณค่า และคุณภาพของ หนังสือ บทความ หรือผลงานศิลปะ อาทิ นิทรรศการ ทัศนศิลป์ และการแสดงละครหรือดนตรี โดยใช้หลักวิชาและดุลยพินิจอันเหมาะสม
4. บทความปริทัศน์ หมายถึง งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการ (State of the Art) เฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้าง และทางลึก อย่างทันสมัย โดยให้ข้อพิพาทที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป

การเตรียมต้นฉบับ

ชื่อเรื่อง	ควรสั้นกะทัดรัดได้ใจความ ครอบคลุม ตรงกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา
ชื่อผู้เขียน	พิมพ์ชื่อโดยไม่ใช้คำย่อ มีสถานที่ทำงาน หน่วยงานที่สังกัด อีเมล หมายเลขโทรศัพท์ โดยอ้างอิงเชิงบรรณทนายหน้าแรก
บทคัดย่อ	เป็นร้อยแก้ว เขียนเฉพาะเนื้อหาที่น่าสนใจ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย (อย่างย่อ) และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
คำสำคัญ	ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3-5 คำ ใช้ตัวอักษรภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทความที่เป็นภาษาอังกฤษ มีเฉพาะคำสำคัญภาษาอังกฤษ
บทนำ	อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญที่ทำการศึกษา วิจัย ค้นคว้า ของผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ สมมติฐานและขอบเขตของการวิจัย
เนื้อเรื่อง	กรณีบทความที่เป็นภาษาไทยควรใช้ภาษาไทยให้มากที่สุด ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กะทัดรัดและชัดเจน การใช้คำย่อต้องมีคำสมบูรณ์ไว้ในครั้งแรกก่อน
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย
กรอบแนวคิดในการวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง ขอบเขตด้านตัวแปร เป็นการอธิบายว่าศึกษาประเด็นใดบ้าง ผู้ให้ข้อมูลเป็นใคร ใช้ตัวแปรอะไรให้การศึกษา
วิธีดำเนินการวิจัย	อธิบายขั้นตอนการวิจัย โดยกล่าวถึงแหล่งข้อมูล วิธีการรวบรวมข้อมูล วิธีการใช้เครื่องมือในการศึกษาหรือการวิจัย และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย
สรุปผลการวิจัย	อธิบายสิ่งที่ได้จากการศึกษา ไม่ควรซ้ำกับการแสดงผล แต่เป็นการสรุปประเด็น และสาระสำคัญของการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

อภิปรายผล	อธิบายถึงผลที่ได้รับจากการศึกษาหรือการวิจัย ว่าเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่ ควรอ้างถึงทฤษฎี หรือผลการศึกษาของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบการอธิบาย
ข้อเสนอแนะ	อธิบายถึงการนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ ปัญหาที่พบในการศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาครั้งต่อไป
เอกสารอ้างอิง	ให้เขียนเอกสารอ้างอิง ใช้ระบบนาม-ปี และหน้า (APA Style) ตามรูปแบบที่กำหนด

การเขียนเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงใช้รูปแบบของ American Psychological Association (APA)

การอ้างอิงในบทความ กรณีที่ผู้เขียนต้องการการระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนาม-ปี (author-date in-text citation)

การอ้างอิงท้ายบทความ เป็นการรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนบทความได้ใช้อ้างอิงในการเขียนบทความ และจัดเรียงรายการตามลำดับตัวอักษรชื่อผู้แต่ง ตัวอย่างเช่น

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. (พิมพ์ครั้งที่). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อบทความ**. ใน **ชื่อบรรณาธิการ**, **ชื่อหนังสือ**. (เลขหน้าบทความ).

เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อบทความ**. **ชื่อวารสาร**. ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่) เลขหน้าบทความ.

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์. (ปีที่วิจัยสำเร็จ). **ชื่อวิทยานิพนธ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญา (ระดับ)

ชื่อสาขาวิชา สังกัดของสาขาวิชา ชื่อมหาวิทยาลัย.

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). **ชื่อเรื่อง**. สืบค้นเมื่อ [วัน เดือน ปี] จาก แหล่งสารสนเทศ. [หรือ URL]

การอ้างอิงในเนื้อหา

รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา มี 3 รูปแบบ ดังนี้

1. (ผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์, เลขหน้า) ไว้ท้ายข้อความที่อ้างอิง เช่น (ชนะดา วีระพันธ์, 2555, 55-56)

(Peter & Waterman, 1982, pp. 498-499) (Michalska J., 2008, p. 85)

กรณีที่ปรากฏเลขหน้าให้ลงแค่ชื่อผู้แต่งกับปีที่พิมพ์ไว้ในวงเล็บเดียวกัน เช่น

(ศิริโรจน์ วงศ์กระจ่าง, 2554)

2. ผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์, เลขหน้า) กรณีมีการระบุชื่อผู้แต่งในเนื้อหาแล้ว ไม่ต้องระบุไว้ในวงเล็บท้ายข้อความที่อ้างอิง เช่น ธนกฤต วันดีเมธ (2554, น.90) ได้ศึกษาถึง.....
Robert E. Hegel (1997, p.14) studied.....
กรณีที่ปรากฏเลขหน้าให้ลงแค่ชื่อผู้แต่งกับปีที่พิมพ์ไว้ในวงเล็บ เช่น
(ศิริโรจน์ วงศ์กระจ่าง, 2554)

3. ปีที่พิมพ์ ผู้แต่ง (เลขหน้า) กรณีมีการระบุปีที่พิมพ์และผู้แต่งในเนื้อหาแล้ว (ปีที่พิมพ์และผู้แต่ง สามารถสลับที่กันได้) ให้ระบุเฉพาะเลขหน้าที่อ้างอิงถึงในวงเล็บเท่านั้น เช่น ในปี 2557 ศุภชัย ยาวะประภาส ได้กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ ความสามารถที่แสดงออกถึงพฤติกรรมการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา จนทำให้การปฏิบัติงานบริหารงานบุคคลบรรลุผลเหนือกว่าระดับปกติ (น.9)

การส่งต้นฉบับ

1. บทความมีความยาวไม่เกิน 15 หน้า กระดาษขนาด A4 ทั้งนี้รวมรูปภาพ ตาราง และเอกสารอ้างอิง
2. การตั้งค่าหน้ากระดาษ ให้กำหนดขอบบน 1.5 นิ้ว ขอบล่าง 1 นิ้ว ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา 1 นิ้ว
3. แบบตัวอักษรใช้ TH SarabunPSK โดยกำหนดขนาด ดังนี้
 - 3.1 ชื่อบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 18 point ตัวหนา กึ่งกลางหน้ากระดาษ
 - 3.2 ชื่อ-สกุลผู้เขียน ทุกท่านภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 12 point ตัวหนา ขีดซ้าย
 - 3.3 สถานที่ทำงาน หน่วยงานที่สังกัด อีเมล หมายเลขโทรศัพท์ ขนาด 12 point อ้างอิงเชิงอรรถ
 - 3.4 บทคัดย่อ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ควรสั้นตรงประเด็น และเป็นการสรุปผลงานอย่างรัดกุม ครอบคลุมสาระสำคัญของการวิจัย ความยาวไม่เกิน 400 ตัวอักษร
 - 3.5 คำสำคัญ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นการกำหนดสาระสำคัญที่สามารถนำไปใช้เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูล ไม่ควรยาวมากเกินไป และไม่ควรมากเกิน 3-5 คำ
 - 3.6 บทนำ (ความเป็นมา ความสำคัญ และมูลเหตุที่นำไปสู่การวิจัย)
 - 3.7 วัตถุประสงค์ (มูลเหตุของการศึกษาวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับชื่อเรื่องที่ศึกษาวิจัย)
 - 3.8 เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) เป็นการอ้างอิงแนวคิด ทฤษฎี หรือบทความที่เกี่ยวข้อง หากเป็นงานวิจัยเฉพาะทางควรมีส่วนนี้ เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานให้คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้

3.9 วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการอธิบายวิธีการดำเนินการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ควรเสนอรูปแบบและแสดงขั้นตอนอย่างกระชับ และชัดเจน

3.10 สรุปผลการวิจัย ควรนำเสนอผลอย่างชัดเจน น่าสนใจ ตรงประเด็น เป็นผลที่ค้นพบ โดยลำดับตามหัวข้อที่ศึกษา

3.11 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ อภิปรายสิ่งที่ได้จากการวิจัย การนำไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะต่างๆ

3.12 เอกสารอ้างอิง ใช้ระบบนาม-ปี และหน้า (APA Style) ระบุแหล่งอ้างอิงเท่าที่ปรากฏในบทความ

วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น

ACADEMY JOURNAL OF NORTHERN

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม 2566

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสาร ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ
วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ชั้น 1 888 หมู่ 2 ถนนพหลโยธิน (แนวเก่า)
ตำบลหนองบัวไต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000
โทรศัพท์ 055-517488 กด 5
Email. research@northern.ac.th